

2024-01-31

Handläggare
Susanne Rydberg-Lif
Telefon: 08 50805097**Till**
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2023 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelse med bokslut 2023 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär att ackumulerat resultat om 41,6 mnkr avseende resultatenheterernas fonder överförs till 2024.
3. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering av 1,7 mnkr avseende siktförbättringar vid otrygga platser och öppna drogscener.
4. Paragrafen justeras omedelbart.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör**Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd**

0850805097

start.stockholm

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	7
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	7
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid.....	8
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	10
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	15
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	23
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv.....	32
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	36
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	37
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	40
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	42
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	44
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	46
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	48
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	49
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	54
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	56

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	62
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	66
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	77
Uppföljning av ekonomi	83
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	83
Resultatenheter	92
Investeringar	92
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	94
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	94
Ombudgeteringar	94
Medel för lokaländamål.....	94
Analys av balansräkning.....	94
Övrigt.....	95
Särskilda redovisningar.....	95
Bedömning av nämndens interna kontroll	95
Systematiskt kvalitetsarbete.....	96
Systematiskt arbetsmiljöarbete	99
Checklista för årlig uppföljning.....	99
Övrigt	100

Bilagor

Bilaga 1: Sdn04 VB 2023

Bilaga 2: Uppföljning av intern kontroll 2023 Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 3: GDPR Årsrapport 2023 Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 4: Underlag till förskolerapport Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 5: Uppföljning öppen fritidsverksamhet Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 6: Uppföljning trygghetsinvestering belysning gångtunnlar Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 7: Slutrapport klimatinvestering Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 8: Uppföljning trygghetsinvestering siktförbättring, 4 platser, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 9: Nyckeltal 2023 Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Sammanfattande analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som har genomförts under året har bidragit till att samtliga inriktningsmål uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på det sammantagna resultatet för underliggande mål. Bedömningen är att 14 verksamhetsområdesmål uppfylls helt och 2 verksamhetsområdesmål uppfylls delvis.

Nämnden och råden

Stadsdelsnämnden har haft 11 sammanträden under året. Bromma och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnder har sedan 2023 ett gemensamt råd för funktionshinderfrågor. Rådet har haft 6 sammanträden under året och pensionärsrådet har haft 11 sammanträden under året.

Styrning och uppföljning

Förvaltningen har under året arbetat utifrån prioriterade områden och prioriterade inriktningar i stadens budget, följt upp verksamheten och genomfört åtgärder där det har funnits behov av det. Under året har även systematiska förbättringsarbeten genomförts.

Långsiktig hållbar ekonomi

Förvaltningen har stärkt den interna samverkan genom en sammanhållen socialtjänst och innovativt arbete där nya arbetssätt testats för ökad samverkan. Samverkan har även stärkts med andra förvaltningar i staden, bolag, näringslivet, högskolor, externa aktörer och civilsamhället. Förvaltningen har arbetat aktivt med åtgärder gällande kompetensförsörjningen. Förvaltningen har även sett över lokalbeståndet och har bland annat förtäat i de administrativa lokalerna.

Klimatarbetet

Under året har arbetet fortsatt med att tillämpa tidigare framtagen åtgärdsplan för minskad energiförbrukning. I projektering och planering av pågående parkutvecklingsprojekt har målet om koldioxidinlagring beaktats. Trädplantering har gjorts på yta som har identifierats i kartunderlag för värmeöar. Nyetablering och återskapande av ängsytor ha genomförts för att stärka den biologiska mångfalden. Fler elbilar har ersatt förvaltningens fossildrivna bilar. Utfasning av produkter innehållande utfasnings- eller riskminskningsämnen har fortsatt.

Innovation, digitalisering och upphandling

Förvaltningen har under perioden stärkt arbetet med ständiga förbättringar och inom flera verksamhetsområden pågår ett innovativt arbete. Arbetsrättsliga villkor har ställts vid upphandling och där det är relevant har även sysselsättningskrav införts. Arbetet mot välfärdsfusk har fortsatt inom myndighetsutövningen och övriga verksamheter. Rutiner för kontroller och uppföljningar har tagits fram och implementerats gällande avtal, föreningsbidrag och idéburet partnerskap.

Staden som arbetsgivare

Förvaltningens aktiva medskapandeindex ligger fortsatt på en hög nivå. Andel medarbetare som har tillsvidareanställning på heltid har ökat under året. Arbetet med kompetenshöjande utbildningar för chefer har genomförts. Verksamheter har haft tillgång till utökad

rekryteringsstöd för att minska antalet vakanser. Arbetet med arbetsdifferentiering har genomförts under året och flera personer långt från den reguljära arbetsmarknaden har fått anställning.

Samverkan för trygg och säker stad

Förvaltningen har fortsatt utveckla samverkan med berörda fackförvaltningar, civilsamhället, lokalpolis, fastighetsägare och näringsidkare. Varje vecka har samverkansaktörerna träffats för att ta fram en aktuell gemensam lägesbild med åtgärder kopplat till lägesbilden. Flera trygghetsvandringar har genomförts under perioden där även invånare deltagit. Förvaltningen samverkar med region, polis och kriminalvården i arbetet mot våld, hedersrelaterat våld och förtryck och kriminalitet.

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Förvaltningen har under året samverkat med fastighetsägare, näringsidkare, fackförvaltningar och polisen kring utvalda prioriterade platser i syfte att platsen ska upplevas tryggare, att etablerade näringsidkare ska stanna och nya näringsidkare ska vilja etablera sig. Samverkan med Vinsta-Hässelby-Vällingby företagargrupp har stärkts under året. Förvaltningen har möjliggjort för fler unga och vuxna att delta i arbetslivet. Antalet feriearbetande ungdomar har ökat och fler försörjer sig själva genom arbete eller studier.

Samverkan för trygga barn och unga med rättvisa livsvillkor

Förvaltningens fritidsverksamhet har samverkat med flertalet externa aktörer i syfte att erbjuda en innehållsrik fritidsverksamhet för alla barn och med varierade aktiviteter. Förvaltningen har under året stärkt samverkan mellan förskola och socialtjänst och en familjecentral har etablerats i samverkan med barnmorskemottagning, BMM, och barnavårdscentral, BVC. Antalet hembesök i samverkan med BMM och BVC har ökat. Stöd till barn och unga som utsätts för våld i nära relation har stärkts i samverkan med Relationsvåldscentrum. Förvaltningens fältassistenter har under hösten samverkat med Stockholm stads ungdomsjour för ett uppsökande arbete kvällstid i syfte att fånga upp unga i behov av stöd. I arbete kring ungdomar i kriminalitet eller på väg in i kriminalitet har samverkan skett med polis och kriminalvård.

Stockholm som ett kulturellt centrum

Förvaltningen har under året erbjudit ledarledda kulturaktiviteter som har varit kostnadsfria. Kulturombud finns inom flera av förvaltningens verksamheter och ombesörjer att enskilda får ta del av kulturupplevelser. Kulturupplevelser och eget skapande har erbjudits barn och unga inom förskolan och fritidsverksamheten. Vuxna och äldre har bland annat tagit del av professionella kulturupplevelser och olika kulturernas mattraditioner och högtider.

Samverkan för ökat bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Förvaltningen har genomfört en effektivisering av administrativa lokaler. I stadsutvecklingsprojekt samverkar förvaltningen med stadens fackförvaltningar och bidrar med en lokal kännedom. Förvaltningen har vidare samverkat med fastighetsägare för att möjliggöra fler laddplatser. Förvaltningen har utgått från den lokala parkplanen i skötsel av park- och naturområden i syfte att bevara den biologiska mångfalden och främja

ekosystemtjänsterna.

En hållbar och demokratisk stad

Förvaltningen har arbetat för att säkerställa allas lika rättigheter i myndighetsutövningen och i utförandet av stöd och insatser. I egeninitierade beslutsunderlag till nämnd har rättigheter beaktats och en jämställdhetsanalys genomförts där det har varit relevant. I beslutsunderlagen har även förslag kopplats till utvecklingsområden för en äldrevänlig stad där det har varit relevant. Det våldsförebyggande arbetet har stärkts under året. Rutiner för medborgarbudget och medborgardialog har tagits fram och en medborgarbudget samt flera medborgardialoger har genomförts under året.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på det sammantagna resultatet för underliggande verksamhetsområdesmål.

Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

Fritidsgårdar och parklekar har under året haft fokus på ledarledda aktiviteter samt trygghetsarbete. Arbetet har fortsatt för att locka fler flickor till fritidsverksamheten som är öppen och tillgänglig för alla. Flera aktiviteter har erbjudits till barn och unga med funktionsnedsättning. Under året har kunskapen om barn i riskzon att fara illa stärkts inom verksamheten.

Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

Alla barn i förvaltningen förskolor har erbjudits en likvärdig förskola som är trygg och håller hög pedagogisk kvalitet. För fler barn i förskola har arbete med att öka inskrivningsgraden fortgått. I syfte att ge goda förutsättningar för framtida skolresultat har barnens språkutveckling prioriterats. För likvärdiga möjligheter till lärande och utveckling har tillgängliga lärmiljöer utvecklats vilket gynnar alla barn och förebygger konflikter och exkludering.

Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Förvaltningen har under året arbetat aktivt för att barn ska vara delaktiga i utredningar och få återkoppling. Inom familjerätten har arbetssätt utvecklats för att i högre grad involvera barn inom ramen för samarbetssamtal. Under året har familjevården arbetat med att korta ned placeringstiden i jourhem för att barn och unga snarast möjligt skall få ett stadigvarande boende med gott resultat. Under perioden har en familjecentral etablerats i Vällingby i

samverkan med andra aktörer.

Enskilda som bor i bostäder med särskild service har erbjudits simhallskort och hälsocoacher har erbjudit hälsofrämjande aktiviteter. Arbeta med samordnade individuella planer har stärkts med gott resultat. Förvaltningen har verkat för att det digitala stödet till enskilda inom socialpsykiatrins verksamheter ska utvecklas. Arbetet för en sammanhållen socialtjänst mellan avdelningarna för barn och unga, vuxna och äldre har fortsatt.

Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

Äldres inflytande och delaktighet har stärkts genom olika forum för samverkan. Genom att fortsätta sprida information till äldre personer om hur de kan skydda sig mot bedrägerier har förvaltningen bidragit till en tryggare tillvaro för äldre. Äldreкураторerna har arbetat uppsökande mot äldre invånare som har komplexa behov och behöver extra stöd med gott resultat. Den förebyggande verksamheten har erbjudit ett flertal olika hälso-, kulturella- och sociala aktiviteter. God och nära vård har utvecklats vidare i samverkan med regionen.

Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

Under året har kulturdag i Vällingby samt nationaldagsfirande genomförts. Under loven har flertalet föreningar inom idrott och kultur genomfört kostnadsfria aktiviteter för barn och unga och verksamheternas kulturombud har i samverkan med förvaltningens samordnare erbjudit regelbundna kulturupplevelser på invånares egna arenor. Stadsdelsområdets strandbad har fått förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Nytt utegym har förbättrat möjligheten till spontanidrott.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på nämndmålet resultat för året och genomförda aktiviteter.

Samverkan

I syfte att erbjuda en innehållsrik fritid med varierade aktiviteter har förvaltningens fritidsverksamheter under året samverkat med flertalet externa aktörer som kulturskolan, Löparakademin och Hello World, som har kurser i programmering. Fritidsverksamheterna är en del av det trygghetsskapande arbetet i stadsdelsområdet och deltar i förvaltningens samverkan runt barn och unga tillsammans med skola, socialtjänst och polis. Kunskapen om socialtjänstens uppdrag har stärkts inom fritidsverksamheterna för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon eller som på andra sätt misstänks fara illa. Resultatet är att barn och unga som har behov av stöd uppmärksammas och kan få stöd i tidigare skede.

Fritidsbiblioteket

Fritidsbiblioteket i stadsdelsområdet har under året fortsatt att gratis låna ut fritidsutrustning

för att fler, oavsett ekonomiska förutsättningar, ska kunna prova på och delta i aktiviteter för en meningsfull fritid. Genom utåtriktat arbete har förvaltningen ökat antalet utlånade sport- och fritidsutrustningsartiklar till 299 artiklar, vilket kan jämföras med 62 artiklar under 2022. Under hösten flyttade fritidsbiblioteket sin verksamhet till parkleken Hässelängen vilket har ökat tillgängligheten. Förvaltningen kommer fortsätta arbetet med att informera om fritidsbiblioteket för att nå ut till ännu fler barn och unga med syfte att bidra till en rikare fritid.

Inkludera fler besökare

Fritidsgårdarna har under 2023 prioriterat att aktivt arbeta för att öka andelen flickor som besöker verksamheterna. En enkätundersökning riktad till flickor genomfördes på närliggande skolor och flickorna kunde i enkäten svara på önskemål om aktiviteter. Arbetet gav goda resultat då andelen flickor som besökte stadsdelsområdets fritidsgårdar ökade från 23,2 procent 2022 till 33,6 procent år 2023. För att ytterligare öka andelen flickor som besöker fritidsgårdarna kommer verksamheterna fortsätta att aktivt marknadsföra aktiviteter och genomföra fler av de aktiviteter som efterfrågades i enkätundersökningen. Dialogen med flickor fortsätter, i synnerhet med de som inte idag besöker fritidsgårdarna, för att verksamheterna ska kunna anpassas efter deras behov och önskemål.

Fritidsgårdar och parklekar i stadsdelsområdet arbetar efter stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar samt för parklekar. Strategierna innehåller kvalitetsskapande rekommendationer och åtgärder, exempelvis betonas vikten av att ha fokus på ledarledda aktiviteter samt trygghetsarbete. Under året genomfördes sammanlagt 1 200 ledarledda aktiviteter vilket är en ökning med 403 aktiviteter under 2023 jämfört med föregående år. Av de ledarledda aktiviteterna genomfördes 726 av dem inom förvaltningens parklekar och 474 aktiviteter genomfördes på förvaltningens fritidsgårdar. Utöver aktiviteterna erbjöd kultur- och idrottsarrangemanget *Summer fun*, en sommarlovsverksamhet med 118 genomförda aktiviteter och totalt 230 unika besökare.

Förvaltningen har under året haft särskilt fokus på att inkludera alla barn och unga, oavsett förutsättningar, i de aktiviteter som erbjuds. Fler i målgruppen unga med funktionsnedsättning har erbjudits fler aktiviteter och arrangemang än tidigare år, 34 arrangemang under 2023 jämfört med 3 arrangemang 2022. Som exempel kan nämnas att *Summer fun* hade särskilt fokus på att målgruppen skulle kunna delta i sommaraktiviteter på lika villkor som andra barn. En del av de aktiviteter som planerades anpassades och ytterligare aktiviteter tillkom. Under sommaren genomfördes även ett kollo riktat till barn med funktionsnedsättning och ett fyra dagars filmkollo *Fun på rulle* i Ådalen. En idrottsdag för stadsdelsområdets särskolor arrangerades och fritidsgården Backstage, som är riktad till målgruppen, hade öppet två kvällar per vecka och erbjöd ledarledda aktiviteter. 305 barn med funktionsnedsättning deltog i olika aktiviteter under 2023. Motsvarande statistik för 2022 saknas.

I syfte att nå fler nyanlända barn och unga genomförde parkleken Stråket veckovisa besök på infodiskarna på boenden för nyanlända inom stadsdelsområdet. Genom besöken fick fler regelbunden information om fritidsutbudet i stadsdelsområdet.

Som ett led i att öka barn och ungas delaktighet i fritidsverksamheterna har en

medborgarbudget genomförts. Barn och unga på en parklek gavs möjlighet att ge förslag på kulturaktiviteter till en bestämd kostnad. 64 barn medverkade och lämnade förslag på aktiviteter. Efter bedömning av vilka aktiviteter som var genomförbara fick barnen rösta fram den aktivitet som skulle genomföras. Det resulterade bland annat i att en grupp barn genomförde en spökvandring i Gamla stan.

Varje år genomförs en mötesplatsenkät där besökande ungdomar på fritidsgårdarna svarar på ett antal frågor om bland annat trygghet och bemötande. Resultatet 2023 gav ett index för trygghet och bemötande på 87 procent vilket är högt men inte riktigt nådde det förväntade resultatet. Index för inflytande, delaktighet och ansvarstagande nådde inte heller det förväntade resultatet. Efter dialog med besökare och medarbetare bedöms en bidragande orsak till resultatet vara brist på kontinuitet av personal på fritidsgårdarna. Verksamheten har under hösten anställt flera nya medarbetare och det tar lite tid att etablera goda relationer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 1.1.1 Barn och unga har en trygg, jämlik och meningsfull fritid

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att alla barn och unga ska få en meningsfull fritid prioriteras trygghet, delaktighet och jämlikhet inom verksamheterna på fritidsgårdar och parklekar.

Förväntat resultat

- Andel flickor som deltar i fritidsaktivitet på fritidsgård ökar (2022: 23,2 %)
- Antal ledarledda aktiviteter inom fritidsverksamheten ökar (2022: 707 st)
- Index trygghet och bemötande i mötesplatsenkäten uppgår till minst 91 %
- Index delaktighet och ansvarstagande uppgår till minst 73 %
- Fler barn och unga med funktionsnedsättning deltar i fritidsverksamhet (2022: 295 besök)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Fritiden ska aktivt samverka med civilsamhället som möter unga för att öka ungas delaktighet i organiserade fritidsaktiviteter.	2023-01-02	2023-12-31	
 Fritidsledare ska få ökad kunskap om socialtjänstens uppdrag.	2023-01-01	2023-07-31	
 Undersöka möjlighet att starta HBTQI+ mötesplats för unga	2023-01-01	2023-07-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer och resultat för året, nämndmålet resultat för året samt genomförda aktiviteter.

God utbildning för alla

Förvaltningen når målet om andel legitimerade förskollärare men andelen varierar över tid och mellan enheter och beror bland annat på föräldraledighet, studier, längre sjukskrivning eller pågående rekrytering. Av totalt 166 barngrupper saknar två grupper legitimerad förskollärare. Flertalet strategier finns för att säkerställa att varje barn kontinuerligt erbjuds undervisning som både planeras och följs upp av legitimerade förskollärare.

Enligt senaste statistik var 93,1 procent av barnen i stadsdelsområdet inskrivna i förskola, varav 42,7 procent i förskolor i enskild regi. I syfte att öka inskrivningsgraden ändrades skollagen 2023 vilket innebär att förvaltningen är skyldig att kontakta de vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskola. Syftet är att informera om förskolans betydelse för framtida skolresultat och ska göras både vår och höst det år barnet fyller 3 år. Det finns även en skyldighet i lagen att reservera plats för de barn som är födda utomlands eller har vårdnadshavare som vistas i Sverige sedan fem år tillbaka med erbjudande om plats och information om att erbjudandet avser kostnadsfri allmän förskola, tre timmar/dag. Förvaltningen har identifierat sammanlagt 116 i åldern 3-5 år som omfattas av ändringen i skollagen. Totalt har 14 barn skrivits in i förskola, 18 barn har flyttat från stadsdelsområdet, 19 barn är inskrivna i pedagogisk omsorg och övriga har tackat nej till erbjudandet. Anledningen till att inte fler tackat ja till förskola är på grund av orsaker som inte förvaltningen har information om.

En rutin för tidig inskrivning i förskola har upprättats mellan Intro- Stockholm och förvaltningen i syfte att nyanlända barn (kvotflyktingar) direkt vid ankomst till stadsdelsområdet ska erbjudas plats i förskola. Under året har tre barn skrivits in i förskola. Förvaltningens introduktionsförskola är integrerad i den öppna förskolan och finns på två platser i stadsdelsområdet. Information och kunskap om vikten av att delta i förskolans verksamhet förmedlas till de besökande familjerna i syfte att barnen ska skrivas in i ordinarie verksamhet.

Förvaltningen har ingen samlad kunskap om de barn som är inskrivna i förskolan men som inte deltar regelbundet i verksamheten. Rektorer har dock den kännedomen via förskolans personal och rutiner finns för hur frånvaron ska hanteras. Vid oro konsulteras socialtjänsten vilket kan leda till att en orosanmälan görs. Stadens nya digitala verktyg för uppföljning och aggregerad statistik kring närvaro och frånvaro inom stadens förskolor kommer underlätta för förvaltningen att tidigt upptäcka begränsad närvaro för snabbare åtgärder.

Kärnverksamhet

Hållbarhetsfrågor har under året haft fortsatt stort fokus i utbildningen. Fyra förskoleenheter har fördjupat arbetet sedan 2021 genom deltagande i ett innovation-, forskning- och utvecklingsprogram; "Hållbar utveckling i förskolan" genom IFOUS- ett fristående forskningsinstitut inom skola/förskola. Ett nytt självvärderingsverktyg har introducerats där

arbetslagen beskriver ett nuläge inom de tre dimensionerna av hållbarhet; ekologisk, socio-kulturell och ekonomisk. Utifrån resultatet har olika teman startats och uppföljningar visar att barnens kunskap och agerande har ökat. Genom att barnen kommer med fler idéer och lösningar på olika vardagsproblem har de även en tro på framtiden. Ett fint exempel är en förskola som har arbetat med temat "Hur kan vi hjälpa vår planet jorden för att den ska må bra?" Barnen har diskuterat och ritat teckningar med förslag på hur alla tillsammans kan hjälpa jorden.

Språkutveckling

I syfte att stärka barnens språkutveckling har en handlingsplan för det språkutvecklande arbetet tagits fram. Förskolorna genomför aktiviteter och undervisningstillfällen samt erbjuder tillgång till inspirerande och utmanande lärmiljöer och material i syfte att barnen skall lära och utveckla sitt språk, såväl det svenska språket som modersmål. Förskolorna arbetar systematiskt med högläsning, boksamtal och språksamlingar vilket visar att barnen har ökat sitt ordförråd och användandet av både vardagsspråk och kunskapsrelaterat språk. TAKK (tecken som alternativ kompletterande kommunikation) är implementerat och tysta och blyga barn har, liksom barn med språksvårigheter, kommit till tals på ett nytt sätt och på så vis utvecklat sin kommunikation. Många barn, speciellt yngre, har använt enkla tecken för att uttrycka vad de vill när inte pedagogerna förstår vad de säger. När de vill ha något att dricka använder de tecknet för dricka. Under året har utbildning i flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling genomförts för cirka 50 förskollärare och barnskötare. Förvaltningen har även erbjudit en utbildning för medarbetare som behöver stärka sina kunskaper i det svenska språket i syfte att i förlängningen ge effekt på barns språkutveckling. Under året genomförde 34 medarbetare utbildningen.

Likvärdighet

I syfte att öka likvärdigheten för alla barn har arbetet med "Bredda basen" och att utveckla tillgängliga lärmiljöer i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten fortsatt. Anpassningar i miljön gynnar hela barngruppen samt förebygger konflikt och exkludering. Som stöd i arbetet finns specialpedagoger på varje enhet samt förskoleavdelningens logoped och psykolog som har en handledande och konsulterande roll. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd erbjuds det. Tidiga anpassningar görs för det enskilda barnet, handlingsplaner upprättas och följs upp i samverkan med vårdnadshavare. En utmaning är att andelen barn i behov av särskilt stöd ökar trots tillgången till specialpedagoger och tillgängliga lärmiljöer.

Samverkan

I syfte att öka vårdnadshavares kännedom om barnets utveckling, lärande och trivsel har dokumentationen i Skolplattformen utvecklats med lärloggar kring barngruppen och det enskilda barnet. Förskolorna har på olika sätt intensifierat arbetet med att göra vårdnadshavare mer delaktiga genom insyn i verksamheten och utvecklat introduktionen till förskolan samt rutiner vid lämning och hämtning. Förskoleundersökningens resultat visar glädjande att andel vårdnadshavare som är nöjda ökat från 85 procent 2022 till 88 procent 2023. Vårdnadshavare som är nöjda med samverkan med hemmet har ökat från 80 procent 2022 till 83 procent 2023

och vårdnadshavare som upplever att deras barn är tryggt på förskolan har ökat från 87 procent 2022 till 90 procent 2023. Den lokala handlingsplanen för övergången mellan förskola-skola har uppdaterats med fokus på barnets språkutveckling. I enlighet med handlingsplanen har överlämnande samtal mellan förskola och skola genomförts.

Förskola på nationella minoritetsspråk

När vårdnadshavare ansöker om förskoleplats informeras de om rätten till förskola helt eller till väsentlig del på förvaltningsområdesspråken finska, meänkieli och samiska samt förstärkt språkstöd i de nationella minoritetsspråken romani chib och jiddisch. Under introduktionen på förskolan genomförs språksamtal med vårdnadshavarna och information om minoritetsspråken ges. Förvaltningen har en finsk förskola i egen regi med 16 platser. Varken förskola på samiska eller meänkieli har efterfrågats av någon vårdnadshavare under året. Vid efterfrågan finns en förskola på Södermalm för barn som bor i staden.

Utmaningar

Befolkningsprognosen visar att antal barn i åldern 1-5 år fortsätter att minska under kommande år och förvaltningen har genomfört nödvändiga åtgärder för att möta denna utveckling. Bland annat kommer en förskola i Vällingby att avvecklas under 2024. Förvaltningen kommer att ha behov av en viss överkapacitet, för att kunna ta emot barn från enskilt drivna förskolor som eventuellt avvecklas på grund av det vikande barnunderlaget. Under våren tog en av förvaltningens förskolor emot 15 barn från en fristående aktör som fått sitt tillstånd indraget.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	38,6 %	2,3 %	36,4 %		33 %	33 %	VB 2023
Analys Andel legitimerade förskollärare som är män är mycket lägre än andel kvinnor vilket speglar hur fördelningen är mellan kvinnor och män på utbildningen till förskollärare.							
  Antal barn per grupp	13,2 barn/avd.			13,1 barn/avd.	15	15	VB 2023
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,78 st			4,51 st	4,9	4,9	VB 2023
  Förskollärartäthet	13 st				15,5 st	15,5	VB 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.2.1.Alla barn utvecklas och lär i en likvärdig och trygg förskola

 Uppfylls helt

Beskrivning

I syfte att utvecklas och lära i förskolan erbjuds alla barn som deltar i förskolan en pedagogiskt stimulerande, utmanande och trygg verksamhet utifrån Skollag, Läroplan för förskolan och Barnkonventionen. Med en trygg förskola menas att säkerställa en god samverkan med hemmet och att barnen uppnår en känsla av välmående i förskolans verksamhet. Med en likvärdig förskola menas att barn ska ha lika tillgång till och lika kvalitet i en utbildning som ska vara kompenserande för att uppväga skillnader i barns olika förutsättningar.

Förväntat resultat

- Flickor och pojkar är trygga och har framtidstro (hopp)
- Flickor och pojkar utvecklar ett rikt språk
- Flickor och pojkar i behov av särskilt stöd har det stöd de behöver
- Förskoleundersökningens resultat avseende indexområden "Utveckling och lärande" och "Samverkan med hemmet" ökar
- Inskrivningsgraden ökar

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel föräldrar som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	92 %	91 %	93 %		91 %		2023
 Andel föräldrar som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sitt språk	85 %	84 %	87 %		85 %		2023
Analys Det är en liten skillnad i nöjdhet mellan könen. Förvaltningen analyserar vad skillnaden kan bero på.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel föräldrar som upplever att förskolan är trygg för sitt barn	90 %	89 %	92 %		87 %		2023
Analys Det är en liten skillnad i nöjdhet mellan könen. Förvaltningen analyserar vad skillnaden kan bero på.							
 Antal förskolor som erhåller Skolverkets certifiering "Hållbar skola"	23				20		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla förskolor genomför självvärdering utifrån OMEP:s skala för hållbarhet en gång per termin	2023-01-01	2023-12-31	
 Den lokala handlingsplanen för övergång mellan förskola-skola uppdateras med särskilt fokus på information om barnens språkutveckling	2023-01-01	2023-12-31	
 Fler barn tar del av och upptäcker professionell kultur	2023-01-01	2023-12-31	
 Förskolans dag firas den 19 maj med fokus på "Hållbar utveckling i förskolan"	2023-05-18	2023-05-18	
 Förskolans medarbetare deltar i fortbildning om "Flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling"	2023-01-01	2023-12-31	
 Lokal handlingsplan för det språkutvecklande arbetet tas fram och implementeras	2023-01-01	2023-12-31	
 Säkerställa att rutinen för orosanmälan är implementerad	2023-01-01	2023-12-31	
 Utvecklingsdag för all pedagogisk personal med fokus på "Hållbar utveckling i förskolan"	2023-10-19	2023-10-19	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer och resultat för året, nämndmålet resultat för året samt genomförda aktiviteter.

Barn och unga i behov av skydd och stöd har en trygg uppväxt

Under våren 2023 ökade antalet orosanmälningar gällande barn och unga samtidigt som personalomsättningen inom myndighetsutövningen var hög. Det ledde till ett behov av externa konsulter. Genom satsningar på rekrytering, introduktion och nära ledarskap stabiliserades personalsituationen och i slutet av året hade konsulterna ersatts av anställda socialsekreterare och ett ytterst begränsat rekryteringsbehov.

För att barn och unga ska få rätt stöd prioriteras delaktighet i utredning, utformning av

beslutade insatser och uppföljning i syfte att barnens röst ska tillvaratas. Implementeringen av det digitala verktyget Viewpoint, där barn inför ett möte får svara på olika frågor, har påbörjats. Antalet barn som fått information om anledningen till utredning, möjlighet att komma till tals under utredning och återkoppling efter avslutad utredning har ökat under året. Det finns dock ett fortsatt behov av att stärka delaktigheten. Resultat vid uppföljning visar att barns delaktighet ökar i takt med stigande ålder. De allra yngsta barnen, 0-5 år, görs delaktiga i betydligt mindre utsträckning vilket delvis är kopplat till barnets mognad och förmåga att uttrycka sig. Under året har en dialog förts kring hur små barn kan göras delaktiga och hur verksamheten kan göra anpassningar för att öka förutsättningarna för barns delaktighet oavsett ålder, kön och funktionsnivå. Familjerätten har utvecklat arbetssätt för att i högre utsträckning involvera barn inom ramen för samarbetsamtal.

Under året har familjevården arbetat med att korta ned placeringstiden i jourhem för att barn och unga snarast möjligt skall få ett stadigvarande boende där de kan bygga långsiktiga relationer och erbjudas en trygg och stabil hemmiljö. Två familjehemssekreterare arbetar enbart med att rekrytera familjehem och kan snabbt skapa en kontakt med familjehem som är intresserade och påbörja utredningsförfarandet. Familjevården har genomfört 34 familjehemsplaceringar under året.

Förvaltningens öppenvård eftersträvar att barn och unga är delaktiga i att ta fram målformuleringen för sina insatser vilket ökar motivationen och ger goda förutsättningar för behandlingens resultat. Andelen barn som varit involverade i att ta fram målformuleringar har ökat under 2023 jämfört med 2022. Även inom öppenvården är de äldre barnen mer delaktiga än de yngre barnen.

För att barn och unga ska få sina behov tillgodosedda har förvaltningen prioriterat god samverkan internt i förvaltningen och med externa aktörer. Projektet *Socialsekreterare med inriktning förskola* har påbörjats som syftar till att stärka samverkan mellan socialtjänst och förskola. Genom ökad kunskap och förståelse för varandras verksamheter ska barn i behov av stöd få det i ett tidigt skede.

Förvaltningens förebyggande stöd till barn och unga med hög skolfrånvaro har fortsatt och utvecklats inom ramen för *Närvaroprogrammet* som är förvaltningens förebyggande skolsociala samverkan med skolan. Antal elever som deltog i programmet ökade från 48 elever 2022 till 58 elever 2023. De elever som fullföljde programmet hade ökat sin närvaro från i genomsnitt 42 procent när kontakten initierades till 57 procent vid avslut. Närvaron efter genomfört program minskade dock under 2023 vilket sannolikt berodde på att de elever som påbörjade programmet 2023 hade en lägre närvaro och större social problematik än tidigare. Dialog och samverkan stärks med skolorna för att i ett tidigare skede aktivera stödet vid hög frånvaro.

Under året har en familjecentral etablerats i Vällingby. Förvaltningens öppna förskola och föräldrarådgivare har under hösten, i samverkan med barnmorskemottagning och barnavårdscentral, utvecklat det tidiga stödet till små barn och deras föräldrar.

Stöd till barn som utsätts för våld i nära relationer har prioriterats under året. I början av 2023 kunde förvaltningen notera en ökning av antalet barn som fått stöd från

Relationsvåldscentrum, RVC. Under året kunde förvaltningen dock konstatera att ökningen var tillfällig och att det totalt under året var få barn som tagit del av insatser från RVC trots att aktiviteter genomförts i syfte att stärka samverkan mellan Avdelningen för barn och unga, förvaltningens relationsvåldsteam, RVT, och RVC.

Förvaltningen har under året stärkt samverkan med förskola och skola när det gäller ärenden där information inhämtats under utredningen. Förvaltningen har under året kompetensutvecklat medarbetare i samordnad individuell plan, SIP, och antalet SIP-möten har ökat från 47 möten 2022 till 71 möten 2023.

Vuxna har stöd och insatser utformade utifrån sina behov och önskemål

I syfte att förbättra den initiala kontakten med förvaltningen har en mottagningsfunktion för personer med funktionsnedsättning inrättats under året. Mottagningen ska identifiera behov, vägleda till rätt myndighet eller aktör och samordna stödet för att enskilda ska erbjudas rätt stöd. För att tidigt upptäcka skadligt bruk av alkohol och droger inom målgruppen och motivera till stöd har förvaltningen infört en rutin för användandet av screeningmetoderna AUDIT (Alcohol Use Disorders Identification Test) och DUDIT (Drug Use Disorders Identification Test).

Inom bostäder med särskild service informerades de boende om möjligheten att kostnadsfritt ta del av stadens simhallskort vilket ledde till att 21 av 63 boende tog del av erbjudandet och genomförde hälsofrämjande aktiviteter. Intresset hos de boende har varit stort och de som nyttjat kortet har påbörjat hälsofrämjande aktiviteter som de tidigare inte utfört. Hälsocoacher har arbetat motiverande för att fler inom målgruppen ska ta del av hälsofrämjande aktiviteter. Individuella och gemensamma aktiviteter har erbjudits bland annat utifrån *Den fria tidens kvalitet* och genom stadens fritidsutvecklare.

Inom socialpsykiatri har sysselsättningsverksamheten anordnat en fokusgrupp med stöd av civilsamhällesaktören Nationell samverkan för psykisk hälsa, NSPH. NSPH höll i tre träffar där deltagarna bidrog med vad de tycker fungera bra och vad som är utvecklingsområden. Av resultatet framgår att deltagarna sammantaget var väldigt nöjda med verksamheten och att den är viktig för deras välbefinnande och att önskemål fanns om olika aktiviteter, längre öppettider samt digitalt stöd. Under hösten har digital stödjare testats och utifrån utvärderingen har beslut tagits om att arbetssättet ska implementeras. Verksamheten ser över övriga önskemål.

Effektiva arbetssätt

Inför nya socialtjänstlagen har Avdelningen för vuxna påbörjat kartläggning av vilka förebyggande insatser som ges samt effekter av dessa. För att resultat ska bli mer tillförlitliga i stadens brukarundersökningar har förvaltningen arbetat för en högre svarsfrekvens i brukarundersökningarna. Verksamheterna har gett bättre information om undersökningarna, motiverat enskilda att svara samt inventerat vilket stöd enskilda kan behöva för att kunna och vilja delta. Svarsfrekvensen ökade från 55 procent 2022 till 60 procent 2023. För att stärka analysen av förvaltningens genomförda uppföljningar har resultaten sammanställts och en metod för att indexera resultaten utvecklats.

Samverkan

Under året har arbetet med samordnad individuell plan (SIP) stärkts. Antal samordnade individuella planer har ökat från 147 SIP 2022 till 268 SIP 2023. Anledningen till ökningen är det stärkta arbetet med att identifiera behovet av SIP samt att fler genomförda SIP har registreras.

Sammanhållen socialtjänst

Under året har förvaltningen drivit ett avdelningsövergripande utvecklingsarbete för en sammanhållen socialtjänst. Två arbetsgrupper har arbetat fram nya förslag och arbetssätt med fokus på ökad samverkan, utveckling av gemensamma mål samt hur kunskapen om socialtjänstens olika verksamhetsområden ska öka. Under hösten har en testbädd startats upp, kallad *Samverkanshubben*, där nya arbetssätt prövas för att främja ökad tvärprofessionell samverkan i individärenden som rör avdelningarna för barn och unga, vuxna och äldre.

För att utveckla stöd och insatser till invånare i syfte att stärka strukturen för intern samverkan har arbetet med intern-SIP fortsatt. En mätmetod har tagits fram för att förbättra uppföljningen. För att säkerställa resultatet av arbetet med intern-SIP behöver arbetet med att implementera mätmetoden stärkas.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Nämndens råd för funktionshinderfrågor har under året utvecklat nya arbetsformer för hur rådet ska ges bästa inflytande över förvaltningens arbete med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen har tillsammans med rådet gått igenom fokusområdena i stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* i syfte att programmet ska förverkligas genom förvaltningens arbete.

Utifrån stadens program arbetar förvaltningen för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska ges jämlika möjligheter att delta i samhällslivet. För att uppfylla fokusområdena i programmet har förvaltningen under året bland annat arbetat med:

- Att verka för hälsofrämjande aktiviteter och att simhallskort kommer målgruppen till del.
- Fokusgrupp i samarbete med NSPH för att undersöka vilka förändringar enskilda inom sysselsättning efterfrågar.
- Förbättringar i arbetet med ständiga förbättringar avseende kvalitetsledningssystem och brukarundersökningar.
- Ökad digital inkludering genom test av digitalstödjare.
- Stärkta arbetssätt för att öka enskildas möjlighet till inträde på arbetsmarknaden.
- Att erbjuda fler aktiviteter som är inkluderande för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar.
- Säkerställa att förvaltningens spontanidrottsytor, lokaler, lek- och aktivitetsredskap är inkluderande för alla.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
   Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	24,3 %	26,4 %	21,8 %	21,9 %	23 %	24 %	VB 2023
Analys Förvaltningen satte ett något lägre mål än KF:s årsmål vilket visade sig vara lite för ambitiöst, resultatet för 2023 är 1,4 procent högre än årsmålet. Att ärenden som avslutats återaktualiseras behöver dock inte nödvändigtvis vara något negativt utan kan också vara ett resultat av upparbetad samverkan med andra aktörer som signalerar vid oro och anmäler. Det kan även handla om att förvaltningen når ut till familjer som tidigare tackat nej till stöd men som via ny aktualisering ges möjlighet till stöd. Förvaltningen kommer analysera vidare kring bakomliggande orsaker till skillnaden mellan pojkar och flickor.							
   Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	93 %	93 %	93 %	85 %	90 %	öka	2023
   Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	82 %	83 %	81 %	92 %	93 %	öka	2023
Analys Årets resultat är lägre än föregående år. Respektive verksamhet analyserar resultatet och planera åtgärder för ett förbättrat resultat under 2024.							
   Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	87 %	90 %	89 %	90 %	80 %	2023
Analys Utfallet understiger målvärdet men ligger något över stadens resultat i stort och i nivå med förvaltningens resultat sedan 2020. Respektive verksamhet ansvarar för att analysera resultatet och under 2024 genomföra åtgärder för att målet ska nås. I analysen tas även jämställdhetsperspektivet med.							
   Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	90 %	96 %	92 %	93 %	90 %	2023
Analys Utfallet understiger målvärdet men ligger något över stadens genomsnitt och i nivå med förvaltningens genomsnitt sedan 2016. Respektive verksamhet ansvarar för att analysera resultatet och under 2024 genomföra åtgärder för att målet ska nås. I analysen tas även jämställdhetsperspektivet med då kvinnor upplever sig väl bemötta i högre grad än männen.							
   Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	84 %	82 %	86 %	88 %	90 %	79 %	2023
Analys Utfallet understiger målvärdet men ligger något över stadens genomsnitt och i nivå med förvaltningens genomsnitt sedan 2017. Respektive verksamhet ansvarar för att analysera resultatet och under 2024 genomföra åtgärder för att målet ska nås. I analysen tas även jämställdhetsperspektivet med då kvinnor i högre grad än männen anser att de kan påverka insatsens							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
utformning.							
   Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	82 %	85 %	78,57 %	70 %	75 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Både andelen kvinnor och män som upplever en förbättrad situation har ökat men det är en viss skillnad mellan könen. Förvaltningen analyserar vad skillnaden kan bero på.							
   Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	75,76	80 %	69,23 %	100	75 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Det är en högre andel män än kvinnor som har svarat att de får en förbättrad situation av insatser från socialtjänsten. En analys behöver göras kring insatser som ges och om det finns skillnader mellan könen kring vilka insatser som det finns behov av.							
   Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	66,67 %	100	67		75 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Antal svarande är tre individer vilka alla varit kvinnor. Att så få svarat bedöms medföra begränsad representativitet för det verkliga utfallet och verksamheten behöver därmed framöver verka för fler svarande.							
   Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	70,21	76,47 %	66,67 %	94,74	75 %	75 %	VB 2023
Analys Periodens utfall VB 2022 var felaktigt och årsmålet justerades i tertialrapport 1. Andelen pojkar som klarar målen i kärnämnen har ökat medan andel flickor ligger på samma nivå som 2022. Dialog kommer hållas med familjevården avseende hur förbättra flickors skolresultat. Vidare kommer förvaltningen analysera vad skillnaderna beror på.							
  Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	67,8	67,96 %	67,57 %	66,67	66 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
   Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	79 %	75 %	85 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Utfallet understiger målvärdet men har ökat sedan förra årets resultat och ligger även något över stadens resultat i stort. Respektive boende analyserar resultatet för vidare trygghetsskapande åtgärder.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.1 Barn och unga i behov av skydd och stöd har en trygg uppväxt

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att barn och unga ska få rätt stöd prioriteras delaktighet i utredning och uppföljning av beslutade insatser.

Förväntat resultat

- Andel utredningar av barn och unga i vilken skola/ förskola vidtalats ska öka. (2022: 49 %)
- Andelen familjehemsplacerade barn i skolålder som klarar målen i kärnämnen i grundskolan ska öka.
- Andelen barn som åter blir föremål för orosanmälan/ ansökan ska minska.
- Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktig och fått återkoppling ska öka. (2022: 66 %)
- Antal SIP möten ska öka (2022: 47 st inom utredningsenheten barn och unga)
- Andelen barn och unga som medverkar till att sätta upp mål som ska uppnås med behandling ska öka. (2022: Familjestöd unga 85 %, Familjestöd familj: 68 %)
- Skolnärvaron ska öka för de barn och unga som deltar i Närvaroprogrammet (2022: Närvaro vid uppföljning snitt 72 %)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Myndighetsutövande socialtjänst tar fram rutiner för att säkerställa att socialsekreterare deltar i samverkansmöten med skola, förskola, socialtjänst och polis (STIS samt 6-16).	2023-01-01	2023-03-31	
✓ Representanter för Mottagningsenhet, Ungdomsgrupp, Familjestöd Unga och förebyggande skolsocionomer bildar en arbetsgrupp för att skapa en bättre och snabbare ärendeprocess för unga och deras föräldrar som får skolsocialt stöd inom avdelningen.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stärka socialsekreterares kunskap om att utreda och ge stöd till barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.	2023-01-01	2023-04-30	
✓ Undersöka möjligheten att starta familjecentral i Vällingby.	2023-01-01	2023-07-31	

Nämndmål: 1.3.2. Vuxna har stöd och insatser utformade utifrån sina behov och önskemål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens stöd och insatser ska på ett effektivt sätt bidra till ett självständigt liv och invånarnas välbefinnande. Ett systematiskt kvalitetsarbete genom ständiga förbättringar och innovation som grundar sig i vetenskap och beprövad erfarenhet är väsentligt för att uppnå detta. En helhetssyn för att uppnå målgruppernas perspektiv är viktigt och görs bl.a. genom en förbättrad samverkan, tidiga insatser och ett tjänstedesignsperspektiv.

Förväntat resultat

- Det systematiska kvalitetsarbetet förstärks vilket bidrar till högre nöjdhet av förvaltningens stöd.
- Helhetssynen av individen förstärks och stöd samt insatser samordnas i högre grad till nytta för den enskilde.
- Möjliga kompensatoriska åtgärder i beslut som berör barn har identifierats och tillämpas för att lindra barns utsatthet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal samordnade individuella planer (SIP) inom avdelning vuxna	268				220		VB 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avdelning vuxna ska se över undersökningsmetodik och svarsfrekvens för de kvantitativa undersökningar (t.ex. enkäter) som genomförs. Syftet är att resultaten ska bli mer representativa och tillförlitliga för effektmätning.	2023-01-01	2023-12-31	
 Verksamheter inom avdelning vuxna ska identifiera möjliga kompensatoriska åtgärder för att lindra barns utsatthet när barn påverkas av beslut.	2023-01-01	2023-08-31	
 Verksamheterna inom avdelning vuxna ska kartlägga arbetssätt, metoder och insatser med stöd av utvecklingsenheten. Syftet är att ytterligare stärka en kunskapsbaserad socialtjänst och bedöma om fler tidiga insatser kan ges.	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.3. Socialtjänsten i Hässelby- Vällingby är sammanhållen och genomsyras av helhetssyn

 Uppfylls helt

Beskrivning

Socialtjänsten är sammanhållen med en helhetssyn där stöd och insatser ges utifrån barnets, den vuxnes och den äldres bästa. Förvaltningen utvecklar arbetssätt under året inom avdelningarna barn och unga, vuxna och äldre tillsammans ska stärka den interna samverkan, utveckla gemensamma mål för verksamheterna samt öka kunskapen om varandras verksamhetsområden.

Förväntat resultat

- Medarbetare har goda kunskaper om socialtjänstens olika verksamhetsområden.
- Struktur för intern samverkan är tydlig och verksamheterna jobbar utifrån gemensamma mål som utgår från individens behov.
- Antal internt samordnade individuella planer (I-SIP) ökar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal internt samordnade individuella planer (I-SIP) inom avdelningarna barn och unga, vuxna och äldre.	45				50		VB 2023
Analys Denna indikator var ny för året där det inte fanns någon tidigare data att utgå från vid upprättandet av årsmål. Vidare analys behöver göras gällande den mätmetod som togs fram under året då den inte används av medarbetare. I-SIP används dock som arbetssätt och manuell räkning har behövt göras för att fylla i denna indikator.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 De tillsatta arbetsgrupperna inom ramen för sammanhållen socialtjänst ska under T1 gemensamt ta fram en mätmetod för indikatorn "Antal internt samordnade individuella planer (I-SIP)" som avdelningen för barn och unga, vuxna och äldre ska använda sig av.	2023-01-01	2023-04-28	
 Digitalt möte för alla medarbetare inom avdelningarna för att förankra arbetet och berätta om processen. (Inom ramen för sammanhållen socialtjänst)	2023-01-01	2023-02-28	
 En arbetsgrupp tillsätts med medarbetare och biträdande enhetschefer för avdelningarna barn- och unga, vuxen och äldre. Syftet är att stärka intern samverkan och utveckla gemensamma mål för verksamheterna. (Inom ramen för sammanhållen socialtjänst)	2023-01-01	2023-02-28	
 En arbetsgrupp tillsätts med medarbetare och introduktionsansvariga för avdelningarna barn- och unga, vuxen och äldre. Syftet är att öka kunskapen om varandras verksamhetsområden. (Inom ramen för sammanhållen socialtjänst)	2023-01-01	2023-02-28	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt under året. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmålens resultat för året samt genomförda aktiviteter.

Bedömningen grundar sig även på de individuppföljningar som äldreomsorgen har genomfört under året som visar ett mer positivt resultat än Socialstyrelsens brukarundersökning. Skillnaden kan bero på möjligheten att få frågorna förklarade för sig vid individuella möten. Resultatet från individuppföljningarna visar att 79 procent anser att de alltid, eller oftast, har möjlighet att påverka hur hjälpen utförs. Resultatet ligger i nivå med indikatorn *Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende* med målvärdet 79 procent. Resultatet från individuppföljningarna visar vidare att 88 procent anser att de är nöjda eller mycket nöjda med hemtjänsten vilket är högre än målvärdet 86 procent i indikatorn *Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst*. I individuppföljningarna svarar 74 procent av de tillfrågade att det alltid eller oftast är samma personer som ger insatser i hemtjänsten vilket visar på en god kontinuitet i utförandet. Andel nöjda eller mycket nöjda i vård- och omsorgsboende är i individuppföljningarna 84 procent vilket är högre än målvärdet 82 procent för indikatorn *Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende*.

Äldrevänlig stad

För att öka de äldres inflytande har förvaltningen stärkt arbetet med samverkan genom olika forum som pensionärsråd, anhörigråd, förtroenderåd och matråd. Samverkansmöten har genomförts inom förvaltningen med exempelvis stadsmiljö, integration och trygghet som alla ingår i handlingsplanen för en äldrevänlig stad.

Ett innovationsarbete har påbörjats under året där äldre ska vara delaktiga i att hitta modeller för att nå ut med information till fler äldre. Klarspråk har använts för att göra informationstexter tillgängliga och begripliga.

Genom att inkludera pensionärsrådet i planerade trygghetsvandringar har äldres delaktighet och inflytande ökat i utvecklingen av park- och naturområden. I syfte att bidra till en tryggare tillvaro för äldre har förvaltningen spridit information om hur äldre kan skydda sig mot bedrägerier. Ett gott exempel är digital stödjare som bidragit till ökad medvetenhet kring bedrägerier via internet.

Samverkan - God och nära vård

För att utveckla god och nära vård i samverkan med regionen har åtta samverkansmöten genomförts under året. Medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS) samordnade dessa möten tillsammans med verksamhetschef för Hässelby vårdcentral. Deltagare var beställarchef, hemtjänstchefer och medarbetare från Koppargården. Från regionen har vårdcentralerna, läkarorganisationen, primärvårdsrehabiliteringen, Brommageriatriken och hemsjukvården deltagit. På mötena gjordes en lägesuppdatering från både region och kommun. Teman under året var återlämnandet av delegeringar, egenvård, utskrivningsklara patienter och trygghetsarbetet.

Förebyggande

Ett arbete påbörjades under våren 2023 med förvaltningens kommunikatör i syfte att nå ut med information till fler äldre i stadsdelsområdet om var de kan vända sig för att få hjälp och stöd samt att fler äldre skulle få kännedom om förvaltningens förebyggande arbete. Resultatet av den årliga besöksenkäten inom den förebyggande visade att andelen nya besökare på enhetens tre aktivitetscenter ökade med 40 procentenheter under året och att det månatliga nyhetsbrevet nådde 130 nya prenumeranter. Nyhetsbrevet nådde vid årets slut ut till 400 hushåll i stadsdelsområdet.

Äldreomsorgens äldrelots har gjort riktade utskick till äldre, som inte har några insatser från äldreomsorgen, för att kunna informera om vilket stöd som finns från kommunen. Utskicken har gått till 80-åringar med inbjudan till *Sommar på torget* och ett informationspaket, till 90-åringar eller äldre med erbjudande om en telefonuppföljning samt till 70-åringar med broschyren *Planera för ditt boende som senior redan nu*. Syn- och hörselinstruktören har under året genomfört 104 hembesök i stadsdelsområdet och har haft mottagning en gång per månad på fyra olika platser.

Förvaltningens aktivitetscenter Växthuset, Fästmanssoffan och Hässelgården har erbjudit ett flertal olika hälso-, kulturella- och sociala aktiviteter under året. Totalt har aktiviteter genomförts vid cirka 150 tillfällen. Exempel på aktiviteter är föreläsningar, allsång, underhållning, informationsträffar, dialogcafé, samtalsgrupper, dagliga gympapass och en hälsovecka där bland annat instruktör från simhall medverkat.

Det är övervägande kvinnor och deras anhöriga som besöker aktivitetscentren. För att öka antalet män har ett aktivitetscenter haft en riktad aktivitet för män. Genom en särskild inbjudan till män via annonsering, anslag och uppsökande kom 17 män på en träff kallad "Gubbröra", där det bjöds på smörgås med gubbröra och fika. Schemajusteringar har gjorts inför vårens aktiviteter utifrån vad män har önskat för aktiviteter.

Anhörigstödet har hittills under året genomfört två anhörigcirklar, en anhörigvecka med aktiviteter och föreläsningar samt träffat 83 anhöriga för stödsamtal. Digitala stödjaren har hittills i år genomfört totalt ett 70-tal enskilda besök. Utöver bokade besök har möjlighet till drop-in tider funnits. Majoriteten av de som söker hjälp av digitala stödjaren är kvinnor.

Teamet för tryggt mottagande har utrett och koordinerat insatser för äldre vid hemgång från slutenvård. Biståndshandläggare, hemtjänst, hemsjukvård och anhöriga har samverkat för trygg hemgång och under året har teamet haft totalt 41 ärenden, 20 män och 21 kvinnor vilket är en ökning från 2022 med åtta personer.

Som gott exempel har aktivitetscenter deltagit på *Sommar på torget* för att öka synligheten och nå ut med information om deras verksamhet och det förebyggande stödet till fler seniorer i stadsdelsområdet.

Kompetensförsörjning för god vård och omsorg

Personal- och kompetensförsörjningen är en nyckelfråga för äldreomsorgen för hur väl uppdraget att ge en trygg och god säker omsorg till de äldre ska lyckas. Den första juli 2023 infördes yrkesskyddad titel som undersköterska och att fast omsorgskontakt för äldre med hemtjänstinsatser ska vara utbildad undersköterska. Andelen undersköterskor inom äldreomsorgen var vid inventering 77 procent. Hemtjänsten hade lägst andel utbildade

undersköterskor med 25 procent. Äldreomsorgens utförrarverksamheter har arbetat med kompetensutvecklingsplaner för både anställda undersköterskor som inte uppnått de fastställda kriterierna för att få skyddad yrkestitel och för verksamheternas anställda vårdbiträden. Kravet på utbildad undersköterska som fast omsorgskontakt innebär att fler äldre fick byta omsorgskontakt.

Den första oktober 2023 började nya arbetstidsregler att gälla. Reglerna innebär att både dygnsvilan och veckovilan förlängs för den enskilde medarbetaren. Samtliga utförrarverksamheter justerade alla scheman för att uppfylla kraven och fler medarbetare behövdes för att täcka dygnets alla timmar. Under året har färre personer sökt till utförrarverksamheterna vid lediga tjänster och till semestervikariat samtidigt som flera av dem som sökt har saknat utbildning och erfarenhet. Samma trend har beställarenheten haft under året med få sökande till lediga tjänster som biståndshandläggare. Vid årets slut var dock vakanserna inom beställarenheten nästan täckta.

För att möta kompetensförsörjningens utmaningar har flera åtgärder vidtagits under året. Både med att minska antalet timvikarier och höja kompetensen hos medarbetarna. Ett aktivt arbete har pågått under året för att minska andelen timanställda genom att tillsvidareanställa fasta resurser på utförrarenheterna i syfte öka kontinuiteten och tryggheten för den äldre, samt att förbättra arbetsmiljön för medarbetarna och öka antalet trygga anställningar. Flera medarbetare som varit fasta resurser har under hösten gått in på de nya tjänsterna som uppkom utifrån de nya arbetstidsreglerna. Vid årets slut var det 31 personer som var anställda som fasta resurser. Andelen timvikarier har under året minskat från 21 procent 2022 till 19 procent 2023.

Kompetensinsatser

I syfte att de äldre ska erhålla en god vård och omsorg och känna stor trygghet har flera olika kompetensinsatser genomförts under året. Språksatsningen för medarbetare har fortsatt med fokus på social dokumentation samt genomförandeplaner. Vidare har utbildningar inom områdena geriatrik och psykisk ohälsa i genomförts i utförrarverksamheter. Under året har sju undersköterskor har avslutat specialistutbildning med inriktning gerontologi, geriatrik och vårdpedagogik. Däremot har inga sjuksköterskor genomfört specialistutbildning under året. Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) i förvaltningen och verksamhetschefer på de särskilda boendena har genomfört ett utvecklingsprogram för att stärka hälso- och sjukvårdsarbetet inom avdelningen.

Äldreomsorgens beställarenhet och hemtjänstenheter har boklat in utbildningstillfällen med Silviahemmet för att bli Silviahems-certifierade under våren 2024 då det under hösten 2023 inte fanns några utbildningsplatser. Under året har fyra biståndshandläggare genomgått NPF-utbildning (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar).

Kompetens- och träningscenter

Äldreomsorgen startade under våren 2023 ett Kompetens- och träningscenter (KTC) som finns på Koppargårdens vård- och omsorgsboende. Syftet med KTC är att avdelningens medarbetare ska kunna utveckla och fördjupa sina kunskaper i en trygg och säker miljö med material och utrustning i både praktiska och teoretiska moment samt i teamarbete.

Utbildningarna genomförs av olika medarbetare inom avdelningen. Detta i syfte att behålla och utveckla kompetensen inom avdelningen. De utbildningar som genomförts under året är hjärt- och lungräddning (HLR), nutrition, undernäring, munvård och munhälsa.

Introduktionsutbildningar för semestervikarier har genomförts för äldreomsorgens utförarenheter. Introduktionsutbildningarna varvas med både teoretiska och praktiska delar såsom förflyttningsteknik, basala hygienrutiner, värdegrund, etik och bemötande, tystnadsplikt och sekretess, social dokumentation samt akuta situationer.

Akademisk nod

Avdelningen har under året upprättat kontakt med Röda korsets högskola för att skriva avtal för akademisk nod. En adjungerad klinisk adjunkt (AKA) är sedan den 1 augusti 2023 anställd inom avdelningen. Den kliniska adjunkten är legitimerad sjuksköterska med magisterexamen och fungerar som äldreomsorgens kontaktperson gentemot högskola och fyller en central funktion som studenternas kontaktperson genom att ge vägledning och stöd då studenterna genomför sin VFU. Avdelningens AKA har under hösten haft en samordnande och stödjande roll mellan lärosätet, studenter som genomför verksamhetsförlagd utbildning, VFU, och de utsedda handledarna på boendena. AKA har deltagit på de redan etablerade nätverksmötena som finns för de adjungerade kliniska adjunkterna i staden.

Beställarenheten

Förvaltningens äldreкураторer har under året arbetat uppsökande mot äldre invånare i stadsdelsområdet som har behövt extra stöd. Under året har äldreкураторerna träffat 86 äldre i ärenden som rört våld i nära relationer, missbruk, ekonomi, osanitärt boende, psykisk ohälsa samt vräkningshot och hemlöshet utifrån den samverkansmodell som avdelningarna för vuxna och äldreomsorg utarbetat för äldre personer med komplex problematik. Beställarenhetens arbetsgrupp för våld i nära relationer har genomfört samverkansmöte med förvaltningens relationsvårdsteam under året.

För att motverka välfärdsfusk har alla biståndshandläggare arbetat med att granska processen kring handläggning, beställning och utförandet av beviljade insatser.

Individuppföljningar

Kvalitetsuppföljningar på individnivå är ett arbetssätt för att handläggaren, tillsammans med den äldre, ska följa upp hur beslutade insatser fungerar. Vid varje nyprövning av beslut ska den enskilde få frågan om att delta i denna uppföljning. Under perioden 1 november 2022 till 31 oktober 2023 deltog 344 äldre i förvaltningens individuppföljningar. I Socialstyrelsens brukarundersökning svarade 165 äldre på enkäten inom särskilt boende och 562 äldre på enkäten om hemtjänst.

Resultatet av förvaltningens individuppföljningar visar generellt på en högre grad av nöjdhet jämfört med brukarundersökningens enkäten. Andelen äldre som svarade att de upplever måltidssituationen som en trevlig stund på dagen var 70 procent i brukarenkätundersökningen vilket är en ökning från 65 procent nöjda 2022. I förvaltningens individuppföljning var 96 procent nöjda med måltidssituationen. Andelen äldre som svarade att de är nöjda med de aktiviteter som erbjuds var 54 procent i brukarundersökningen vilket är en ökning från 51 procent år 2022. I förvaltningens individuppföljning var 79 procent nöjda med de aktiviteter

som erbjuds.

Vidare svarade 44 procent i brukarundersökningen att de är nöjda med möjligheten till utevistelse vilket är en minskning från 46 procent 2022. I förvaltningens individuppföljning svarade 68 procent att de är nöjda med möjligheten till utevistelse.

Hemtjänsten

För att öka säkerheten och tryggheten i insatserna för den äldre, har hemtjänstenheterna under året påbörjat införandet av nyckelfri hemtjänst. Det har inneburit att medarbetare inom hemtjänsten snabbare kan vara på plats i den enskildes hem med det nya systemet och tryggheten ökar därigenom för den äldre. Under våren återlämnade hemtjänsten delegeringar till vårdcentralerna. I samband med att fast omsorgskontakt infördes har arbetet med genomförandeplanerna för de äldre intensifieras och dokumentationsombuden har träffas tre gånger för att få utbildning, följa upp och gå igenom aktuella frågor.

För Hässelby hemtjänst hölls av dietisten en mat- och måltidsutbildning för timvikarier under våren och en liknande för den ordinarie personalen hölls under hösten. Utbildningen hade praktiska inslag där deltagarna skulle para ihop tillbehör med maträtter samt ge förslag på vilka maträtter som kan lagas med en begränsat antal olika livsmedel. Övningen skulle motsvara den verklighet som personalen i hemtjänsten ofta möter.

Servicehus

För att de boende ska få en god vård och omsorg har arbetet med tvärprofessionella team fortsatt under året. Ett samarbete har startats upp med dietist gällande mat och måltider och undernäring med utbildningstillfällen under både våren och sommaren. Vidare har medarbetare utbildats i demenssjukdomar genom Silviahemmet.

Vård- och omsorgsboende

Arbetet med mat och måltider, nutritionsprocessen, nattfastan, diabetes och val av kosttillsätt har varit i fokus under året. Under sommaren gjorde dietisten ett antal måltidsobservationer för att få en bild av hur måltidssituationen ser ut. Dietisten har även varit med och tagit fram förslag på vilka livsmedel man skulle kunna välja vid inköp av frukost och mellanmål i syfte att optimera inköpen samt utöka variationen för de boende.

Koppargårdens vård och omsorgs boende har under året tagit emot 27 undersköterskeelever och 20 sjuksköterskeelever i syfte att vara en lärande organisation och hitta nya medarbetare ur ett rekryteringsperspektiv.

Matlyftet

Den förebyggande enheten erhöll medel från Matlyftet med målet att motverka ensamhet och stimulera äldre till en hälsosam livsstil genom kost, rörelse och sociala kontakter och har i år arrangerat ett flertal måltider i gemenskap. Skolörtens servicehus och Koppargårdens vård- och omsorgsboende har genom beviljade medel arbetat för att de äldre ska uppleva en trevlig måltidssituation och har i hög omfattning erbjudit dagliga aktiviteter och utevistelser.

Ett gott exempel är Skolörtens servicehus som startade ett samarbete med en daglig verksamhet där enskilda från den dagliga verksamheten har funnits på den mötesplatsen

”Träffen” en gång per vecka och ordnat fika.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	83 %	85 %	83 %	84 %	87 %	87 %	2023
Analys Förvaltningen har genomfört utbildningsinsatser för att stärka såväl den enskildes delaktighet som kunskapen om genomförandeplaner och dokumentation. Utbildningsinsatserna kommer att fortsätta under 2024. Även arbetet med fast omsorgskontakt kan ha påverkat arbetet då krav på utbildad undersköterska har inneburit att flera brukare fått nya kontaktpersoner. Ur jämställdhetsanalys kan det konstateras att skillnaden är liten mellan könen.							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	76 %	71 %	78 %	67 %	79 %	79 %	2023
Analys Förvaltningen har genomfört utbildningsinsatser för att stärka såväl den enskildes delaktighet som kunskapen om genomförandeplaner och dokumentation. Insatserna har gett effekt och andelen omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs har ökat från 67 procent 2022 till 76 procent 2023. Utbildningsinsatserna kommer att fortsätta under 2024. Ur jämställdhetsanalys kan det konstateras att det är en skillnad mellan män och kvinnors upplevelse av inflytande. Männen upplevelse är lägre än kvinnornas. Detta kommer att analyseras vidare i verksamheten för att vidta åtgärder så att skillnaden minskar.							
  Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	33 %				50 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys I resultatet från exploateringskontorets medborgardialog hösten 2023 svarar 33 procent av de tillfrågade att de är nöjda och 17 procent att de inte är nöjda. Andelen som svarar vet inte, jag har aldrig sökt information är 49 procent. Av andelen seniorer som sökt information är cirka 65 procent nöjda.							
  Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	68 %				65 %	65 %	2023
  Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser	84 %				65 %	Tas fram av nämnd	2023
  Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	58 %	57	60		65 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Förvaltningens tre aktivitetscenter har det genomförts många olika ledarledda motionspass och aktiviteter. Till exempel balansträning, yoga, styrketräning och dans. Den förebyggande enheten försöker även att lotsa och vägleda de äldre till andra utövare som till exempel simhallen, Friskis och Svettis och andra gym. Med ledarledd idrott och motion kan även menas idrottförvaltningens ledarledda aktiviteter och privata aktörer som Friskis o Svettis. Ur jämställdhetsanalys kan det konstateras att skillnaden är liten mellan könen.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	92 %	85 %	100 %	82 %	93 %	93 %	2023
Analys Utfallet ligger en procent lägre än årsmålet. Ur jämställdhetsanalys kan det konstateras att det är en skillnad mellan män och kvinnors nöjdhet. Männen nöjdhet är lägre än kvinnornas. Detta kommer att analyseras vidare i verksamheten för åtgärder så att skillnaden minskar.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	80 %	79 %	80 %	81 %	86 %	86 %	2023
Analys Arbete och analys för att förbättra nöjdheten hos de äldre med hemtjänst fortsätter under 2024. Ur jämställdhetsperspektiv kan det konstateras att skillnaden är liten mellan könen och därför inte kommer analyseras vidare.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	74 %	68 %	77 %	76 %	82 %	82 %	2023
Analys Arbete och analys för att förbättra nöjdheten hos omsorgstagarna i vård och omsorgsboende fortsätter under 2024. Ur ett jämställdhetsperspektiv kan det konstateras att det är en skillnad mellan män och kvinnors nöjdhet. Männen nöjdhet är lägre än kvinnornas vilket kommer att analyseras vidare i verksamheten för åtgärder så att skillnaden minskar.							
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	12,46			11,56	10	Max 10 personer	2023
Analys Fast omsorgskontakt som ska vara utbildad undersköterska trädde i kraft den 1 juli 2023. Det har påverkat kontinuiteten då flera omsorgstagare fått byta kontaktperson då deras nuvarande kontaktperson inte varit utbildad undersköterska. Även de nya arbetsstidsreglerna som trädde i kraft under året har inneburit att fler medarbetare arbetar med omsorgstagarna. Arbetet med att minska andelen timvikarier och att öka andelen utbildade undersköterskor fortsätter under år 2024.							

Nämndmål: 1.4.1. Äldre känner till möjligheten till ett tidigt förebyggande stöd och vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Det förebyggande stödet som erbjuds är inte biståndsbedömt vilket gör det tillgängligt för alla äldre.

Med ett förebyggande stöd menas att förvaltningens aktivitetscenter erbjuder stöd i form av fysiska, kulturella och sociala aktiviteter i syfte att motverka ensamhet och ohälsa hos äldre. Med förebyggande stöd menas även att verksamheterna arbetar uppsökande och med bred information för att nå äldre och anhöriga så de får möjlighet att söka stöd och hjälpinsatser i tid. Vidare samverkar de med andra verksamheter för att nå ut till en bred målgrupp.

Förväntat resultat

- Fler äldre får information om vilket förebyggande stöd som finns
- Fler äldre känner till stadelens aktivitetscentra och mötesplatser
- Fler äldre vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser
- Äldre personer hamnar inte i hemlöshet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Enheten för äldre genomför HBTQI diplomering	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Genomföra ett innovationsarbete för att nå ut med information till fler äldre	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Genomföra ett innovationsarbete för att öka kommunikationen och nå ut till nationella minoriteter med information	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Klarspråk används i exempelvis informationstexter och beslut för att göra dem tillgängliga och begripliga	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Samverkansmodell för att motverka hemlöshet för personer med komplexa behov implementeras	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.4.2. Äldre får god omsorg och är trygga med sina insatser

● Uppfylls helt

Beskrivning

Med god omsorg och trygghet menas att den äldre är delaktig i och har inflytande över planeringen av sina insatser. Vidare menas att den äldre får insatser som utförs av omvårdnadspersonal med goda kunskaper i bland annat geriatrik, basala hygienrutiner, demenssjukdomar och svenska språket. Insatserna utförs med en hög personalkontinuitet. Verksamheterna samverkar med region Stockholm och andra aktörer för att säkerställa att de äldre får en god och säker vård och omsorg.

Förväntat resultat

- Andelen äldre som är delaktiga i och kan påverka hur insatserna utförs ökar.
- Andelen äldre som är nöjda med sitt stöd ökar.
- Personalkontinuiteten inom hemtjänst ökar.
- Andelen äldre på särskilda boenden som har en trevlig måltidssituation och som erbjuds dagliga aktiviteter och utevistelser ökar.
- Andelen tillsvidareanställda ökar, därmed minskar andelen timanställda.
- Andelen utbildade undersköterskor ökar
- Andelen specialistutbildade undersköterskor och sjuksköterskor ökar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Det tvärprofessionella samarbetet utvecklas på särskilda boenden	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Fastställa och implementera en förvaltningsorganisation för system och funktioner	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Fortsätta arbetet med att införa fasta resurser och öka andelen tillsvidareanställda medarbetare	2023-01-01	2023-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Genomföra ett innovationsarbete gällande genomförandeplaner med fokus på delaktighet för brukarna	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Hemtjänstutförarna inför nyckelfri hemtjänst	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Motivera sjuksköterskor och undersköterskor till att genomföra specialistutbildning	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Stadsdelens särskilda boenden fortsätter arbetet för att bli en akademisk nod	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Stärka den enskildes påverkan av det sociala innehållet avseende mat, miljö, utevistelse och aktiviteter	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Undersöka och planera för att öppna ett kliniskt träningscenter för avdelningens gemensamma fort- och utbildningsinsatser	2023-01-01	2023-06-30	
✓	Utbildningar i svenska språket genomförs i utförarverksamheterna	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Utförarverksamheterna tar fram en plan för kompetensutveckling för de undersköterskor som inte uppnår kriterierna för yrkestitel	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Utveckla det systematiska arbetet med egenkontroller	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Aterlämna hemtjänstens delegeringar till regionen	2023-01-01	2023-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmålet resultat för året samt genomförda aktiviteter.

Förvaltningen har bidragit till ett levande stadsdelsområde för barn, unga och vuxna genom samverkan med civilsamhället, fackförvaltningar och det lokala kulturlivet. Samtliga ledarledda idrotts-, kultur- och fritidsaktiviteter som förvaltningen erbjudit har varit kostnadsfria för att så många som möjligt ska kunna delta.

I samverkan med föreningslivet och kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen har barn och unga kunnat ta del av organiserade fritidsaktiviteter under alla skollov med såväl kultur- som idrottsinnehåll. Konceptet *Summerfun* upprepades även under höstlovet och jullovet, under namnen *Höstlovsfun* och *Jullovs fun*.

Större offentliga evenemang

Förvaltningen stöttade evenemangen Kulturdagen i Vällingby och midsommarfirande på Riddersvik samt arrangerade Nationaldagsfirandet i samverkan med Hesselby slott. Parkteatern besökte stadsdelsområdet med åtta föreställningar, varav fem var barnteater.

Kulturombud

Kulturombud finns inom fritidsverksamheten, förskolan, äldreomsorgen och socialpsykiatrin. Kulturombuden ombesörjer i dialog med kultursamordnaren att enskilda får ta del av

kulturupplevelser och aktiviteter.

Kultur i förskolan

Förskolorna har bokat olika professionella subventionerade kulturupplevelser för barn utifrån plattformen Kulan. Flera förskolor samarbetar med biblioteket och på bibliotekets inspirationsträffar delges pedagogerna nya idéer kring arbete med språk, skapande, dramatisering samt utbyter erfarenheter med andra förskolor inom stadsdelsområdet. Dramaarbetet har stärkt barnens empatiska förmåga och inlevelse samt öppnat möjligheter för reflektion och samtal kring bland annat demokrati. Grimsta förskolor har haft ett fördjupat samarbete med Vällingby bibliotek vilket inneburit regelbundna besök med bland annat sagoläsning, möte med en författare och musikteater.

Flera förskoleenheter deltog i Kulturskolans digitala orkesterskola *El sistema* för 5-åringar under sex veckor. Att orkesterskolan var digital upplevdes som positivt då det underlättade för flera förskolor att delta. Årets ljusmanifestation för att uppmärksamma barnkonventionen skedde på förskolornas egna gårdar. Barnen tillverkade lyktor som tändes på eftermiddagen. Vårdnadshavare bjöds in till olika aktiviteter och barnen visade upp det arbete som gjorts på temat.

En förskola besökte ett seniorboende i Hässelby gård och hade sagoläsning och samtal med de boende. Barnen bjöd även på ett luciatåg.

Kultur för barn och unga

Fritidsverksamheten har prioriterat kulturaktiviteter i sina verksamheter både när det kommer till upplevelser och egenskapad kultur. Parklekarna har haft månadstema med fokus på kultur och fritidsgårdarna har haft samarbeten med kulturskolan. Exempel på kulturupplevelser är en teatermonolog om machokultur, workshops i streetdance, trumlektioner, balkanorkester, valborgsfirande, midsommarfirande, eidfirande med mera.

En öppen verksamhet som pågått både under skolloven och under några veckor i november är de workshops som föreningen Turning tables erbjuder. Föreningen har erbjudit kostnadsfria aktiviteter inom musik och filmskapande i sin mobila container. En avslutning hölls i december på Prisma där deltagarna visade upp sina filmer och foton, samt uppträdde med musik de skapat.

Kultur för äldre och enskilda inom socialpsykiatri

På äldreboenden och aktivitetscenter har det ordnats olika aktiviteter, musikunderhållning, sittgymnastik, träffar och kaffestunder. Flera verksamheter har tagit del av kulturförvaltningens erbjudande *Kulturturnén* med olika professionella kulturupplevelser som cirkus och musik.

Förvaltningens träfflokaler Kompassen och Vistet har valt att uppmärksamma årets olika högtider med exempelvis traditionell mat. Kompassen arrangerade även en bussresa till Torekällbergets friluftsmuseum i Södertälje som var mycket uppskattad .

Föreningsbidrag

Varje år fördelar stadsdelsnämnden föreningsbidrag i syfte att uppmuntra och stödja

stadsdelsrådets invånare att i organiserade och demokratiska former ta del av och engagera sig i föreningslivet. Föreningarnas verksamheter ska komplettera förvaltningens verksamheter och stärka lokalsamhället. Under 2023 uppmärksammades särskilt föreningar som riktade sig till barn och unga, äldre och nationella minoriteter. Stadsdelsnämnden beviljade 1 275 500 kr i bidrag till 23 föreningar, varav 350 000 kr i lovbidrag och 925 500 kr i föreningsbidrag. Exempel på föreningsaktiviteter som genomförts under året är boxningsträning enbart för tjejer, läxhjälp, samtalsgrupper, barnteater, veteranbilscafé. I Kyrkhamn arrangerades kulturfestivaler. För målgruppen äldre genomfördes bland annat bussutflykter, sy- och stickverksamhet samt språkcafé. Under loven har föreningar genomfört basketkollo, handbollskollo, hantverksworkshops, kulturkollo med mera.

Uthyrning av lokaler

Förvaltningens uthyrning av lokaler möjliggör för ideella organisationer, ekonomiska föreningar, stiftelser och andra förvaltningar att hyra utvalda lokaler efter verksamheternas stängning i syfte att antalet träffpunkter och mötesplatser för invånare.

Under året har förvaltningen skrivit andrahandsavtal med 5 föreningar. Det har lett till bättre samverkan mellan förvaltningen och civilsamhället. Under hösten ordnades en pingisturnering mellan fritidsgårdarnas ungdomar och pensionärer i stadsdelsområdet. En PRO-förening har bjudit på julbord tillsammans med fritidsgårdarnas ungdomar.

Samverkan med föreningslivet

Förvaltningen har aktivt arbetat för att förstärka och stötta civilsamhället. Bland annat genom förutsättningslösa träffar med föreningar i syfte att kartlägga och identifiera hur en samverkan kan se ut. Hittills har 24 föreningar visat intresse för att samverka inom trygghetsfrågor kring barn och unga samt äldre. 21 föreningar har önskat att få ett nyhetsbrev samt visat intresse för att delta på en föreningsmessa.

Spontanidrott

Förvaltningen har fortsatt arbetet att tillskapa utomhusytor med möjlighet för spontanidrott för alla åldersgrupper i alla delar av stadsdelsområdet. Under året har upprustningen av parken Grötfatet i Vällingby färdigstälts med nytt utegym samt förbättrade möjligheter att bland annat utöva basket, boule och pulkaåkning. Stadsdelsrådets strandbad har fått förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och driftåtgärder har genomförts på elljusspåret i Grimsta för att förbättra tryggheten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	82	88 %	77 %	83	83 %	75 %	2023
Analys							
Förvaltningen når inte riktigt målvärdet och andel flickor som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden är lägre än andelen pojkar. Förvaltningen har prioriterade målgrupper för föreningsbidrag där barn och unga är en av dem. Föreningsbidrag har beviljats för att erbjuda kostnadsfri träning en gång per vecka för både flickor och pojkar. Under sommarlovet erbjöds kostnadsfria aktiviteter för barn och unga som arrangerades av idrottsklubbar. Förvaltningen projekterar att anlägga fler spontanidrottsytor som lockar både flickor och pojkar. Förvaltningen ska även verka för att fler barn och unga lånar sportutrustning genom							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
fritidsbiblioteken. Förvaltningens stärker kommunikationen kring stadsdelsrådets aktiviteter och anläggningar i syfte att nå fler flickor.							
  Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	52	52 %	51 %		77 %	77%	2023
<p>Analys</p> <p>Påstående att barn och unga deltar i kulturaktiviteter som de tycker om ställs i skolenkäten till årskurs 5 och 8 vilket har lett till låg andel som svarar ja. På påstående att barn och unga kan utöva kultur i medborgarundersökningen svarar 75 procent positivt på påståendet och 72 procent svarar positivt på påståendet att barn och unga kan utöva kultur i stadsdelsområdet. Förvaltningens olika verksamheter erbjuder kultur för barn och unga i olika åldrar. På loven erbjuds kostnadsfria aktiviteter som innefattar kultur. En annan förklaring vara att kulturdeltagande och vanor ändrats de senaste åren och att allt fler ungdomar tar del av kultur via media, spel och social media. Förvaltningen ser över hur informationen om aktiviteter kan stärkas ytterligare på medier som når barn och unga.</p>							
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	77 %	81 %	74 %	74 %	76 %	76 %	2023
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	76 %	74 %	79 %	66 %	77 %	77%	2023
<p>Analys</p> <p>Årets resultat har förbättrats med 10 procentenheter sedan föregående år där flickor är mer nöjda än pojkar. Även medborgarundersökningen visar på en högre nöjdhet vilket är positivt. Förvaltningen stärker informationen om de aktiviteter som erbjuds i syfte att nå fler barn och unga och då särskilt pojkar. Förvaltningen ser över hur informationen om aktiviteter kan stärkas ytterligare på medier som når barn och unga.</p>							
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	54 %	61 %	47 %	57 %	66 %	66 %	2023
<p>Analys</p> <p>Andel flickor som svarar positivt på att de deltar i föreningsliv har sjunkit med sex procentenheter sedan föregående år. Förvaltningen kommer analysera bakomliggande orsak till minskningen av andel föreningsaktiva flickor. Förvaltningen fortsätter att stärka kommunikationen kring olika aktiviteter som genomförs i samverkan med föreningslivet för att locka fler unga att delta och då särskilt flickor bland annat på medier som når barn och unga.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2023-01-01	2023-08-31	

Nämndmål: 1.5.1. Invånare i Hässelby-Vällingby har tillgång till ett kultur-, idrotts- och föreningsliv som är tillgängligt för alla

● Uppfylls helt

Beskrivning

Invånare i stadsdelsområdet har tillgång till kulturaktiviteter och evenemang samt möjlighet att delta i föreningslivet. Med tillgång till menas att aktiviteter och evenemang är öppna för de som vill delta utifrån sina förutsättningar, och att kultur och eget skapande erbjuds i förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen utvecklar tillgängliga spontanidrottsytor för alla inom park- och naturområden som ökar invånarnas och besökares möjlighet till motion och rekreation året runt.

Förväntat resultat

- Inom stadsdelsområdet finns en god tillgång på spontanidrottsytor.
- Invånare i alla åldrar har tillgång till kulturaktiviteter och evenemang.
- Föreningar anordnar aktiviteter på arenor där barn och unga vistas.
- Kultursamordnaren och kulturombuden skapar förutsättningar för kulturupplevelser i förvaltningens verksamheter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Arrangera midsommarfirande	2023-01-01	2023-08-31	
✓ Arrangera Nationaldagen	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Arrangera Sommar på torget	2023-01-02	2023-08-31	
! För förvaltningens förskolepedagoger hålls en fortbildning i röstteknik för att bättre och i rätt tonläge sjunga med barnen.	2023-01-01	2023-12-31	Avvikelse
Analys Har ej kunnat genomföras under året men planeras att genomföras under 2024.			
✓ Projektering av anläggning vid Hässelängen för skate, inlines, kickbike inklusive bana för rullstolsburna.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Undersöka möjligheter att arrangera Kulturdagen i samverkan med Vällingby Centrumledning	2023-01-01	2023-12-31	
! Utveckla aktiviteter för den samiska och tornedalska språkminoriteten	2023-01-01	2023-12-31	Avvikelse
Analys Förvaltningen har tyvärr inte lyckats genomföra direkta aktiviteter för målgruppen, men planering pågår för aktiviteter under 2024. Förvaltningen har erbjudit samråd men intresset har varit lågt. Förvaltningen ser över hur kommunikationen med målgruppen kan förbättras.			

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på det sammantagna resultatet för underliggande verksamhetsområdesmål.

Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Det strategiska miljöarbetet har under året stärkts genom källsortering i verksamheterna, utsortering av matavfall, minskat inköp av plast samt att inköp av engångsartiklar upphört. Antalet rengöringsprodukter samt inköp av PVC plast och sköljmedel har minskat. Vid projektering och i pågående parkutvecklingsprojekt har målet om koldioxidinlagring beaktats bland annat genom växtbäddar med biokol för koldioxidlagring. Åtgärder har genomförts utifrån stadens skyfallskartläggning samt kartering av värmeöar.

Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Under året har gamla ängsytor frilagts och nya har etablerats. Slätterfrekvensen har anpassats för att örter ska etableras och att igenväxning av gräs ska motverkas. Blommande träd har planerats för skugga och för att gynna pollinatörer. Arbetet har fortsatt för fler faunadepåer och habitatsförbättringsåtgärder för bland annat groddjur.

Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Förvaltningen har under året främjat en bra infrastruktur för hållbara fossilfria transporter genom tillgängliga och trygga gång- och cykelstråk på parkmark som lockar fler invånare att välja gång eller cykel istället för bil som färdmedel. Trappor och räcken längs gångvägarna har renoverats, med långsiktigt hållbara material som granitsteg och gång- och cykelvägar har siktröjts. Förvaltningen har fortsatt att ersätta fossildrivna bilar med fossilfria alternativ.

Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Förvaltningens verksamheter har fortsatt arbetet med att fasa ut produkter innehållande utfasnings- eller riskminskningsämnen och har tillämpat miljöförvaltningens lista för ersättningsprodukter samt att antalet produkter har minskat. För att öka inköpet av ekologiska livsmedel har samsynen vid val av livsmedel i kocknätverket stärkts och samordnare utbildats i verktyget Hantera livs för att bättre följa upp klimatpåverkan. Plastförbrukningen har minskat och cirkulariteten ökat.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer och resultat för året, nämndmålet resultat för året samt genomförda aktiviteter.

I syfte att förvaltningens strategiska miljö- och klimatarbete ska vara väl förankrad hos samtliga medarbetare har varje avdelning gått igenom nämndens miljö- och

klimathandlingsplan.

Källsorteringen i administrativa lokaler runt Hässelby torg har setts över och brister som noterats har åtgärdats. Under året har även enskilda skräpkorgar vid skrivborden i förvaltningshuset tagits bort som en åtgärd för att öka sorteringsgraden och minska förvaltningens plastförbrukning i och med att inköp av plastpåsar till enskilda papperskorgar upphört. Under året har även brister och avvikelser avseende matavfallssortering vid vissa av förvaltningens verksamheter åtgärdats. Utmaningarna har framförallt varit att tömningarna varit försvårande då entreprenör inte kunna köra hela vägen fram till avfallskärnen. Temporära lösningar har vidtagits och förvaltningen ser över möjligheten att förse avfallskärnen med kärlskåp i enlighet med vad Stockholm Vatten och Avfall föreslagit som lösning för förvaltningens parklekar. Chefer och nyckelpersoner inom förvaltningen har genomfört miljöutbildningar inom *Hållbart kontor* och *Miljöprogrammet*.

Under året har samtliga verksamheter minskat användningen av engångsprodukter och därmed minskat uppkomsten av avfall. I samarbete med miljöförvaltningen och serviceförvaltningen har inköpsstatistik av olika förbrukningsartiklar tagits fram och analyserats. Inom ramen för detta arbete drev förvaltningen ett pilotprojekt med Skolörtens servicehus och Koppargården vård- och omsorgsboende med syftet att implementera åtgärder framtagna i stadens vägledning *Hållbart vård- och omsorgsboende*. Flera viktiga miljöförbättrande åtgärder har vidtagits däribland minskning av antalet rengöringsprodukter, samt att verksamheterna slutat köpa in PVC plast och sköljmedel samt vidtagit åtgärder för en mer hållbar användning av inkontinensskydd.

Arbetet för att minska engångsartiklar i plast och öka andelen flergångsartiklar bidrar till att förvaltningens verksamheter väljer bättre material utifrån hälsa och miljö. Inköp av plastfickor, plastgem och engångsmaterial i plast har upphört i förvaltningshuset samtidigt som åtgärder i vägledningen hållbara kontor följs i samband med nyinköp av kontorsmaterial eller köksartiklar. Detta har bidragit till en minskning av användningen av fossil plast och ökad en cirkularitet av material, i linje med stadens plaststrategi och miljömål.

Förvaltningens verksamheter följer beslutade rutiner för att minska matsvinnet och samtliga verksamheter har under året källsorterat. Inom förskoleverksamheten har matsvinnsmätningar och gemensamma matsedlar fungerat som två viktiga verktyg för att påvisa och minska matens klimatpåverkan samt öka andelen ekologiska inköp. Förskoleverksamheten har även arbetat aktivt med sopsamlarmonster för att utbilda barnen kring vikten av att hushålla med jordens resurser. Vidare har uppföljningsverktyget Hantera Livs använts för att följa upp klimatpåverkan från livsmedel tillsammans med förvaltningens köksnätverk.

Stadens återbrukscentrum, Stocket, har använts som förstahandsalternativ vid annonsering om överlåtelser och efterlysning av möbler och inventarier till förvaltningens verksamheter. Verksamheter har i viss mån sambrukat när det gäller material och möbler mellan varandra.

Under året har förvaltningen tillämpat och följt framtagen åtgärdsplan för minskad energiförbrukning. Riktade kommunikationsinsatser med lokala budskap kommer att stärkas ytterligare under 2024 för att minska energiförbrukningen.

I projektering och planering av pågående parkutvecklingsprojekt har målet om

koldioxidinlagring beaktats. Exempelvis har klimatanpassningsåtgärder inkluderats i upprustningen av parken Hässelängen som växtbäddar med biokol för koldioxidlagring och ett bättre omhändertagande av stora vattenflöden. Träd har planterats för temperatursänkning vid Nälsta Parkourpark. Åtgärderna har bland annat utgått från stadens skyfallskartläggning samt kartering av värmeöar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %			100 %	100 %	100 %	2023
Analys Stockholm Vatten och Avfalls statistik visar att 91% av förvaltningens verksamheter har abonnemang för matavfall. Dock är det endast adresser där förvaltningen står på avtalet som redogörs i statistiken och inte delar av beståndet där fastighetsägaren står på avtalet.							
  Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,5 kg CO2 per kg livsmedel			1,6 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	2023
  Köpt energi i stadens verksamheter	1,2 GWh			1,2 GWh	1,4 GWh	1945 GWh	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31	
  Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.1.1 Nämndens verksamheter är energi- och resurseffektiva med låg klimatpåverkan

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vid energieffektivisering minskar energianvändningen utan större verksamhetspåverkan. Detta innebär minskade utsläpp av växthusgaser, minskade uttag av naturresurser samt i de flesta fall också minskade driftskostnader. Med resurseffektiv menas ökad hushållning av resurser, hållbar konsumtion genom att välja produkter och varor som kan recirkuleras och som inte innehåller skadliga ämnen eller är svåra att återvinna i syfte att uppnå minskad klimatpåverkan.

Förväntat resultat

- Obligatorisk utsortering av matavfall till biologisk behandling i personalkök inklusive pentry samt för verksamheter som serverar 25 portioner eller mer per dag.
- Verktuget ”Hantera Livs” är implementerat för uppföljning av klimatpåverkan från verksamheternas livsmedelsinköp.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla verksamheter följer framtagna åtgärdsplaner för minskad elförbrukning utan betydande påverkan på verksamheten.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Chefer på alla nivåer deltar i e-utbildning om stadens miljöprogram	2023-01-01	2023-12-31	Avvikelse
Analys Statistiken visar att chefer har genomfört eller i vart fall påbörjat genomföra e-utbildning om stadens miljöprogram, men det finns fortfarande en del chefer som inte genomfört e-utbildningen ännu. Det har framkommit att det är svårt att få utbildningen "klarmarkerad" vilket kan behöva ses över av miljöförvaltningen i samband med att e-utbildningen uppdateras.			
✓ Nyckelpersoner inom förvaltningen deltar i miljöförvaltningens utbildning för hållbart kontor	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Samtliga verksamheter följer nämndens miljö- och klimathandlingsplan 2021-2023	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utveckla uppföljningsrutiner av klimatpåverkan från livsmedelsinköp med stöd av verktyget "Hantera Livs"	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på nämndmålet resultat för året och genomförda aktiviteter.

Skötseln av park- och naturområden har utförts med utgångspunkt från den lokala parkplanen som syftar till att bevara den biologiska mångfalden samt främja ekosystemtjänsterna.

Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) är klara och har under året inkluderats vid planering och projektering av parkinvesteringsprojekt. Två gräsytor som pekats ut i SÅF:en, i Grimsta och Hässelby villastad, har under året fått nyetablerade ängsytor. Gamla ängsytor i skogsområdet väster om hundrastområdet i Grimsta naturreservat har även frilagts under året. Slätterfrekvensen har anpassats för att öka möjligheterna för örter att etableras och därmed motverka igenväxning av gräs. Nedtagna träd har placerats ut som faunadepåer inom naturreservatet.

Nya, blommande körsbärsträd har planterats vid Nälsta parkourpark då ytan identifierats i kartunderlag för värmeöar. Den nya vegetationen ska bidra med skugga över lekområdet och skapa förutsättningar för en högre nyttjandegrad även under varma dagar, samt gynna pollinatörer. Blommande träd har även planterats vid Vällingbyskolan, Vällingby centrum samt Guldets och Ekotemplets lekplatser. I projektering, som till exempel parkutveckling vid Hässelängens skatepark, har frågan beaktats.

Blommande och bärande växter som möjliggör förbättrade siktlinjer har ersatt högväxande buskvegetation där den upplevda tryggheten varit låg.

Spängerna i Råcksta träsk, som är en del av Grimsta naturreservat, har förbättrats med nya sittplatser för att öka nyttjandegraden och sprida kunskap om förvaltningens arbete med habitatförbättringsåtgärder för groddjur. I Råcksta träsk har även habitatförbättringsåtgärder genomförts i form av solbelysta faunadepåer. En utsiktsplats har även tillskapats med bland annat förbättrade sittplatser för att öka nyttjandegraden och sprida kunskap om förvaltningens habitatsförbättringsarbete.

I parkstråket Ådalen, där förvaltningen har ett tidigare påbörjat Grönare Stockholm-projekt i samverkan med trafikkontoret, har arbetet fortgått med ansökan om medel samt projektering. Ytan för parkleken har även tagits med i skyfallsutredningen. Projektet syftar till att hantera skyfallsproblematiken i området.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer	2023-01-01	2023-08-31	
✓ Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.2.1 Skötseln av den blågröna infrastrukturen bevarar biologisk mångfald och utvecklar ekosystemtjänster

 Uppfylls helt

Beskrivning

Med blågrön infrastruktur avses ett sammanhängande nätverk av ekologiskt funktionella miljöer på land och i vatten som medger spridningsvägar för växter och djur. En skötsel som bevarar biologisk mångfald innebär att en variation av gener, arter, naturtyper och ekologiska funktioner i stadsdelsområdets park- och naturområden upprätthålls. Genom att stärka den biologiska mångfalden tillvaratas också de reglerande ekosystemtjänsterna som luft- och vattenrening, vattenreglering, kolbindning, pollinering samt temperaturreglering och ljudabsorption.

Förväntat resultat

- Framtagna stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) inkluderas vid planering av parkinvesteringsprojekt.
- Behov av klimatanpassningsåtgärder genomförs i samtliga parkinvesteringsprojekt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Framtagande av en formell process kring kunskapsspridandet om ängsmarkens betydelse för den biologiska mångfalden.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Frihuggning av gammal, igenväxt ängsyta inom Grimsta naturreservat.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Trädplantering vid Ekotemplets lekplats samt vid Nälsta parkourpark med syfte att skapa temperaturutjämnande utomhusmiljöer med vegetation som skuggar.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Vid trödsäkring och avverkning inom Grimsta naturreservat skapas högstubbar för att gynna naturvärden.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Ängsetablering på parkgräsytor med syfte att främja den biologiska mångfalden vid Gulddragargränd och utmed Växthusvägens västra sida.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på nämndmålens resultat för året och genomförda aktiviteter.

Skötseln av parkvägar möjliggör trygga och fossilfria resor med god framkomlighet

Förvaltningen har under året genomfört asfaltarbeten på gång- och cykelvägar på parkmark inom Vällingby, Råcksta, Hässelby gård, Hässelby strand och Kälvesta. Alla gång- och cykelvägar med störst behov av åtgärder enligt tidigare genomförd behovsinventering har därmed åtgärdats. Syftet är att främja en bra infrastruktur för hållbara fossilfria transporter genom att skapa tillgängliga och trygga gång- och cykelstråk som lockar fler invånare att välja gång eller cykel istället för bil som färdmedel. Trappor och räcken längs gångvägarna har renoverats med långsiktigt hållbara material som granitsteg. I samverkan med trafikkontoret har även en gångbro i trä renoverats i Grimsta naturreservat och belysningen förstärkts i utpekade otrygga gångtunnlar på fem platser i stadsdelsområdet. För att ytterligare öka tryggheten har förvaltningen även siktröjt runt gång- och cykelvägarna.

Fossilfria resor och transporter prioriteras

Förvaltningens medarbetare har i huvudsak transporterat sig via gång, cykel och kollektivtrafik. Digitala möten har prioriterats när så är möjligt. Samordningen av förvaltningens fordonsflotta mot ökad elektrifiering har fortsatt under året. Förvaltningen disponerar för närvarande 19 bilar varav 11 är elbilar. För övrigt har förvaltningen en gasdriven bil, fyra etanoldrivna bilar och tre bensindrivna bilar. När förvaltningen byter ut

bensindrivna bilar ersätts de med fossilfria alternativ såsom HVO 100, biobränsle eller elbil. Förvaltningen har verkat för en utbyggnad av laddinfrastrukturen för elbilar i samverkan med fastighetsägare. Förvaltningen anlägger inte egen laddinfrastruktur men har samverkat med berörda fastighetsägare så att laddplatser har uppförts vid de parkeringsplatser som förvaltningen använder. Under året har två stycken laddplatser uppförts i förvaltningshusets garage.

Nämndmål: 2.3.1 Skötseln av parkvägar möjliggör trygga och fossilfria resor med god framkomlighet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Skötseln av gång- och cykelvägar främjar en bra infrastruktur för hållbara fossilfria transporter genom att skapa tillgängliga och trygga gång- och cykelstråk på parkmark som lockar fler invånare att välja gång eller cykel istället för bil som färd sätt.

Förväntat resultat

Reinvesteringar av gång- och cykelstråk inom parkmark genomförs enligt inventerade prioriteringsbehov.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Asfaltering av gång- och cykelstråk inom park- och naturområden fortsätter enligt tidigare inventerade prioriteringsbehov.	2023-01-01	2023-12-31	
 Inventering av behov av nya parksoffor utmed nyasfalterade gång- och cykelvägar inom park- och naturområden.	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.3.2 Fossilfria resor och transporter prioriteras

 Uppfylls helt

Beskrivning

Med andelen elfordon ökar menas att elfordon övervägs i första hand vid val och byte till fossilfria fordonsalternativ. Förvaltningen arbetar för en fossilfri organisation 2030 genom utfasning av fossila bränslen vid tjänsteresor och i den egna fordonsflottan samt genom kravställan vid upphandling av verksamhet där transporter ingår. Med fossilfria resor menas även att gång, cykel och kollektivtrafik samt att resfria digitala möten prioriteras.

Förväntat resultat

Andelen elfordon ökar i förvaltningens fordonspark.

Krav ställs på fossilfria drivmedel vid tjänsteresor och transporter i förvaltningens regi, när nya avtal tecknas för leasing av fordon samt vid upphandling av tjänster där fordon ingår.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer samt nämndmålet resultat för året och genomförda aktiviteter.

Utifrån försiktighetsprincipen hölls parken Starbo, där markföroreningar identifierats främst bly och koppar i djupare jordlager, stängd mellan mars och december i syfte att skydda allmänheten i avvaktan på nya provresultat. Parken har nu öppnats och anvisningar för allmänheten kommunicerats. Arbetet med provtagningar och åtgärdsplaner fortsätter under 2024.

Upprustningen av parken Grötfatet har färdigställts under året. Nya planteringar har anlagts med biokol, så kallade kolsänkor, för bland annat dagvattenavrinning och rening.

Förvaltningen har anlitat en konsult som under året har påbörjat arbetet med att utreda orsakerna bakom den långdragna problematiken med höga bakteriehalter vid Maltesholmsbadet och Kanaanbadet. Målet är att identifiera orsakssamband i syfte att vidta lämpliga åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten vid baden framöver.

Vid upphandlingar och inköp ersätts kemiska produkter och miljö- och hälsofarliga varor och tjänster med bättre alternativ samtidigt som andra hållbarhetsaspekter vägs in på ett bättre sätt.

Under året har förvaltningen arbetat för att främja cirkularitet genom att minska plastförbrukningen och inköp av plast. Utfasningen av produkter innehållande plast kräver intern samverkan i förvaltningen och beteendeförändringar hos medarbetare. Förvaltningen följer åtgärder rekommenderade i vägledningen *Hållbara kontor* och *Hållbart vård- och omsorgsboende*. Förvaltningen har bland annat slutat köpa in plastfickor, plastpåsar till papperskorgar, plastgem samt att enskilda papperskorgar tagits bort i förvaltningshuset. Användandet av redan befintligt kontorsmaterial av plast cirkulerar på förvaltningskontoret och miljöförbättrande åtgärder har vidtagits genom minskning av antalet rengöringsprodukter och att vissa verksamheter slutat köpa in PVC plast och sköljmedel.

Under året har samtliga verksamheter inom förvaltningen uppmanats att uppdatera sina kemikalieförteckningar i Chemsoft och erbjudits utbildning i hur man rapporterar årsförbrukningen av stadens kemikaliecentrum. Förvaltningens verksamheter arbetar för att fasa ut produkter innehållande utfasnings- eller riskminskningsämnen och tillämpar miljöförvaltningens lista för ersättningsprodukter samt arbetar för att minska antalet produkter.

Förvaltningen initierade i början av året ett pilotprojekt i syfte att skapa en förbättrad uppföljning över tillämpningen av byggvarubedömningen, BVB hos anlitate entreprenörer inom drift- och anläggning samt inom mindre projekt som lokalenheten utför. Lokalenheten har dock inte haft några aktuella projekt för att kunna genomföra piloten. Inom

parkverksamheten har inköp av nya parkmöbler och skräpkorgar gjorts, detta efter en inventering av befintliga bestånd som visade att en del behöver bytas ut. Samtliga inköp uppfyllde kraven som ställts i innehålls- och livscykelkriterierna i BVB.

Köksnätverket har samordnats på nytt för att öka samarbetet när det gäller val vid livsmedelsinköp inom förskoleavdelningen vilket bidragit till ett ökat erfarenhetsutbyte och en ökad samsyn samt en mer regelbunden uppföljning av de olika förskoleenheternas utfall. Vidare har samordnare för köksnätverket blivit användare i Hantera Livs samt genomgått en utbildning i verktyget, kunskap som ska spridas vidare inom nätverket och tillämpas för att bättre följa upp klimatpåverkan från livsmedel med målet att även öka andelen ekologiska livsmedel.

Under året har en samarbetsyta startats för att förenkla erfarenhetsutbytet mellan förvaltningens kökspersonal samt att matsedlar setts över för att se vilka varor som kan ersättas med ekologiska alternativ. I fall där upphandlade kostentreprenader genomgått ny upphandling har ansvarig upphandlare kontaktats av förvaltningens miljösamordnare i syfte att höja medvetenheten och kunskapen om stadens mål när det gäller ekologiska inköp. Det har framkommit att leverantörer inte kunnat leva upp till stadens mål utan att anbudspriset skulle öka kraftigt vilket lett till att kravet sänkts för ekologiska inköp i upphandlingar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %	100 %	100 %	2023
  Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	94				88	88 %	2023
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	49,73 %			51,48 %	70 %	70 %	2023
<p>Analys</p> <p>Kommunfullmäktiges årsmål på 70 procent uppnås inte. Bidragande faktorer är begränsat utbud och stigande livsmedelspriser som kan ha bidragit till att enheterna valt bort ekologiska livsmedel till förmån för billigare livsmedel. Inom förskoleverksamheten är andelen inköp av ekologiska livsmedel högst (64,2 %). För de verksamheter som serverar/tillhandahåller upphandlade kostentreprenader vilket huvudsakligen är äldreomsorgen är andelen ingående ekologiska råvaror lägre än kommunfullmäktiges årsmål för indikatorn. Detta är kopplat till ställda krav i samband med stadens upphandling av kostentreprenader varit lägre än årsmålet, detta till följd av att leverantörerna har svårt att uppfylla kravet om 70% utan att anbudspriserna skenar.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.4.1 Inköp och upphandling av varor och tjänster är hållbara ur ett miljö- och kemikalieperspektiv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Miljö- och hälsofarliga varor och produkter ersätts med bättre alternativ vid inköp och upphandling. Genom en ökad användning av ekologiska livsmedel bidrar förvaltningen till minskad klimatpåverkan och kemikalieanvändning inom jordbruket.

Förväntat resultat

- Andelen inköp av ekologiska livsmedel och kostentreprenader uppgår till minst 70 procent av totalt inköpta livsmedel.
- Berörda enheter använder kemikaliehanteringssystemet Chemsoft för registrering av kemikalieanvändningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla verksamheter minskar så långt som möjligt inköp och användning av engångsplast	2023-01-01	2023-12-31	
 Berörda enheter deltar på miljöförvaltningens fysiska utbildningar och upprätthåller kunskaperna via e-utbildningar om kemikaliesmart förskola.	2023-01-01	2023-12-31	Avvikelse
 Medarbetare inom vård- och omsorgsverksamhet erbjuds utbildning om resurssmart vård- och omsorgsboende	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på det sammantagna resultatet för underliggande verksamhetsområdesmål.

Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Årets resultat för 2023 visar ett underskott om 0,1 mnkr före resultatöverföring och ett överskott om 0,7 mnkr efter resultatöverföring. Förvaltningen har under året sett över lokalbeståndet och under året har förtätning skett i de administrativa lokalerna. En förskola har sagts upp på grund av vikande barnantal samt underhållsbehov i lokalen.

I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Arbetet med att minska antalet hushåll och barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har gett gott resultat. Fler unga har fått arbetslivserfarenhet genom feriejobb. Arbetet för att fler enskilda som står långt från arbetsmarknaden ska närma sig studier och arbete har fortsatt och enskilda med komplex problematik har fått stärkt stöd genom ett teamarbete. Förvaltningen har i samverkan fortsatt arbetet för ett attraktivt och tryggt stadsdelsområde för näringsidkare.

I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Barnfamiljer har fortsatt varit prioriterade i det vräkningsförebyggande arbetet och familjer som har behov av tillfälligt boende har erbjudits ett mer långsiktigt boende inom tre månader. Bostadsvägledningen har utvecklats under året och vräkningsförebyggarnas socialt uppsökande arbete har stärkts med goda resultat. I arbete mot hemlöshet och för mer långsiktiga lösningar har förvaltningen påbörjat ett teamarbete och initierat ett nätverk för vräkningsförebyggare i staden i syfte att dela erfarenheter och goda exempel.

Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Under perioden har förvaltningen arbetat aktivt med kompetensförsörjning och kompetenshöjande insatser vilket lett till goda resultat. Andelen tillsvidareanställda på heltid ökar medan andelen arbetade timmar av timavlönad personal minskar. Förvaltningens avdelningar har genomfört en arbetsdifferentiering under året vilket lett till anställning av bland annat ungdomsarbetare och administrativ personal.

Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Förvaltningen har tagit fram beredskaps- och kontinuitetsplaner för olika scenarier som kan inträffa och utvecklat kapaciteten att hantera kriser. Det systematiska informationssäkerhetsarbetet har stärkts bland annat genom kompetensutvecklingsinsatser. Uppföljningen av avtalade leverantörer, samverkansöverenskommelser och föreningsbidrag har säkerställts genom stöd av rutiner, mallar och annat framtaget stödmaterial för att motverka välfärdsbrottslighet.

Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Det förebyggande arbetet med hembesök till nyblivna föräldrar har genomförts med gott resultat och andelen pappor som deltar i det förebyggande föräldrastödet har ökat. Under året har förvaltningen fortsatt arbetet med att motverka att unga dras in i kriminalitet och stödet för meningsfull fritid har stärkts. Fler våldsutsatta unga har uppmärksammats och erbjudits stöd eller slussats vidare för mer omfattande stöd. I det våldsförebyggande arbetet har socialsekreterare samlokaliseras med polis vilket har gett goda resultat där fler våldsutsatta snabbt har fått stöd. Samverkan har stärkts med polis i ärenden där det funnits oro för en destruktiv utveckling vilket lett till att flera ungdomar placerats utanför hemmet. Fler vuxna har lämnat en kriminell livsstil och stödet till anhöriga till kriminella har utvecklats. Under året har arbetet för att motverka våldsbejakande extremism fortgått genom bland annat kompetensutveckling och ett förebyggande arbete. En reviderad lokal samverkansöverenskommelse med polisen har tagits fram och arbetet med en gemensam

lägesbild har stärkts. Samverkan med polisen och näringsidkare kring utvalda platser har fortsatt med goda resultat. Flertalet trygghetsskapande åtgärder har genomförts och invånare har bjudits in till delaktighet kring utvecklingen av park- och naturområden.

Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Arbetet för barnets rätt, nationella minoriteters rätt, jämställdhet och en äldrevänlig stad har stärkts under året. Även kunskapen hos medarbetare kring HBTQ personers rättigheter har stärkts genom utbildning. Förvaltningen har ett pågående samarbete med nordiska länder, Estland och Litauen. För ökad demokrati har arbets sätt för medborgarbudget tagits fram och prövats och medborgardialoger har genomförts. Förvaltningen sammantagna arbete har bidragit till att staden ska nå Agenda 2030 målen.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmålet resultat för året och genomförda aktiviteter.

Nämndens verksamheter bedrivs långsiktigt och ekonomiskt hållbart inom given budgetram

Förvaltningen har under året haft ekonomiska utmaningar utifrån det rådande världsläget med lågkonjunktur och hög inflation vilket lett till ökade kostnader i verksamheterna. Kompetensförsörjningen har varit en fortsatt stor utmaning inom vissa verksamheter. Förvaltningen har under året arbetat med månatliga uppföljningar med chefer och controllers för att tidigt uppmärksamma avvikelser och nå en budget i balans.

Årets resultat för 2023 visar ett underskott om 0,1 mnkr före resultatöverföring och ett överskott om 0,7 mnkr efter resultatöverföring. Det största överskottet finns inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning om 14,8 mnkr. Äldreomsorgen har det största underskottet om 18,5 mnkr. Förvaltningens ekonomienhet har planerat att under 2024 erbjuda verksamheter som prognostiserar ett underskott tätare uppföljningar.

Effektivt lokalutnyttjande

Förvaltningen strävar efter ändamålsenliga verksamhetslokaler och har under året sett över lokalbeståndet vilket beskrivs i lokalförsörjningsplanen. Under året har förtätning, genom att tillskapa fler arbetsplatser, skett i de administrativa lokalerna och en förskola har sagts upp på grund av vikande barnantal samt underhållsbehov i lokalen. Arbetet med att utreda om en tomställd förskolelokal till LSS-boende fortgår. Ansvaret för projektet har övergått till socialförvaltningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			99,1 %	100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %			99,1 %	100 %	100 %	VB 2023
Analys							
Sammantaget har förvaltningen ett mindre underskott om 0,1 mnkr. Förvaltningen har under året arbetat för att nå en budget i balans trots ökade kostnader inom flera områden.							
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			-1 %	+/-1 %	+/- 1 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.1.1. Nämndens verksamheter bedrivs långsiktigt och ekonomiskt hållbart inom given budgetram.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Med en budget i balans menas att stadens verksamheter är kostnadsmedvetna och tar ansvar för sin budgethållning. Verksamheterna och bemanning ses över kontinuerligt och anpassningar genomförs för att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi inom given budgetram. Förvaltningen kommer även under året stärka arbetet med att optimera nyttjandet av befintliga lokaler och vid tom lokal se över möjligheten att överlåta lokalen.

Förväntat resultat

- En budget i balans.
- Prognossäkerhet inom stadens ram.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kartlägga befintliga verksamhetslokaler för eventuell anpassning.	2023-01-01	2023-12-31	
 Utredda möjligheten att effektivisera administrativa lokaler	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmålens resultat för året och genomförda aktiviteter.

Egen försörjning och arbetsmarknadsåtgärder

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd minskade under året från 826 hushåll i januari till 789 hushåll i slutet av året. Hushållen bestod i slutet av året av 850 personer, varav 434 kvinnor och 416 män. Även antalet barn i familjer med ekonomiskt bistånd har minskat under året från 432 barn i januari till 371 barn i slutet av året.

Det huvudsakliga försörjningshindret har under året varit arbetslöshet, sjukskrivning och socialmedicinska hinder. Den vanligaste anledningen till självförsörjning är att den enskilde fått arbete, flyttat från stadsdelsområdet eller påbörjat studier. Förvaltningen har under året intensifierat samarbetet med Jobbtorg, Arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet FINSAM där en ny samarbetsform, *Kommunhubben* initierats. Syftet är att öka stödet för att arbetslösa snabbare ska nå egen försörjning genom förstärkt samverkan vilket gett resultat. Antal hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat trots att den försvagade konjunkturen börjat få fäste på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen rapporterade ett ökat antal arbetslösa i slutet på året och en minskad efterfrågan på arbetskraft vilket troligen kommer leda till att långtidsarbetslösheten ökar. Förvaltningen följer utvecklingen noga och har flera pågående projekt och insatser kopplade till målgruppen långtidsarbetslösa med ekonomiskt bistånd.

Invánare långt ifrån arbetsmarknaden

Personer som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden och i långtidsarbetslöshet med behov av ekonomiskt bistånd har varit en stor utmaning under flera år. Denna målgrupp domineras av ensamstående män och kvinnor utan barn i åldrarna 50-64 år. Förvaltningen ser en ökad komplexitet i dessa ärenden där samsjuklighet är vanligt. Samordnade insatser från flera aktörer krävs för att enskilda i denna målgrupp ska kunna återgå till arbete eller studier. Förvaltningen har under året startat upp ett 2-årigt projekt, *Samteamet* som kommit igång med arbetet med individer som har en komplex problematik och med behov av intensiv samordning där regionen är en viktig samverkansaktör. I slutet av året blev förvaltningen in i pilotprojektet *Stockholmskraften* i samarbete med Arbetsförmedlingen, staden och Samordningsförbundet FINSAM. För att effektivisera stödet och förenkla enskildas kontakter har medarbetare från olika myndigheter samlokaliseras.

I samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen har en studie- och yrkesvägledare från Vuxenutbildningscentrum och Etableringscentrum funnits på förvaltningens bibliotek och medborgarkontor vilket lett till många besök. Syftet har varit att motivera invånare som saknar gymnasiekompetens att söka sig till studier för att öka möjligheterna till en långsiktig etablering på arbetsmarknaden. Ett nytt arbetssätt har testats i samarbete med jobbtorg där en kartläggning genomförts av personer som påbörjat en utbildning, men som av någon anledning inte fullföljt den, i syfte att motivera och arbeta aktivt för att dessa personer ska slutföra sin utbildning.

Under året har förvaltningen implementerat arbetssätt kopplat till den danska

forskningsstudien BIP (Beskæftigelses Indikator Projekt) som undersökt vad det är som möjliggör att enskilda med komplexa behov, och som saknar egen försörjning, kommer ut i arbete eller studier. Under året har flera enheter testat nya arbetssätt och metoder kopplat till studien. Det har ännu inte gått att mäta några konkreta resultat men arbetet fortsätter under 2024.

Möjliggöra för fler att delta i arbetslivet

För att enskilda med funktionsnedsättning ska ges förutsättningar att delta i arbetslivet har förvaltningen stärkt det interna samarbetet med fokus på helhetssyn och ett förstärkt arbetsmarknadsperspektiv anpassat för målgruppen. Samarbetet har lett till att en daglig verksamhet driver en caféverksamhet några dagar i veckan på servicehuset Skolorten. Inom sysselsättningsverksamheten har enskilda deltagit i gruppaktivitet där innehållet haft ett tydligt fokus på stegförflyttningar mot arbetsmarknaden. Utvärdering av aktiviteten pågår och resultat och eventuellt vidare utveckling är planerat till 2024.

Förvaltningen har arbetat aktivt för att fler enskilda ska delta i arbetsmarknadsinsatser genom offentligt skyddad anställning, OSA-anställning, och Stockholmsjobb. Under året har 23 personer, 11 kvinnor och 12 män haft en OSA-anställning. Fram till oktober hade 13 personer kommit ut i arbete efter genomförd OSA-anställning vilket är goda resultat i jämförelse med staden i stort.

Feriejobb

För att introducera unga i arbetslivet arbetar förvaltningen med att erbjuda fler meningsfulla feriejobb under skolloven. Under året har 1 169 ungdomar arbetat, varav 620 flickor och 549 pojkar. Feriejobben har varit inom förskola, som kollo/ledare inom olika aktiviteter, inom äldreomsorg, parkskötsel, entreprenörskap och att genomföra enkätundersökningar med mera. Förvaltningen har även i samarbete med kulturskolan haft feriejobb inom filmproduktion, produktion av tidningsmagasin med innehåll om integration och miljö samt inom teater där föreställningen spelats upp för förskolor i området. Som ett led i förvaltningens förebyggande arbete har budget- och skuldrådgivarna samarbetat med feriejobbshandläggare och Unga Berättar inom kulturskolan och skapat filmer som riktar sig till ungdomar och handlar om ämnen som ekonomi och vad man bör tänka på gällande skulder.

För att nå ut till fler ungdomar som behöver extra stöd vid ansökan om feriejobb har förvaltningens medborgarservice arbetat uppsökande riktat till föräldrar med ekonomiskt bistånd och hemmaboende ungdomar för att erbjuda stöd och hjälp under ansökningsprocessen. 146 ungdomar, hälften flickor och hälften pojkar blev prioriterade till feriejobb jämfört med 103 ungdomar 2022. Kriterierna vid prioritering till feriejobb är ungdomar med funktionsnedsättning, ungdomar som avbrutit gymnasiestudier, ungdomar som bedömts ha behov av språkstödjande insatser och ungdomar som på grund av sociala skäl anses ha behov av feriejobb som en skyddsfaktor.

Förebygga felaktigheter

Förvaltningen har under året arbetat systematiskt för att motverka välfärdsfusk genom att förebygga och minimera antalet felaktiga utbetalningar gällande ekonomiskt bistånd. Nyanställda har utbildats i hur återkrav är reglerat i lagen i relation till handläggning, om

underrättelseskyldigheten vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystem samt hantering vid misstanke om oriktiga uppgifter i folkbokföringen. Förvaltningen har även bjudit in utredare från polisens Nationella operativa avdelning som föreläst om bidragsbrott och om vikten av att förebygga felaktiga utbetalningar.

Hässelby-Vällingby är ett attraktivt stadsdelområde för näringslivet

Förvaltningen har under året varit adjungerad i Vinsta-Hässelby-Vällingby företagarförening, VHV. Fokus under året har varit att kommunicera fördelar med att vara med i föreningen för att få fler medlemmar både i Vinsta och i andra områden. I samband med ett styrelsemöte bjöds medlemmar in till ett mingel på Hässelby slott. I syfte att öka samverkan mellan näringsidkare och andra aktörer i Vinsta har regelbunden platssamverkan genomfört. Vinsta och Johannelund är ett utvecklingsområde som kommer följas. Under hösten genomfördes en trygghetsvandring i Vinstaområdet för att ta reda på hur utemiljön påverkar den upplevda tryggheten. I slutet på året anordnades en mingelfrukost med prisutdelning i olika kategorier för lokala näringsidkare. Några av priserna delades ut av förvaltningens samverkanspartners. Företagarna delade ut priset till *Årets lokala företagare* och förvaltningen till *Årets trygghetsskapande företag*.

VHV ansvarade för feriearbetande ungdomar under två sommarperioder. Ungdomarna fick bland annat lära sig om hur man driver ett företag. Företagarföreningen genomförde även en trygghetsenkät bland invånare och näringsidkare. Resultatet visade att det område som upplevs som mest otryggt är Hässelby gård samt att det finns önskemål om bättre kommunikation mellan förvaltning, invånare och näringsidkare.

I arbetet med platssamverkan på prioriterade platser har förvaltningen involverat de lokala näringsidkarna i syfte att skapa engagemang och för att de fortsatt ska vilja bedriva sin verksamhet på platsen. Målet med platssamverkan och efterföljande åtgärder är att de prioriterade platserna ska upplevas tryggare, att fler kunder ska besöka verksamheterna samt att nya näringsidkare ska bli motiverade att etablera sig på platserna. Näringsidkarna har blivit intervjuade och en samverkan har påbörjats för att öka tryggheten för både näringsidkare och deras kunder. Genom att arbetet görs inom ramen för platssamverkan ökar även samverkan mellan näringsidkare och fackförvaltningar inom staden. I två stadsdelar, Vinsta och Hässelby gård, har Svensk Handels säkerhetsapp introducerats i syfte att underlätta för näringsidkarna att göra polisanmälan. Appen underlättar även kommunikation mellan näringsidkarna. I samband med att appen introducerades delades en broschyr ut om hur man kan skydda sig som näringsidkare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,3 %			2,6 %	2,7 %	2,7 %	VB 2023
   Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,68 %	1,72 %	1,97 %	1,81 %	1,8 %	1,5 %	VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	71,43 %	66,67 %	71,43 %	80,95 %	70 %	Tas fram av nämnd	2023
   Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,3 %	1,22 %	1,39 %	1,4 %	1,3 %	1,0 %	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	1 364			1 106	1 100 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	47			65	70 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys Överföringen av ansvaret för Stockholmsjobb till Arbetsmarknadsförvaltningen (AMF) har skapat utmaningar för förvaltningen när det gäller att uppnå målet. Årsmålet för indikatorn sätts av förvaltningen baserat på antalet arbetstillfällen för Stockholmsjobb som förvaltningen kunnat tillhandahålla under året. AMF redovisar antalet faktiska anställningar på de platser som förvaltningen har tillhandahållit. Alla de arbetstillfällen som erbjuds har alltså inte blivit tillsatta.							
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	132 st			110 st	110 st	Tas fram av nämnd	VB 2023
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	1 169 st	549 st	620 st	1 050 st	1 100 st	11 000	VB 2023

Nämndmål: 3.2.1 Hässelby-Vällingby är ett attraktivt stadsdelsområde för näringslivet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen arbetar utifrån fokusområdena i stadens näringslivspolicy för att bidra till ett attraktivt stadsdelsområde för näringslivet.

Förväntat resultat

- Förvaltningen bidrar till att en formaliserad samverkan etableras mellan näringslivet och andra aktörer i Vinsta.
- Förvaltningen och det lokala näringslivet samverkar för att fler feriejobb ska skapas för ungdomar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ I samverkan med andra stadsdelsförvaltningar ta fram en broschyr med information till näringsidkare och företagare	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.2.2. Vuxna har jämlika förutsättningar för att närma sig arbetsmarknaden och nå egen försörjning.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Kvinnor och män har jämlika förutsättningar att försörja sig själva och vara delaktiga i samhället. Invånarna får stöd och tidiga insatser anpassad efter sina behov för att nå egen försörjning. Med jämlika förutsättningar menas att alla individer har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Att alla individer har samma värde och ska behandlas likvärdigt oavsett kön, ursprung, ålder, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Förväntat resultat

- Kvinnor och män jobbar och försörjer sig själva.
- Fler kvinnor och män som saknar gymnasiekompetens påbörjar studier i syfte att skapa långsiktiga förutsättningar för att jobba och försörja sig själva.
- Tidigt stöd ges för att bryta det långvariga behovet av försörjningsstöd och möjliggöra för personer att få ett jobb.
- Personer med funktionsnedsättning ges förutsättningar för att kunna delta i arbetslivet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Arbets sätt utformas för att fullgöra myndighetens underrättelseskyldighet att underrätta Skatteverket vid misstanke om att uppgifter i folkbokföringen är oriktiga eller ofullständiga. Syftet är att motverka välfärdsbrottslighet.	2023-01-01	2023-08-09	
✓ Arbets sätt utformas för att stärka arbetsmarknadsperspektivet inom daglig verksamhet, sysselsättning, funktionshinder, socialpsykiatri och missbruk.	2023-01-01	2023-08-09	
✓ Kunskapshöjande insatser till medarbetare för att stärka arbetsmarknadsperspektivet.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer och nämndmålet resultat för året.

Under året har förvaltningen arbetat för att enskilda i tidsbegränsade boendelösningar genom

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) samt försöks- och träningslägenheter (FOT) ska ges stöd till eget långsiktigt boende. Informationen till enskilda om ansvaret att ordna eget boende har förbättrats och bostadsvägledningen har utvecklats. Förvaltningen har i samverkan med SHIS även utvecklat det gemensamma ansvaret att ge enskilda tillräckligt stöd att ordna eget boende innan boendetidens slut.

Under året har 9 barnfamiljer beviljats en akutboendelösning vilket är en nedgång från 36 barnfamiljer 2022. Det förebyggande stödet i form av tidig bostadsvägledning har varit gynnsamt för att undvika behov av akutboenden och istället nå mer långsiktiga boendeslösningar. För de barnfamiljer som ändå varit i behov av akutboende har socialsekreterare intensifierat arbetet för att få till en långsiktig planering avseende boendesituationen så att vistelsetiden inte ska behöva överskrida tre månader. Vid en akut placering tas det alltid hänsyn till var barnet går i förskola/skola.

Under året har 694 meddelanden om uppsägning inkommit till förvaltningen från hyresvärdar och 22 avhysningar har verkställts. Förvaltningen har arbetat uppsökande i samtliga fall där avhysning meddelats för att erbjuda stöd. I en av avhysningarna har barn berörts. Ett flertal försök gjordes med att nå hushållet för att erbjuda stöd genom informationsbrev, uppsök vid bostaden och samverkansmöte med hyresvärd men utan att få kontakt. Vid avhysningen tros barnet ha vistats på den adress där hen är folkbokförd, utanför stadsdelsområdet. En orosanmälan skickades till ansvarig nämnd. För att frigöra mer tid för vräkningsförebyggarnas socialt uppsökande arbete har en ungdomsjobbare tillsatts under året som stöd i det administrativa arbetet.

För att motverka hemlöshet och nå mer långsiktiga lösningar har förvaltningen under året påbörjat inrättandet av ett *Boteam* med ansvar för att motverka hemlöshet och arbeta för mer långsiktiga boendelösningar. Förvaltningen har även initierat ett nätverk med vräkningsförebyggare från stadens förvaltningar för ett gemensamt lärande genom att dela erfarenheter av fram- och motgångar i det vräkningsförebyggande arbetet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel avhysningar som kunnat avväjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärderna	96,83 %				80 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
   Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	100			100	100 %	Tas fram av nämnd	2023
  Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	9			36	35	Tas fram av nämnd	2023
   Antal vräkningar som berör barn	1			4	0	Tas fram av nämnd	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
I en av årets avhysningar har barn berörts. Förvaltningen gjorde ett flertal försök att kontakta hushållet för att erbjuda stöd men utan att få kontakt. Vid avhysningen tros barnet vistas på den adress där hen är folkbokförd, utanför stadsdelsområdet. Förvaltningen gjorde en orosanmälan till ansvarig nämnd. Förvaltningens vräkningsförebyggande arbete har ytterligare stärkts under året.							

Nämndmål: 3.3.1. Barn och vuxna bor i trygga och långsiktiga boenden

 Uppfylls helt

Beskrivning

Ett stabilt boende är en grundförutsättning för trygghet, möjligheten till ett självständigt liv och välbefinnande. Förvaltningen ska arbeta med långsiktigt förebyggande åtgärder för att avvärja orsakerna till att människor blir hemlösa. Långsiktiga boendelösningar ska prioriteras, särskilt för barnfamiljer.

Förväntat resultat

- Avhysningar inom stadsdelen minskar.
- Personer i eller risk för hemlöshet får mer långsiktiga boendelösningar.
- Boendes möjlighet att överta kontrakt inom avtalade boenden SHIS ökar.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmålet resultat för året samt genomförda aktiviteter.

Arbetsmiljö

Resultatet för aktivt medskapandeindex, AMI, är 82 vilket är samma resultat som för 2023 och förvaltningens bästa resultat hittills. Resultatet är en indikation på att förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete ger effekt för arbetsmiljön. Förvaltningens samlade AMI ligger två procentenheter över staden som helhet. Samtliga verksamheter i förvaltningen har gjort en handlingsplan utifrån medarbetarenkäten som följts upp under året. Resultatet för 2023 års insatser förväntas återspeglas i den medarbetarenkät som genomförs våren 2024.

Förvaltningen har kartlagt möjligheten för medarbetare att ta ut friskvårdstid under arbetstid och sett att det finns en stor variation såväl inom olika verksamheter som inom olika tjänsteroller. Staden har tagit fram två förslag gällande friskvårdsbidrag och friskvårdstid att välja på inför 2024. Utifrån förslagen har förvaltningen beslutat att införa ett friskvårdsbidrag

med maxbelopp på 3000 kronor och ingen friskvårdstid från och med januari 2024.

Förvaltningens HR har i dialog med förvaltningens chefer utvecklat aktiviteten personaluppföljning i syfte att skapa möjlighet till förebyggande arbetsmiljöarbete och värde utifrån respektive chefs behov.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Förvaltningen har under perioden fortsatt arbetet för att öka andelen tillsvidareanställningar på heltid. I november var andel tillsvidareanställda på heltid 91,3 procent. Det innebär en ökning på 0,6 procentenheter under året. Resultatet var dock högst i juni 2023, då med 92 procent. Data hämtas från rapporten "Heltid" i Beslutsstöd och visar resultatet månad för månad, vilket synliggör trender över den valda perioden. Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter är 12,6 procent. I samband med tertial 1 2023 höjde förvaltningen ambitionsnivån för indikatorn och justerade årsmålet från det tidigare 14 procent till 11,5 procent. Resultatet har successivt förbättrats under perioden, men förvaltningen når trots detta inte årsmålet på 11,5 procent. En orsak är att det under hösten funnits ett behov i flera verksamheter av att justera scheman och utöka antalet medarbetare i samband med att de nya reglerna för dygnsvila trätt i kraft. Fasta resurser, som det under året bedrivits ett aktivt arbete i förvaltningen att utöka, har behövts i den ordinarie verksamheten. Rekryteringsläget har upplevts svårt vilket gjort att behovet av vikarier ökat.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att öka andelen tillsvidareanställda på heltid bland annat genom att vid rekryteringsbehov erbjuda tjänster till de som arbetar deltid enligt stadens rekryteringsordning samt att alla tjänster som utannonseras ska vara på heltid. Äldreomsorgen erbjuder heltid till medarbetare som arbetar deltid. En del medarbetare har valt att tacka nej till heltid av olika anledningar. Inom äldreomsorgen var det vid årets slut 31 medarbetare anställda som fasta resurser, vilket innebär tillsvidareanställd på heltid, som täcker behovet av vikarier. Rekrytering av fasta resurser pågår löpande. Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning erbjuds fler en heltidsanställning inom personlig assistans. Inom bostad med särskild service samt daglig verksamhet är andelen heltidsanställda medarbetare hög. Vid sjukdom behövs dock en flexibilitet för att kunna ta in tillfällig personal. Verksamheterna har börjat se över möjligheten till gemensam vikariepool med heltidsanställda medarbetare i syfte att minska andelen deltidsanställda vikarier.

Avdelningarna för verksamhetsstöd och stadsmiljö, barn och unga, vuxna och för äldreomsorg, har genomfört en arbetsdifferentiering i syfte att vara en inkluderande arbetsplats samt erbjuda personer som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden en varaktig anställning. Till följd av genomförda arbetsdifferentieringar har äldreomsorgen anställt en administrativ funktion i syfte att frigöra tid för biståndshandläggare. Avdelningen för verksamhetsstöd och stadsmiljö har anställt en värd/IT-värd till receptionen och Avdelningen för vuxna har anställt två ungdomsanställda och en serviceassistent samt utvecklat arbetssätt för samhällsvägledare i syfte att frigöra tid för socialsekreterare.

Avdelningen för äldreomsorg har påbörjat ett arbete med att tydliggöra skillnader gällande befattningarna vårdbiträde, undersköterska och sjuksköterska. Arbetet innebär en

gränsdragning avseende arbetsuppgifter ur ett stadsgemensamt nuläge och önskat läge. Arbetet med kompetensstegarna tros framöver även underlätta för chefer att bedöma undersköterskors och sjuksköterskors kompetens. Kompetensstegarna förväntas bidra till att undersköterskor och sjuksköterskor vill stanna kvar i förvaltningen och utvecklas på arbetsplatsen.

Förvaltningen arbetar fortlöpande med kompetensförsörjning i syfte att stärka chefer och medarbetare i sin yrkesutövning. Under året har förvaltningen erbjudit chefer utbildning i rekrytering, misshandelsövning, löneöversyn samt LAS (lagen om anställningsskydd). Förvaltningen har även erbjudit chefer och skyddsombud en tredagars utbildning i arbetsmiljö och rehabilitering och andra relevanta funktioner har erbjudits utbildning i förändrade regler kring dygnsvila samt en tilläggsutbildning i regler kring dygnsvila för verksamheter som har jourtjänstgörande personal, anhörigvårdare och personliga assistenter. Förvaltningen har testat nya tillvägagångssätt genom referensgrupper med berörda funktioner, exempelvis i arbetet med att ta fram en mall för medarbetarsamtal och bedömningsamtal chef till chef.

Förvaltningen utökade under perioden april-december 2023 rekryteringsstödet för chefer med en rekryteringskonsult. Stödet var primärt avsett för Avdelningen för barn och unga då avdelningen under en tid haft ett stort antal vakanser och utmaningar i arbetet med rekrytering. HR-konsulten förbättrade rekryteringsprocesserna tillsammans med ansvarig chef vilket gav stor effekt. Avdelningen hade vid årets slut en nästan fulltalig personalstyrka. Rekryteringsstödet kommer förlängas till och med mars 2024 och uppdraget utökas till andra verksamheter där behov finns. Avdelningen för barn och unga har även tagit fram en film om socialtjänsten som en del i arbetet med att kommunicera förvaltningens vision, prioriteringar och arbetsgivarvarumärke såväl internt som externt i syfte att behålla- samt attrahera medarbetare till förvaltningen.

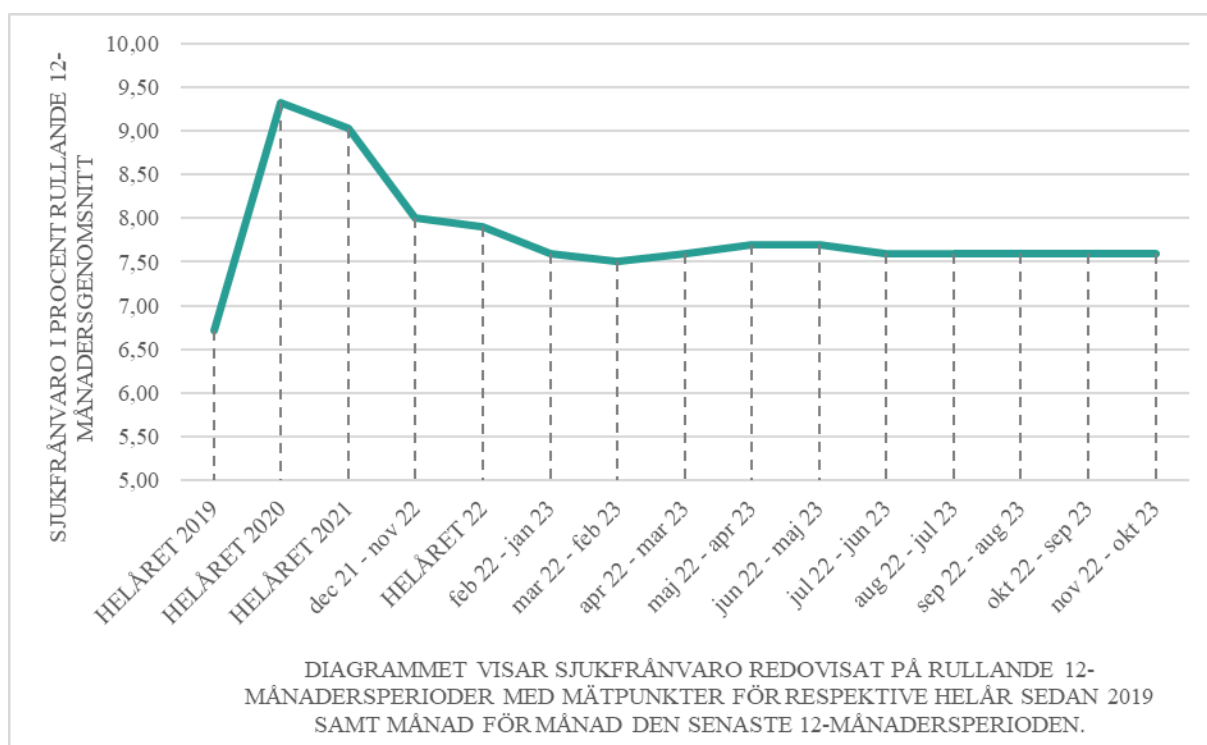
Förvaltningen har under perioden även arbetat med att utveckla den förvaltningsövergripande och den verksamhetsnära introduktionen, bland annat genom att utöka antalet mentorer inom flera verksamheter. Avdelningarna för barn och unga samt vuxna har erbjudit en möjlighet till intern rörlighet mellan avdelningarna i syfte att verka för en lärande organisation och erbjuda kompetensutveckling internt i förvaltningen. Åtta medarbetare valde att provarbeta inom barn och unga och sex av dem valde sedan att stanna kvar efter provperioden.

Förvaltningen ingår i stadens pilotprogram för mätning av kandidatupplevelse via programmet Realcruit sedan maj 2023. Resultatet har indikerat brister i den praktiska hanteringen av kandidater i rekryteringssystemet vilket medfört en upplevelse av att rekryteringsprocesserna tagit lång tid eller att återkopplingen varit bristfällig, främst bland kandidater som inte gått vidare i processen till intervjustatus. Förvaltningen har delat informationen med förvaltningens chefer och uppmanat till en löpande hantering av kandidater i rekryteringssystemet.

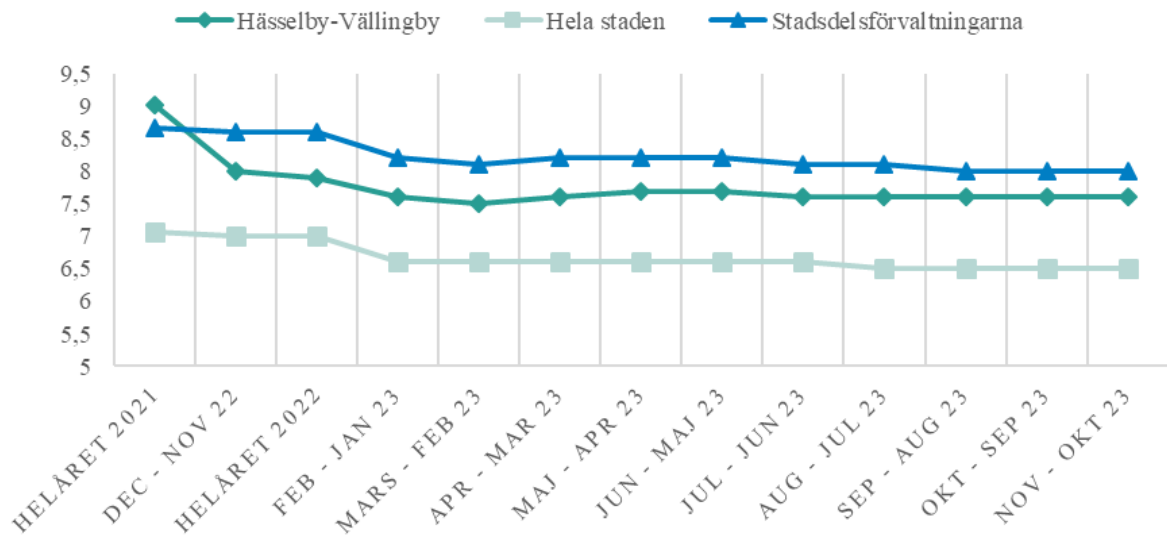
Förvaltningens utförarverksamheter har undersökt möjligheten att ta emot APL-elever och flera verksamheter tar emot APL-elever löpande. Till exempel tog Avdelningen för förskola emot 39 elever under 2023.

Sjukfrånvaro

Diagrammet visar hur sjukfrånvaron under 2020 ökade kraftigt i samband med utbrottet av pandemin covid-19 för att sedan sjunka under 2021 och 2022. I början av 2023 fortsatte sjukfrånvaron att sjunka för att därefter ha mindre upp- och nedgångar. Förvaltningens totala sjukfrånvaro ligger nu på en nivå om 7,6 procent samt på 2,8 procent avseende korttidsfrånvaro. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med insatser vid upprepad korttidsfrånvaro i syfte att förhindra att fler hamnar i långtidssjukskrivningar. Både den totala sjukfrånvaron och korttidsfrånvaron är fortfarande högre än innan pandemin. Detta är något man kan se i staden i stort och kan bero på att medarbetare nu är mer benägna än innan pandemin att sjukskriva sig vid symptom. Att sjukfrånvaron är högre i stadsdelsförvaltningarna jämfört med staden som helhet bedömer förvaltningen har sin främsta förklaring i det stora antalet medarbetare i utförarverksamheter som inte har möjlighet att arbeta hemifrån. Sett till övriga stadsdelsförvaltningar är sjukfrånvaron i Hässelby-Vällingby något lägre än snittet.

Total sjukfrånvaro i procent rullan 12-månadersgenomsnitt

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Aktivt Medskapandeindex	82	78	82	82	83	83	2023
Analys							
Medarbetarenkätens resultat ligger på samma höga nivå som föregående år då det var förvaltningens bästa resultat hittills, vilket är en indikation på att förvaltningens arbete ger effekt för arbetsmiljön. Förvaltningens samlade AMI ligger två procentenheter över staden som helhet. Utfallet för kvinnor är högre än män. Orsaken till detta är svårt att analysera utifrån den data förvaltningen har tillgång till.							
Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter	12,6 %				11,5 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys							
Utfallet har successivt förbättrats under året, men förvaltningen når trots detta inte årsmålet på 11,5 procent. En orsak är att det under hösten funnits ett behov i flera verksamheter av att justera scheman och utöka antalet medarbetare i samband med att de nya reglerna för dygnsvila trätt i kraft. Förvaltningen fortsätter med att utöka antalet fasta resurser inom utförarverksamheterna.							
Sjukfrånvaro	7,6 %	5,7 %	8 %	8,1 %	7,9 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys							
Skillnader mellan kvinnor och mäns sjukfrånvaro kvarstår men andelen kvinnor och män med sjukfrånvaro har minskat under året. Samma period föregående år visade en sjukfrånvaro på 5,1 procent för män och 8,7 procent för kvinnor. Det systematiska arbetsmiljöarbetet samt arbetet med arbetslivsriktad rehabilitering bedöms bidra till att skillnaderna mellan							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
kvinnor och män minskar.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,8 %	2,4 %	2,9 %	3,2 %	3 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys Skillnaden mellan kvinnor och män kvarstår men andelen har sjunkit för både män och kvinnor under året med 0,1 procentenhet. Det systematiska arbetsmiljöarbetet samt arbetet med arbetslivsinriktad rehabilitering bedöms bidra till att skillnaderna mellan kvinnor och män minskar.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.4.1. Medarbetare och chefer i Hässelby- Vällingby stadsdelsförvaltning har goda förutsättningar att göra ett bra jobb.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Chefer ges rätt förutsättningar att leda och bedriva ett tillitsbaserat ledarskap samt ha tillgång till ändamålsenlig kompetensförsörjning, rutiner och stöd i personalfrågor.

Medarbetare ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb genom tillitsbaserad styrning, bra arbetsvillkor och en god arbetsmiljö.

Förväntat resultat

Aktivt medarbetarindex för ledarskap ökar under 2023, resultatet förväntas återspeglas i den medarbetarenkät som genomförs våren 2024.

Chefer som deltagit i kompetenshöjande aktiviteter bedömer att deras kompetens inom HR-området har ökat under året.

Medarbetarindex för motivation och styrning ökar under 2023, resultatet förväntas återspeglas i den medarbetarenkät som genomförs våren 2024.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 AMI - ledarskap.	81				82		2023
Analys Förvaltningen har under året fortsatt arbeta med kompetenshöjande utbildningar för chefer och aktivt medarbetarskap som förväntas bidra till ett högre AMI i medarbetarenkäten 2024.							
 AMI motivation	81				82		2023
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Förvaltningen har under perioden fortsatt arbeta med kompetenshöjande utbildningar för chefer och aktivt medarbetarskap som förväntas bidra till ett högre AMI i medarbetarenkäten 2024.							
	AMI-styrning	83			83		2023
	Andel chefer som bedömer att deras kompetens inom HR-området har ökat efter genomförda utbildningar.	100			95		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla avdelningar ska genomföra en arbetsdifferentiering under 2023.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys			
Samtliga avdelningar förutom Avdelningen för förskola har genomfört en arbetsdifferentiering under 2023. Då Avdelningen för förskola sedan lång tid tillbaka har tagit emot arbetsmarknadsresurser i sin verksamhet fanns inte behov av att genomföra en arbetsdifferentiering.			
	Erbjuda förvaltningens chefer digitala träffar på aktuell teman inom HR-området	2023-01-01	2023-12-31
	Genomföra strukturerade och verksamhetsnära introduktioner för nyanställd personal	2023-01-01	2023-12-31
	Genomföra utbildning inom arbetsmiljö och rehabilitering för chefer och skyddsombud	2023-01-01	2023-12-31
	Genomföra utbildningar inom rekrytering, misskötsamhet, löneöversyn, LAS, introduktion för nya chefer och medarbetare	2023-01-01	2023-12-31
	Kartlägg möjligheterna för medarbetare att ta ut friskvård på arbetstid.	2023-01-01	2023-12-31
	Samtliga utförarenheter ska undersöka möjligheten att ta emot APL-elever under 2023.	2023-01-01	2023-12-31
	Ta fram ny mall för medarbetarsamtal chef till chef utifrån chefsprofilen	2023-01-01	2023-03-31
	Testa nya tillvägagångssätt genom referensgrupper	2023-01-01	2023-12-31
	Utveckla arbetet med personaluppföljningar	2023-01-01	2023-12-31
	Öka andelen tillsvidareanställd heltidspersonal	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmåtets resultat för året och genomförda indikatorer.

Beredskapsarbete samt risk- och sårbarhetsanalys

Förvaltningens har i enlighet med steg 5 och 6 i risk-och sårbarhetsprocessen tagit fram beredskaps- och kontinuitetsplaner samt genomfört övningar. Beredskaps- och kontinuitetsplaner har tagits fram för olika scenarier som kan inträffa som skyfall, värmebölja, omfattande strömbortfall, omfattande störningar inom transport, störningar i dricksvattenförsörjning, desinformation, sjukdomsutbrott och störningar i elektroniska kommunikationer. Genom riskbedömningar och genomförda åtgärder har förvaltningens avdelningar säkerställt att verksamheterna har beredskap för oförutsedda krissituationer. Kopplat till klimatrelaterade kriser har förvaltningen genomfört en kunskapshöjande workshop utifrån risk- och sårbarhetsanalys gällande beroendet av transport. Förvaltningen har fått mer kunskap om förutsättningarna för transporter av människor och varor och vilka prioriteringar som behöver göras gällande vinterväghållning, barmarksrenhållning samt skyfallsfrågor.

En lokal rutin för hantering av klimatrelaterade kriser har integrerats i kontinuitetsplanerna för skyfall och värmeböljor. Under 2023 har förvaltningen hanterat flera kriser vilket bidragit till att en kapacitet utvecklats som innebär att förvaltningen kan balansera olika typer av krishändelser inklusive innovationsaktiviteter och utnyttjandet av befintliga resurser. Denna förmåga är avgörande för att möta de krav som ställs på förvaltningen i en snabbt föränderlig omvärld.

För att stärka framtida resurser har förvaltningens ambition varit att engagera en civil resursgrupp genom lokala föreningar. Då det, utifrån stadens bedömning, saknas arbetsrättsliga förutsättningar att ingå öppna behovsanställningar utifrån gällande arbetsrätt inväntar förvaltningen vidare direktiv från stadsledningskontoret.

Under våren deltog förvaltningen i en stadsövergripande övning tillsammans med andra fackförvaltningar och bolag och under hösten genomfördes ytterligare en övning på förvaltningen med fokus på kommunikation som en integrerad del av samverkan och ledning. Krisledningsgruppen och dess stabsmedlemmar har kompetensutvecklats gällande roller och stabsfunktioner.

Informationssäkerhet

Genom kompetensutvecklingsinsatser har det systematiska informationssäkerhetsarbetet säkerställt. Samtliga chefer har erhållit kunskap om hanteringen av lokala tillämpningsanvisningar. Rollfördelningar och IT-objektstilldelningar är nu klara. De obligatoriska informationssäkerhetsutbildningarna för personalen utgör etablerade kompetensinsatser och har integrerats inom förvaltningen utifrån medarbetarnas behov och verksamhetens krav

Registerförteckning finns enligt dataskyddsförordningen och är enligt en klassificeringsstruktur. Personuppgiftsincidenter hanteras i IA rapporteringssystemet på ett strukturerat sätt inom gällande tidsram enligt Integritetsskyddsmyndighetens (IMY) riktlinjer. Det finns en etablerad systematisk översyn av införande av nya objekt. Korrekt klassificering tillsammans med en konsekvensanalys medför att förvaltningen kan vidta adekvata skyddsåtgärder och försäkra sig om att informationen hanteras på ett lämpligt sätt utifrån deras betydelse och sårbarhet.

Förvaltningen har genomfört en genomlysning med hjälp av stickprov av behörighetshandlingen inom väsentliga system i enlighet med väsentlighet- och riskanalysen med positivt utfall. Det finns åtgärder för att upprätthålla en systematik för att minimera obehörig åtkomst till olika system. Det gäller särskilt när det inte längre finns ett verksamhetsmässigt syfte eller behov av systembehörighet, till exempel vid förändrade arbetsuppgifter.

Förvaltningen har under året tagit fram en ledningsrapport som är en årlig upprättad GAP-analys. Med hjälp av GAP-analysen undersöks gapet mellan förväntningar och de faktiska uppnådda resultaten. Syftet är att kunna vidta åtgärder för att uppnå ett kvalitetsmässigt strategiskt arbete med risker inom informationssäkerhetsarbete.

För att uppnå informationssäkerhet inom upphandlingsförfarandet säkerställer förvaltningen rätt ställda kravspecifikationer kopplat till informationssäkerhetskrav som rör säkerhetsaspekter av tjänsten eller produkten. Det är ett krav vid en upphandling att leverantören är kvalificerad. Det är viktigt att leverantören följer relevant standardisering och reglering.

Rådighet och uppföljning av leverantörer

Förvaltningen arbetar utifrån nämndens rutiner för uppföljning av avtal och hantering av avvikelser och oegentligheter. Arbetsrättsliga kontraktsvillkor ställs vid upphandling och där det är relevant införs sysselsättningskrav i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen. Tre gånger per år genomför förvaltningens upphandlare en utbildning i de krav som gäller vid upphandling enligt lag om offentlig upphandling, LOU. Genom metodstöd och mallar säkerställs att de grundläggande upphandlingsprinciperna följs, att relevanta krav ställs i avtal och att avtalskraven följs upp systematiskt, även vid direktupphandling. Avtalsuppföljningar gällande avtal över 2 mnkr redovisas till nämnd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	40,48 %				45 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	2023
Analys Förvaltningen har identifierat ett antal områden där insatser kommer att behöva göras under 2024 för att öka andel elektroniska inköp.							
  Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %			100 %	80 %	80 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för frestida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 3.5.1. Nämnden har ett strukturerat och välfungerande säkerhetsarbete.

 Uppfylls helt

Beskrivning

I säkerhetsarbetet ryms krisberedskap, civil beredskap, informationssäkerhet och att förebygga och förhindra olyckor. Nämnden har ett väl utvecklat arbete med risk- och sårbarhetsanalys, beredskapsplanering, krisledningsplanering, kontinuitetshantering och en krigsledningsplanering. Arbetet mot hot, hot om våld och våld och arbetet mot välfärdsbrott stärks.

Förväntat resultat

- Rutiner har reviderats och implementerats.
- Krigsorganisation och krigsledningsplan är framtagen till den 31 maj.
- Implementering av riskhanteringsåtgärder i RSA (steg 5 och 6) och uppföljning är klart 30 juni.
- Förtydligande av verksamheternas ansvar gällande informationssäkerhet.
- Det finns en tydlig ansvarsfördelning för förvaltningens IT-tjänster
- Användningen av incidentrapporteringsverktyget för informationssäkerhetsincidenter ökar.
- Informationssäkerhet och personuppgiftsbehandling är beskriven enligt stadsdelsnämndernas gemensamma klassificeringsstruktur.
- Kunskapen om informationssäkerhet och dataskydd i organisationen ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Antagande av nya lokala tillämpningsanvisningar för informations säkerhet där rollfördelning och årlig utbildning av medarbetare finns med.	2023-01-01	2023-12-31	
! Identifiera och kartlägga vilka olika föreningar som finns och som arbetar eller vill arbeta som civil resursgrupp.	2023-01-01	2023-12-31	Avvikelse
Analys			
Förvaltningen har inte genomfört aktiviteten då staden under året utredde möjligheten att använda föreningar som civil resursgrupp. Utredningen blev klar i december och förvaltningen avvaktar stadsledningskontorets direktiv.			
✓ Information och utbildningar till medarbetare och chefer om användning av incidentrapporteringsverktyg för personuppgiftsincidenter.	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Krisledningsplanerna ska uppdateras, implementeras och övas.	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Register enligt dataskyddsförordningen omstruktureras och uppdateras enligt klassificeringsstruktur.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Ta fram en krigsledningsorganisation och en krigsledningsplan.	2023-01-01	2024-06-30	
✓ Ta fram en kriskommunikationsplan som bland annat innehåller informationspunkter.	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Ta fram kontinuitetsplaner för de olika verksamheterna utifrån genomförd RSA steg 5-6.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Ta fram rutiner för uppstart av Trygghetspunkter.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att verksamhetsområdesmålet uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig på kommunfullmäktiges indikatorer, nämndmålens resultat och genomföra aktiviteter. Förvaltningen har i bedömningen även tagit hänsyn till en egen genomförd enkätundersökning samt resultat från stadens och polisens trygghetsmätningar under året.

Förebyggande stöd och insatser för barn och unga

Antalet hembesök i det utökade hembesöksprogrammet som genomförs i samverkan med barnavårdscentralen, BVC, har ökat i jämförelse med förra året. Det beror framförallt på att det geografiska området för hembesöksprogrammet har utökats och att antalet föräldrar som omfattas av programmet därmed blivit fler. Pappors deltagande i hembesöksprogram och i föräldrarådgivarnas övriga verksamhet har varit en prioriterad fråga under året och det kan konstateras att andelen pappor som deltar i det förebyggande föräldrastödet har ökat. Som exempel kan nämnas att vid råd- och stödsamtalen har personer som identifierar sig som man deltagit vid 52 procent av samtalen, vilket kan jämföras med 44 procent föregående år. Som ett led i det arbetet har förvaltningen inlett projektet *Jämställt föräldrastöd genom engagerade pappor* i samarbete med civilsamhällesorganisationen Svenska med Baby. Projektet syftar till att utveckla insatser som främjar ett jämställt föräldraskap och innebär bland annat ett arbete

med att nå fler pappor och framförallt pappor som har utländsk bakgrund med tidigt föräldraskapsstöd. En del av projektet handlar om att utveckla metoder för att skapa meningsfulla, roliga och lockande aktiviteter för pappor och deras barn där det också sker ett erfarenhetsutbyte mellan pappor.

Under året riktades fältassistenternas uppsökande arbete främst till Hässelby gård. Syfte var att samverka med andra aktörer för att förebygga att barn och unga riskerar att dras in i kriminalitet. 145 föräldrar blev under året kontaktade av fältassistenterna i jämförelse med 64 föräldrar 2022. Under hösten samverkade förvaltningens fältassistenter med Stockholm stads ungdomsjour i ett uppsökande arbete kvällstid för att kartlägga ungdomar som befann sig i någon form av risk och att fånga upp de ungdomar som var i behov av stöd. God samverkan mellan fältassistenterna och fritidsgårdarna är en annan bidragande faktor till det ökade antalet föräldrakontakter.

Fältassistenterna har fortsatt hjälpa ungdomar med arbetsrelaterade uppgifter som att söka feriejobb och skriva CV genom forumet *Gott & Blandat*. Syftet är att ungdomarna genom feriejobb och extrajobb ska få en meningsfull sysselsättning under skollov vilket är en viktig skyddsfaktor. Ungdomarna har även fått hjälp att läsa läxor och söka stipendium. En stor del av arbetet har varit förlagt i Hässelby gård med fokus på unga i riskzon. Fältassistenterna har även varit behjälpliga i att ta kontakt med lämpliga föreningar, följt med ungdomar på provträningar och sett över möjligheten till ekonomiskt stöd vid behov för en meningsfull fritid. Under året har 20 ungdomar fått stöd att komma till en fritidsaktivitet vilket är något lägre än förväntat. I vissa situationer har det varit utmanande att få ungdomar engagerade i idrottslag. Det har bland annat handlat om ekonomiska hinder, fulla lag eller stora prestationsskillnader som hindrar dem från att delta. Fältassistenterna har inlett samverkan med föreningssamordnaren för att tillsammans arbeta vidare med frågan.

Våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck

Under året har Västerorts ungdomsmottagning besökts flitigt av ungdomar och antalet unika besökare uppgick till 353 under 2023 jämfört med 376 unika besökare under 2022. De flesta som söker sig till kuratorerna på mottagningen är kvinnor och mottagningen arbetar därför aktivt för att nå fler män. Det sker bland annat genom utåtriktat arbete till skolor i upptagningsområdet. Kondomutdelning på mottagningen är också ett viktigt verktyg för att nå unga män och fånga upp dem som kan vara i behov av stöd hos kurator. I samband med alla nybesök får ungdomarna besvara en enkät med frågor om våld och våldsutsatthet i nära relation. 54,5 procent av besökarna under 2023 uppgav att de varit utsatta för någon form av våld, vilket kan jämföras med 52 procent under 2022. Ökningen kan ses inom samtliga kategorier, fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Det är svårt att veta vad ökningen av våldsutsatta beror på. Det är dock positivt att fler uppmärksammas som då kan erbjudas stöd eller slussas vidare vid en omfattande eller pågående våldsutsatthet.

Förvaltningen har under året arbetat för att motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. För att nå fler våldsutsatta och för att tidigt upptäcka, kunna erbjuda stöd och skydd har det förebyggande och uppsökande arbetet utvecklats genom samlokalisering av socialsekreterare och polis inom förvaltningens lokalpolisområde. Arbetet har gett positivt resultat i form av ett mer intensifierat samarbete där fler har kunnat erbjudas stöd. Under året

har 32 ärenden inkommit från polis jämfört med 20 ärenden 2022. Den personliga kontakten mellan förvaltningen och polisen har varit en viktig komponent i projektet för stärkt samverkan och för att snabbt kunna erbjuda insatser vid akuta situationer vilket resulterat i att den våldsutsatta vid flera tillfällen kunnat erbjudas akut skydd direkt på plats genom polisen och förvaltningen.

Under året har det inkommit något färre ärenden jämfört med 2022 till förvaltningens relationsvårdsteam. Däremot har antalet nya ärenden ökat med 21 procent jämfört med föregående år. Antalet placeringar på skyddat boende minskade under första halvåret för att därefter öka i takt med ett högre inflöde av ärenden. Förvaltningen har under året startat upp projektet *Stadigvarande boende för våldsutsatta*, ett projekt för att stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende. Projektet är tänkt att pågå till 2025 och kommer att pröva arbetssätt som stärker samverkan med hyresvärdar i området för att tillsammans hitta nya lösningar kopplat till målgruppen. Projektet ska även undersöka hur förvaltningen kan samarbeta med andra förvaltningar i våldsärenden samt undersöka möjligheten att flytta på våldsutövaren så att våldsutsatta och eventuella barn kan bo kvar där det är lämpligt. Förvaltningen har inom ramen för projektet utbildat hyresvärdar gällande våld i nära relation.

Förvaltningen har överenskommelse med STHLM Väst tjej- och kvinnojour inom ramen för idéburet offentligt partnerskap, (IOP) dit flickor och kvinnor anonymt kan vända sig för stöd och hjälp. Kvinnojouren erbjuder även anhörigsamtal till personer som bevittnat våld i nära relationer. För att nå ut till fler personer med särskild sårbarhet för våldsutsatthet har en kvinnogrupp bedrivits av tjej- och kvinnojouren i samverkan med förvaltningen. Gruppen har under året gått från 4 deltagare vid start till 20 deltagare.

Förebyggande stöd och insatser mot kriminalitet

Genom socionom hos polis, sociala insatsgrupper för unga och modellen Trefas, som är en samverkansmodell mellan polis, socialtjänst och kriminalvård, har ett intensivt arbete kring ungdomar i kriminalitet eller på väg in i kriminalitet genomförts under året. Utifrån en gemensam lägesbild har förvaltningen och polis kunnat samverka kring de ungdomar där det funnits oro. Det har lett till att flera ungdomar, i risk för eller i kriminalitet, placerats utanför hemmet.

Förvaltningens öppenvårdsbehandling för målgrupperna ungdomar med skolfrånvaro, missbruk, kriminalitet och annat normbrytande beteende visar goda resultat. Arbetet med att involvera de unga i målformuleringen för att kunna uppnå behandlingsmålen och öka den ungas motivation till att skapa en långsiktig förändring, har stärkts under året. Sammantaget har 68 procent av ungdomarna som genomgått behandling gjort en positiv förändring, vilket är en ökning från föregående år.

Under året har förvaltningens sociala insatsgrupp (SIG) riktat till vuxna fortsatt sitt arbete med att få fler som vill bryta med kriminella nätverk och lämna en kriminell livsstil att ta emot stöd och insatser. Sociala insatsgruppen har haft fortsatt hög tillgänglighet och har kunnat erbjuda ett snabbt stöd och kontakt inom en arbetsdag till den som vill lämna en kriminell livsstil. Vid slutet av året hade 58 ärenden inkommit, 24 nya ärenden aktualiserats

och 24 ärenden avslutats, vilket är fler ärenden jämfört med föregående år. Förvaltningen har under året intensifierat samverkan med jobbtorg ytterligare för att gemensamt arbeta för att målgruppen ska få en meningsfull sysselsättning och gå vidare till arbete eller studier. Vid utskrivning gick 12 personer vidare till arbete eller studier under 2023 jämfört med 6 personer år 2022.

Det trygghetsfrämjande arbetet har fortsatt under året med TREFAS, ett samarbete mellan socialtjänst, polis och kriminalvård för att förhindra det dödliga våldet och hjälpa unga vuxna ut ur kriminalitet. Förvaltningen har flera pågående stödinsatser till anhöriga och har under året genomfört informationsinsatser, anhörigcirkclar och riktade insatser för att nå anhöriga med familjeband till personer med kriminella kopplingar i stadsdelsområdet. Förvaltningens anhörigcirkclar har fått stor spridning och uppmärksammats både i tv och radio under det gångna året.

Våldsbejakande extremism

Under året har förvaltningen stärkt arbetet för att motverka våldsbejakande extremism (VBE) genom kompetensutveckling, förstärkta arbetsrutiner och förbättrad samverkan med polis, fastighetsägare, föreningar, regionen, skolor och civilsamhället.

Utbildning våldsbejakande extremism

Stadens webbutbildning kring våldsbejakande extremism är en obligatorisk del i introduktionsplanen för varje nyanställd medarbetare och chef inom Avdelningen för barn och unga. Varje relevant medarbetare har genomfört den obligatoriska grundutbildningen via webben och har fått utbildning i stadens övergripande rutiner mot våldsbejakande extremism med tillhörande stödmaterial. Utöver det har relevanta medarbetare fått genomföra ytterligare en fördjupad utbildning inom området våldsbejakande högerextremism. Relevanta medarbetare är de som i arbetet kan komma i kontakt med våldsbejakande extremism på olika sätt. I arbete mot våldsbejakande extremism ingår kartläggning, ett förebyggande arbete samt ett förhindrande arbete. För att förebygga radikaliserings är det viktigt att först se till att det inte uppstår faktorer som kan leda till våldsbejakande extremism som exempelvis marginalisering, socialt utanförskap, erfarenheter av diskriminering eller personliga kriser.

Riskmiljöer för barn och unga

I det förebyggande arbetet finns samverkans forum där det sprids bredare information om våldsbejakande extremism och vilka gemensamma åtgärder som kan vidtas. Samverkansforumet 6-16 arbetar för att uppmärksamma barn i risk och i riskmiljöer. Även vid veckovisa lägesbildsmöten i stadsdelsförvaltningen uppmärksammas platser och miljöer med risker för barn och unga.

Hembesöksprogrammet i samverkan med barnavårdscentralen, BVC

Ett utökat hembesöksprogram bedrivs i två stadsdelar. Insatsen är av generell karaktär och riktar sig till alla förstagångsföräldrar i ett avgränsat geografiskt område. Genom hembesöksprogrammet finns en möjlighet att identifiera misstanke om radikaliserings. Familjer med riskfaktorer och större behov erbjuds utökat stöd eller hjälp till mer omfattande stöd.

Närvaroprogrammet

Närvaroprogrammet vänder sig till elever i åk 4-9 och deras föräldrar, där eleven vill ha stöd med att öka sin närvaro i skolan. Arbetet sker i samverkan med skolans personal och ytterligare samverkanspartners kopplas på vid behov. Barn och familjer med mer omfattande problematik slussas vidare till ett mer omfattande stöd.

Våldsförebyggande arbete i samverkan med skolorna i stadsdelsområdet

Metoderna Mentorerna i våldsprevention (MVP) och Agera Tillsammans (AT) är implementerade och används i stadsdelsområdets grundskolor. Förvaltningens egen verksamhet inom parklek och fritid arbetar med MVP fritid som är speciellt anpassad för de öppna arenorna och en förlängning av det arbete som görs på skolorna. Förvaltningens förebyggande verksamheter deltar i det våldsförebyggande arbetet på skolorna utifrån behov och specifika teman.

Fältassistenter samarbetar med barn- och ungdomsenheten

Fältassistenter arbetar uppsökande vid misstanke om att en ungdom riskerar att dras in i våldsbejakande extremismmiljöer. Fältassistenter verkar för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer och slussar vidare till barn- och ungdomsenheten för stöd vid behov. Genom att vara en viktig länk och att slussa vidare till rätt stöd och insatser kan fältassistenter på ett tidigt stadium båda verka förebyggande och förhindrande för radikaliserings.

Samverkansöverenskommelse med polisen

Utifrån stadens reviderade samverkansöverenskommelse med polisen har förvaltningen under året tagit fram en struktur för samverkan inom områdena:

- otrygga och brottsutsatta platser,
- unga i riskzon för destruktivt beteende,
- systemhotande brottslighet,
- särskilt utsatta och sårbara brottsoffer, och
- kriminella miljöer och livsstilar.

Vidare har beredningsgruppen tagit fram en struktur för uppföljning av samverkansområdena samt en kommunikationsplan för att både internt och externt kommunicera ut det arbete som görs inom samverkansområdena.

Under året har den interna och externa samverkans stärkts. En gång per vecka har aktörer träffats för att ta fram en gemensam lägesbild över stadsdelarna samt diskuterat gemensamma åtgärder kopplat till lägesbilden.

Flera aktörer har lyft oro för rekryteringar av barn och unga till kriminella nätverk, särskilt i Hässelby gård. Denna problematik är fortsatt prioriterad för åtgärder för förvaltningen, lokalpolisområde Vällingby, ordningsvakter och skolorna. Samverkan med socialförvaltningen har intensifierats under hösten vilket innebär att ungdomsjouren har arbetat tillsammans med förvaltningens lokala fältassistenter ett par kvällar i veckan. För att motverka häng och brottslighet i trappuppgångar har Hässelby-Vällingby fastighetsägare i

Samverkan med polisen implementerat metoden Trygga Trappan på Bräcke­gatan, Friherregatan och Indalsbacken.

Stadsdelsområdet har drabbats av flertalet våldsdåd under året. Mellan mars och november 2023 hade stadsdelsområdet haft fem detonationer, två mordbränder, ett försök till mordbrand och en skjutning med dödlig utgång. Flertalet av händelserna har varit riktade mot anhöriga till personer i kriminella kretsar. Motivet för händelserna är mer eller mindre oklara, mycket tyder dock på att de hänger ihop med externa konflikter som drabbar hela Stockholmsregionen. Förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområde Vällingby stärkt kommunikeringen ut till invånarna i syfte att öka tryggheten.

För att motverka inbrott i bostad har idéburna offentliga partnerskapet, IOP, med Grannstödsföreningen förnyats under 2023. I brottsstatistik har inbrott i bostad minskat med cirka 16 procent jämfört med samma period 2022. Det går dock inte att säga vad den positiva trenden beror på.

Platssamverkan

Förvaltningen, samverkanspartners och lokalpolisområde Vällingby samverkar kring utvalda platser på olika sätt och i olika omfattning, genom platssamverkan. Inom ramen för platssamverkan görs en kartläggning och konkreta åtgärder tas fram.

Förvaltningen har under året haft pågående platssamverkan med samverkanspartners på följande platser:

- Bräcke­faret - där förekommer olovlig bosättning och nedskräpning. Flertalet åtgärder kopplat till städning, belysning och konstillation har genomförts under året och ytterligare åtgärder kommer genomföras under 2024. Bräcke­faret har flera markägare, problematiken ställer stora krav på samverkan.
- Grimsta- gångtunnel mellan Grimstaskolan och centrum som upplevdes som otrygg och där klotter förekom i större omfattning. Klotter har sanerats och belysning har åtgärdats. Denna platssamverkan är avslutad.
- Hässelby torg- torget utgör bas för ett kriminellt nätverk och fungerar även som en plats för rekrytering av ungdomar. Området är känt för narkotikahantering och missbruksproblematik och är klassad som en öppen drogscen. Förvaltningen har under perioden haft fokus på sociala åtgärder på platsen och har tillsammans med lokalpolisområde Vällingby påbörjat en kartläggning av Hässelby torg som förväntas vara klar våren 2024. I nästa steg kommer en orsaksanalys genomföras för att ta fram vilka åtgärder som det finns behov av. Hässelby torg är fortsatt prioriterat under 2024.
- Maltesholmstorget- torget togs tidigare i anspråk av ett etablerat kriminellt nätverk. Platsen fungerade som rekryteringsbas för ungdomar och nyttjades även för narkotikahantering. Platsen är klassad som en öppen drogscen. Förvaltningen och lokalpolisområde Vällingby har under året genomfört en grundlig kartläggning av utmaningarna kring torget tillsammans med verksamheter, näringsidkare och civilsamhällesaktörer. Utifrån kartläggningen har en orsaksanalys genomförts och förslag på åtgärder har tagits fram. Maltesholmstorget är fortsatt prioriterat 2024.
- Vinsta- det finns utmaningar för fastighetsägare och näringsidkare i området då det

under långa perioder är en plats för bosättningar i fordon samt stor nedskräpning. Samverkansaktörerna arbetar nära Företagarföreningen i Vinsta Hässelby Vällingby (VHV) för att hitta gemensamma åtgärder för ökad trygghet i området.

Förvaltningen, lokalpolisområde Vällingby och Hässelby-Vällingby fastighetsägare (Havafast) har genomfört sju trygghetsvandringar i områdena; Grimsta, Hässelby gård, Hässelby strand, Råcksta, Smedshagen/Åkermynatan, Vinsta och Vällingby. Syftet med trygghetsvandringarna är att inhämta kunskap om var, när och varför det förekommer otrygghet för att kunna sätta in rätt åtgärder. För att ytterligare stärka inhämtningen av kunskap har förvaltningen under hösten genomfört medborgardialoger i anslutning till trygghetsvandringarna. Många beslutade åtgärder har varit kopplade till belysning, klotter, växtlighet och nedskräpning. Åtgärderna följs upp kontinuerligt.

Välfärdsbrott

På chefsforum i mars 2023 genomfördes en utbildning om välfärdsbrott med stadens säkerhetsavdelning. Inom förvaltningens myndighetsutövning arbetar utsedda medarbetare med att kontrollera att fakturor överensstämmer med beslut. Kontroller görs även inom ekonomiskt bistånd för att motverka felaktiga utbetalningar.

I nämndens rutiner för föreningsbidrag och idéburet offentligt partnerskap framgår vilka kontroller som kommer göras av föreningar och organisationer, vad som ska redovisas, hur beslut kommuniceras och när och hur en uppföljning kommer att genomföras vilket även kommuniceras till föreningar och organisationer. Förvaltningen följer upp föreningsbidrag utifrån beslut och kan även göra besök i verksamheten vilket framgår i beslutet. Resultatet av kontroller, förslag till beslut, nämndens beslut och uppföljningar diarieförs i ärendet. Förvaltningen har två samverkansöverenskommelser som gäller IOP. Ett IOP är med Stockholm Väst tjej- och kvinnojour och ett med Föreningen Grannstöd Hässelby-Vällingby. Förvaltningen följer upp samverkansöverenskommelserna en gång per år eller vid behov. Även i dessa ärenden diarieförs kontroller och uppföljningar i ärendet. Förvaltningen hade vid årets slut andrahandsavtal med fem kontrollerade föreningar som har möjlighet att hyra lokalerna under tider de inte används.

Tryggheten ökar genom trygghetsskapande åtgärder i utemiljön samt brottspreventiva insatser

Under året har ett flertal åtgärder genomförts i syfte att öka den upplevda tryggheten. Exempelvis har förvaltningen slyröjt för förbättrad sikt samt ersatt buskvegetation med blommande växter. Förvaltningen har samarbetat med trafikkontoret kring belysningen i fem gångtunnlar som upplevts otrygga samt fortsatt utvecklingen och skötseln av befintliga parker. Målet är att skapa en stadsmiljö som upplevs välkomnande, välskött och gestaltad för alla målgrupper, så att utemiljön befolkas och blir en mötesplats. Sex trygghetsskapande åtgärder har genomförts under året, bland annat siktförbättrande slyröjning och omplantering samt förbättrad belysning, vid exempelvis startplatsen i Grimsta samt på kullen vid parkleken i Ådalen.

Förvaltningen har under året utökat antalet trygghetsinspektioner med fokus på otrygga och otillgängliga platser inom stadsdelsområdets park- och naturområden.

Trygghetsinspektionerna har genomförts som ett komplement till de trygghetsvandringar som sedan tidigare utförts i stadsmiljön tillsammans med polisen, trafikkontoret, fastighetsägarföreningen och berörda fastighetsägare. Ytterligare undersökningar för att mäta tryggheten har genomförts av feriearbetande ungdomar genom enkätintervjuer.

Invånarna har bjudits in till delaktighet kring utvecklingen av park- och naturområden, genom exempelvis informationsinsatser och medborgardialoger kring den dagliga skötseln respektive i större projekt som drivs i samverkan med stadens fackförvaltningar. Bland annat har en medborgardialog förts kring utvecklingen av parkstråket Ådalen, ett Grönare Stockholm-projekt som förvaltningen drivit tillsammans med trafikkontoret. Förvaltningen har även lyft in den lokala kännedomen om stadsmiljön i större stadsutvecklingsprojekt, för att där bidra till ökad trygghet och andra kvaliteter.

Klotter bidrar till den upplevda otryggheten hos invånare och därför har det rått nolltolerans för klotter vid anläggningar i park- och naturområden samt vid förvaltningens verksamhetslokaler, i enlighet med Stockholm stads praxis.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	62 %	67 %	56 %	58 %	79 %	79 %	2023
Analys Andelen som upplever trygghet har ökat med fyra procentenheter sedan 2022 men målet nås inte. Förvaltningen har genomfört andra undersökningar med fler deltagare som visar ett bättre resultat än medborgarundersökningen med drygt 300 deltagare. Förvaltningen analyserar enkäterna vidare inom ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen.							
  Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	53 %	55 %	52 %	63 %	73 %	73 %	2023
Analys Indikatorns formulering säkerställer inte vilken mark som avses utan omfattar såväl stadsdelsnämndens som trafiknämndens samt övriga fastighetsägares markansvar. Förvaltningen analyserar vidare vad den minskade nöjdheten beror på.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	58 %	61 %	55 %	61 %	73 %	73 %	2023
Analys Förvaltningens arbete för att förbättra skötseln av park- och naturområden är pågående. Förvaltningen analyserar vidare varför andelen nöjda kvinnor trots det har minskat och varför totala andelen nöjda har minskat.							
  Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	82 %	83 %	81 %	79 %	80 %	Tas fram av nämnd	2023

Nämndmål: 3.6.1. Barn, unga och vuxna har tillgång till förebyggande stöd och insatser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barn, unga och föräldrar får tidigt förebyggande stöd och kvalitativa behandlingsinsatser i syfte att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i deras liv. Barn och unga upplever delaktighet i beslut och planering av insatser som berör dem. För ett effektivt och snabbt stöd stärks socialtjänstens samverkan med polis kriminalvård och civilsamhället så att vuxna personer som vill lämna en kriminell livsstil snabbt får stöd. Arbetet för att tidigt upptäcka och erbjuda stöd till vuxna personer utsatta för våld i nära relation samt hedersrelaterat våld och förtryck stärks.

Förväntat resultat

- Fler män deltar i förebyggande föräldraskapsstöd.
- Elever i årskurs 8 i stadsdelens samtliga skolor har tillgång till tidigt stöd genom att deras kännedom om fältassistenter ökar (2022: 38,9 %)
- Antalet föräldrakontakter, initierade av fältassistenter, som tas i syfte att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer hos unga ökar (2022: 64 stycken)
- Antal unga som får stöd av fältassistent att komma till fritidsaktivitet ökar (2022: 36 stycken)
- Barn och unga med riskfaktorer så som kriminalitet, skolfrånvaro och missbruk har stärkta skyddsfaktorer och minskade riskfaktorer genom ökad måluppfyllelse efter genomförd behandling (2022: Ungdomsbehandling: 15,49 % Familjebehandling: 62 %)
- Barn och unga får möjlighet att berätta om utsatthet för våld, kontroll eller hedersrelaterat våld på Västerorts ungdomsmottagning genom att screeningfrågor ställs. (2022: 102 unika individer)
- Vuxna är motiverade till att lämna ett liv med kriminalitet och gå vidare till arbete eller studier
- Vuxna är motiverade till att lämna ett liv med våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck.
- Anhöriga till vuxna med social problematik får stöd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Indexvärde för det lokala ANDT/förebyggande arbetet enligt preventionsindex mini (PI-mini)	79				93		2023
Analys Indexet som administreras av socialförvaltningen förändrades i stort mellan 2022 och 2023 för att bättre återspegla stadens nya ANDTS-program 2023-2026. Målvärde för året och utfallet är därmed inte jämförbara.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I samverkan med utbildningsförvaltningen påbörjas ett samarbetsprojekt med stiftelsen Idéer för livet i syfte att stärka barns välmående och psykiska hälsa.	2023-01-01	2023-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Kunskapshöjande insatser för att öka kompetensen om särskilt utsatta grupper som riskerar att utsättas för våld i nära relation samt hur olika former av våld kan upptäckas.	2023-01-01	2023-10-09	
✓	Undersöka möjligheten att starta familjecentral i Vällingby.	2023-01-01	2023-07-31	
✓	Utveckla fältassistenternas arbetssätt för att tidigt upptäcka unga i risk för att dras in i kriminalitet i samverkan med fritid, skola och polis.	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.6.2 Tryggheten ökar genom fördjupad samverkan på operativ och strategisk nivå

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Genom samverkan mellan olika aktörer såsom stadsdelsförvaltning, fackförvaltningar, utbildningsförvaltningen, fastighetsägare, polis och civilsamhälle ska åtgärder vidtas för att tryggheten ska öka lokalt. Medborgarundersökning samt trygghetsmätning genomförs under 2023.

Förväntat resultat

Fler invånare upplever att det är tryggt i det område de bor i.

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppfylls delvis.

Bedömningen grundar sig på det arbete som genomförs i samverkan med andra aktörer och resultat av en egen enkätundersökning under sommaren i sex utvalda stadsdelar med 1 400 deltagare i åldrarna 15 år till 70+. Av de 1 400 invånare som deltog i enkätundersökningen 70 procent att de kände sig ganska trygga eller mycket trygga med att gå ut i sin stadsdel om kvällarna. I medborgarundersökningen 2023 med drygt 300 invånare som svarat på enkäten har andelen invånare som upplever sig trygga i sin stadsdel ökat med fyra procentenheter i jämförelse med medborgarundersökningen 2022.

Under våren 2023 genomförde både staden och Polismyndigheten en trygghetsmätning riktad till invånare i stadsdelsområdet. Stadens trygghetsmätning besvarades av 1095 personer i åldrarna 16-79 år och polisens trygghetsmätning i samma område besvarades av 997 personer i åldrarna 16- 65+. Undersökningarna mellan år 2021 till 2023 visar en minskad oro att utsättas för brott generellt. I stadsdelsområdet har oron att utsättas för stöld, skadegörelse, inbrott i bostad och hot minskat. Även den upplevda otryggheten ute på kvällarna har minskat i båda undersökningarna. Detta trots att skjutningar och sprängningar inträffat under mätningen. Oron för gängkriminalitet och bedrägerier har däremot ökat vilket även gäller hela Stockholmsregionen. I stadenstrygghetsmätning ingår även frågor om utsatthet för våld i nära relationer där man ser en positiv minskning.

Förvaltningen kommer analysera enkätsvaren vidare i de lokala samverkansgrupperna inom

ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Genomföra minst två medborgardialoger under 2023.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Involvera samtliga avdelningar inom förvaltningen i arbetet med att ta fram en veckovis lägesbild.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utredda vilka olika kommunikationskanaler som stadsdelsområdets invånare använder sig av och kommunicera vad vi gör inom trygghet.	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.6.3 Tryggheten ökar genom trygghetsskapande åtgärder i utemiljön samt brottspreventiva insatser

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Med trygghetsskapande åtgärder i utemiljön avses ett säkerställande av att olika trygg- och tillgänglighetsbehov hos invånarna tillgodoses. Brottspreventiva insatser som förbättring av siktlinjer och förbättrad belysning gör det mindre attraktivt att bedriva till exempel drogförsäljning på en plats.

Genom fördjupad samverkan med berörda aktörer som polismyndighet, fastighetsägare, näringsliv samt trafikkontoret om såväl den fysiska miljön som verksamhetsområden, skapas förutsättningar för ett välskött, tillgängligt och tryggt stadsdelsområde.

Förväntat resultat

- Andelen invånare som upplever trygghet i stadsdelsområdet ökar.
- Andelen invånare som är nöjda med skötsel och städning av park- och naturområden ökar.

Analys

Förvaltningens arbete för att förbättra skötseln av park- och naturområden är pågående. Indikatorns formulering säkerställer inte vilken mark som avses utan omfattar såväl stadsdelsnämndens som trafiknämndens samt övriga fastighetsägares markansvar vilket försvårar analysen om upplevd trygghet. I de fall invånare lämnar synpunkter på skötsel och städning av områden som inte faller inom stadsdelsnämndens ansvar, ombesörjer förvaltningen att inkomna synpunkter kommer till rätt ansvarig organisation, exempelvis fastighetsägare, trafikkontoret och lokaltrafiken.

Förvaltningens arbete för att förbättra skötseln av park- och naturområden är pågående och förvaltningen intensifierar uppföljningen av renhållning inom park- och naturområden. Förvaltningen analyserar varför andelen nöjda trots det har minskat. I stadsdelsområdet finns omfattande problem med olagliga bosättningar som genererar sanitära problem, skadegörelse och nedskräpning. Förvaltningen ansvarar för sanering efter avhysningar vid olagliga bosättningar och samverkar med polismyndigheten samt övriga berörda parter inom staden för att möjliggöra snabbare sanering.

Förvaltningen har dialog med enskilda kring park- och naturområden och kommunicerar svar på synpunkter som kommer via Tyck till appen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Byte av trasiga vägbommar, trafiksuggor och trafikhindrande pollare inom parkmark.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Fortsatt upprustning av lekplatsen Gröfatet.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förbättrad tillgänglighet för personer med funktionshinder vid Kanaanbadet och Maltesholmsbadet.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Fördjupad inventering av åtgärdsbehov avseende gångbrygga i trä längs Mälaren vid Riddersvik.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förvaltningen samverkar med berörda fackförvaltningar i syfte att utifrån rådighet skapa innovativa lösningar som möjliggör säkra persontransporter mellan Lambarö och fastlandet året runt.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Informationsskyltar vid entréer till Grimsta naturreservat.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Samverkan med trafikkontoret om förbättrad belysning i gångtunnlar inom stadsdelsområdet.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Tillgängliggöra vattennära sittplatser intill Räcksta träsk.	2023-01-01	2023-12-31	
! Trygghetsskapande åtgärder vid Kuskgränd/Astrakangatan i Hässelby.	2023-01-01	2023-12-31	Avvikelse
Analys			
Medel erhöles inte för projektet.			
✓ Upprustning av trappor inklusive räcken inom park- och naturområden enligt tidigare inventerade prioriteringsbehov.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Upprustning och utvidgning av lekplatsen Melongården inklusive kringliggande naturmark.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utökad provtagning av markföroreningar inom Starboparken.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på nämndmålet resultat för året samt genomförda aktiviteter.

Förvaltningen har under året beskrivit hur barnets rätt ska säkerställas, beaktat nationella minoriteters rättigheter samt analyserat och beskrivit eventuella konsekvenser för flickor/kvinnor och pojkar /män i egeninitierade beslutsunderlag till nämnd. Beslutsunderlag till nämnd har även kopplats till utvecklingsområden i *Handlingsplan för en äldrevänlig stad*. Under året har rutin för medborgarbudget och rutin för medborgardialog tagits fram och prövats genom bland annat medborgardialoger gällande stadsmiljö och trygghet samt genom en medborgarbudget inom förvaltningens fritidsverksamhet.

Internationella samarbetsytor

Förskolorna i Grimsta i är med i Nordplus som är ett samarbete med Estland, Litauen, Finland, Danmark (Grönland) och Sverige. Projektets syfte är att deltagarna sprider kunskap kring hur de arbetar med barnen på förskolan så att alla barn inkluderas i verksamheten. Samarbetsländerna var på besök i förskolorna under en vecka i oktober månad.

HBQTIA+

Förvaltningen har under året stärkt kunskapen hos medarbetare om HBQT- personers rättigheter samt stärkt verksamheternas arbete för ett respektfullt bemötande oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Förvaltningen har särskilt uppmärksammat den särskilda risk för utsatthet som HBQTIA+ personer kan ha och säkerställer barn och ungas rättigheter till skydd och stöd. Maltesholms förskolor har erhållit HBQT-certifiering vilket innebär en större tydlighet kring vad inkludering, bemötande och delaktighet innebär för barn, vårdnadshavare och medarbetare. Förvaltningens fritidsverksamheter är HBQTIA+ diplomerade och har under det gångna året utforskat möjligheten att starta upp en verksamhet specifikt för målgruppen under 2024 för en fördjupad inkludering av målgruppen. Skolörtens servicehus har genomfört HBQT utbildning för samtlig personal. Medarbetare inom förebyggande verksamheten och äldreomsorgens utvecklingsenhet har genomfört utbildning och medarbetare inom myndighetsutövningen har bokat in utbildning i början av 2024.

Agenda 2030

Nedan sammanfattas förvaltningens utmaningar och behov kopplat till målen i Agenda 2030. En mer utförligare beskrivning hur förvaltningen under året har arbetat med aktiviteter och åtgärder för att bidra till att staden kan nå målen och principen att ingen ska lämnas utanför finns integrerat i verksamhetsområdesmålens texter.

En fortsatt utmaning i stadsdelsområdet under året har varit att öka den upplevda tryggheten och att motverka kriminalitet. Den socioekonomiska utsattheten bland invånare har fortsatt varit en utmaning att minska för att bidra till målen om jämlikhet, minskad fattigdom en god hälsa och välbefinnande samt fredliga och inkluderande samhällen. Samverkan har skett inom förvaltningen för stöd till äldre i en komplex livssituation. Förvaltningen har fortsatt arbetat förebyggande mot kriminalitet och missbruk samt aktivt arbetat med stöd och insatser för personer som är motiverade att lämna ett destruktivt liv och en kriminell livsstil. Förvaltningen behöver fortsatt arbeta för att fler barn och unga ska ta del av föreningslivet samt ta del av, och själva utöva, idrotts- och kulturaktiviteter vilket bidrar till mål om ingen fattigdom, god hälsa och välbefinnande och en jämlikhet i uppväxt- och livsvillkor. Antalet barn som går i förskola ska fortsatt öka och en utmaning är att nå dessa barns vårdnadshavare för att de ska välja att tacka ja till erbjuden plats. Förskolebarn ska erbjudas en jämlik förskola och vid behov erbjuds kompenserande insatser som bidrar till målet om en god utbildning för alla och jämlikhet i uppväxtvillkor. Kompetensförsörjningen är fortsatt en utmaning där förvaltningen stärker arbetet för att bidra till målet om bra arbetsvillkor, bland annat genom ökad andel tillsvidareanställda på heltid. Arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck bidrar till målen om jämställdhet, jämlikhet samt god hälsa och välbefinnande.

För att bidra till målet om hållbar infrastruktur och transporter fortsätter förvaltningen

avveckla fossildrivna bilar till förmån för eldrivna bilar och verkar för fler digitala möten för att undvika långa transporter. Flera utmaningar finns med att bekämpa klimatförändringar och verka för biologisk mångfald och hållbara städer. Förvaltningen bidrar till en minskning av föroreningar i sjö och hav genom minskad plastanvändning, minskad användning av engångsprodukter och en utfasning av farliga kemikalier. Förvaltningen sorterar och återvinner avfall och bidrar därmed till hållbara städer, produktion och konsumtion. Förvaltningens skötsel och utveckling av park- och naturområden tillvaratar de reglerande ekosystemtjänsterna som luft- och vattenrening, vattenreglering, kolbindning, pollinering samt temperaturreglering och ljudabsorption vilket bidrar till målen att bekämpa klimatförändringar och gynna ekosystem samt den biologiska mångfalden.

För att bidra till målen har förvaltningen behov av att samverka med externa aktörer som näringsidkare, bostadsbolag, fastighetsvärdar, civilsamhället, polis, region samt andra förvaltningar och bolag i staden.

Jämställdhet

Förskolorna bedriver ett kontinuerligt och målmedvetet arbete för att bryta könsnormer och främja jämställdhet. I syfte att behandla pojkar och flickor lika reflekterar både barn och personal kring rådande normer, attityder och språkbruk. Ett rikt utbud av lekmaterial lockar barnen till olika roller i leken, oavsett kön.

Genom att ha en jämställdhetsintegrerad syn i den förebyggande verksamheten strävar förvaltningen efter att stödja alla barn och unga på lika villkor oavsett könstillhörighet. Det innefattar bland annat att motverka våld och kränkningar mot flickor och pojkar samt att främja jämställda möjligheter och rättigheter för alla. För att öka jämställdheten arbetar den förebyggande barn- och ungdomsverksamheten med att jämna ut könsfördelningen i sitt föräldrastöd. Den öppna fritidsverksamheten har arbetat uppsökande för att öka andelen flickor som tar del av fritidsaktiviteter och besöker fritidsgårdarna. Flickor har fått möjlighet att beskriva vad de saknat på fritidsgårdarna eller önskar mer av.

För att främja ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män prioriteras kvinnor som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden, och då särskilt nyanlända kvinnor, i arbetet för självförsörjning. Kvinnor är i större utsträckning föräldralediga och vårdar barn, något som påverkar deras inkomster och möjligheter till etablering. Förvaltningen har tagit fram en rutin för tidig inskrivning i förskola för barn till föräldrar i etablering, även innan ett barn har fått personnummer. För att verka för jämställdhet utarbetas individuella förändringsplaner för varje vuxen individ i ett hushåll.

Äldreomsorgen använder ett jämställdhetsperspektiv vid till exempel beslutsfattande för den enskilde och inom beställarenheten har det hållits könsneutrala ärenderåd där bara födelseåret framgår i syfte att få en så lika biståndsbedömning som möjligt. Förvaltningens äldreomsorg har samverkat med övriga socialtjänsten kring äldre kvinnor som lever i en utsatt situation. Anhörigstöd har erbjudits till anhöriga som vårdar närstående och som till stor del är kvinnor.

Jämställdhets-, trygghets- och tillgänglighetsperspektiven har beaktats vid gestaltning och skötsel av park- och naturområden.

Barns rättigheter

Barnets rätt genomsyrar samtliga av förvaltningens verksamheter. I förskolan involveras barnen i samtal som rör dem men också som deltagare i upprättandet av *Plan mot kränkande behandling och diskriminering* enligt skollagen som görs årligen. Vid förändringar i förskoleverksamheten genomförs konsekvens- och riskanalyser kopplade till barngruppen eller det enskilda barnet.

Inom det förebyggande och behandlande arbetet fortgår arbetet med att öka andelen barn och unga som medverkar till att sätta upp mål för beviljad insats och anpassar kontinuerligt förutsättningarna för barn och unga i så hög omfattning som möjligt ska vara delaktiga. Inom öppna fritidsverksamheten är barn och unga är delaktiga genom att deras önskemål och behov är med och styr de satsningar och aktiviteter som gjorts och kommer att göras inom fritidsverksamheten. Under året har även flertalet aktiviteter genomförts för ökad inkludering. Verksamheterna ska vara öppna och trygga mötesplatser för alla besökare och nolltolerans gäller beträffande kränkningar och diskriminering.

När barn påverkas direkt eller indirekt av beslut som rör en vuxen säkerställs att barnets rätt beaktas. Barnkonsekvensanalyser görs vid beslut som påverkar barn, exempelvis vid beslut som rör boendefrågor. Barnfamiljer är särskild prioriterade i förvaltningens vräkningsförebyggande arbete och barnfamiljer som är i behov av tillfälligt boende snarast ska få ett mer långsiktigt boende. Förvaltningen arbetar även med kompensatoriska åtgärder för barn, exempelvis då barn är medföljare till placerad våldsutsatt vårdnadshavare i skyddat boende genom att erbjuda anpassad skolgång med stöd av läroteam. Föräldrar med ekonomiskt bistånd har prioriterats till insatser som ökar möjligheterna till självförsörjning.

I samtliga projekt har gestaltning av park- och naturområden samt utformning av anläggningar, redskap och möblemang i lekmiljöer genomförts utifrån ett barnperspektiv. I projekteringen av Hässelängens skate- och aktivitetspark har barns behov och intressen arbetats in i förslaget utifrån genomförd medborgardialog.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Barn, unga, vuxna och äldre med funktionsnedsättning är inkluderade i beskrivningen av hur förvaltningen arbetar med jämställdhet, barns rätt, HBTQIA+ personers rätt, nationella minoriteters rätt och en äldrevänlig stad.

För att öka likvärdigheten för alla barn har förskolan arbetat med att utveckla tillgängliga lärmiljöer i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten. Anpassningar i miljön gynnar hela barngruppen samt förebygger konflikt och exkludering.

För att fler barn och unga med funktionsnedsättning ska kunna besöka fritidsverksamheten har den riktade verksamheten till målgruppen under året flyttats till Vällingby och förlagts till kvällstid för att fler med annan sysselsättning under dagarna ska kunna delta. Årets *Summerfun* för barn och unga hade fokus på att barn och unga med funktionsnedsättning skulle kunna delta på lika villkor. En idrottsdag för stadsdelens särskolor har genomfördes och ett fyra dagars filmkollo.

Maltesholms- och Kanaanbadets hårdgjorda ytor från parkering ner i vattnet tillgängliggör att invånare kan nyttja stadsdelsområdets bad i större utsträckning. I anslutning till den hårdgjorda ytan och på väg ned till vattnet finns en bänk att sitta på. I projektering av

Hässelängens skate- och aktivitetspark har funktionsvarierades behov beaktats.

Förvaltningen har under året vidtagit åtgärder för att uppfylla fokusområden i *Program för delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning* som hälsofrämjande aktiviteter, ökad delaktighet inom sysselsättning och daglig verksamhet samt stärkt arbetssätt för att öka möjligheten för inträde på arbetsmarknaden.

Nationella minoriteters rättigheter

Förvaltningen säkerställer att enskilda, som tillhör de nationella minoriteterna som ingår i stadens förvaltningsområde, har rätt att använda de nationella minoritetsspråken vid muntliga och skriftliga kontakter med förvaltningens verksamheter. Förvaltningen har en utsedd samordnare för nationella minoriteters rättigheter.

Förvaltningens medarbetare har under året deltagit i utbildning kring nationella minoriteters rättigheter inriktat på romsk inkludering. Den digitala grundutbildningen som arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen tagit fram gällande romsk inkludering ingår i introduktionsprogram för de medarbetare som det berör. Förvaltningen har samverkat med stadens och jobbtorgens romska brobyggare som ger råd och stöd till romer i arbete- och utbildningsfrågor. Romska kvinnors utsatthet och ekonomiska situation beaktas i ärenden som rör ekonomiskt bistånd.

När vårdnadshavare ansöker om förskoleplats får de information om rätten till förskola helt eller till väsentlig del på förvaltningsområdesspråken finska, meänkieli och samiska samt förstärkt språkstöd i de nationella minoritetsspråken romani chib och jiddisch. Under introduktionen på förskolan genomförs språksamtal med vårdnadshavarna och information om minoritetsspråken ges.

På fritidsgårdarna och parklekarna arbetar man aktivt med att nå ut till fler målgrupper och verkar för att alla barn och unga ska kunna delta i de aktiviteter som erbjuds. Förvaltningen arbetar också för att säkerställa att det förebyggande arbetet tar hänsyn till specifika behov och utmaningar som kan vara relaterade till att tillhöra en nationell minoritet.

Inom ramen för stadens arbete med nationella minoriteter samverkar förvaltningen med Bromma stadsdelsförvaltning. Samråd hållits med representanter för minoriteter för att kunna möta deras önskemål och behov. Aktiviteter för sverige-finnar har hållits varje månad och även mötesplatser för finskspråkiga har fortsatt. En gång per månad har det varit ”Pratstuga” på Växthuset i Vällingby och ”Berättarcafé” i Blackeberg. Samtal och berättelser har delats och deltagarna har även haft drama och gått på teater.

Äldreomsorgen har en kontaktperson i nätverket inom staden för nationella minoriteter. Kontaktpersonen har tillsammans med aktivitetsansvariga inom äldreomsorgens verksamheter påbörjat ett samverkansarbete i syfte att sprida goda exempel. Ett gott exempel är den förebyggande enheten som uppmärksammade den samiska veckan i samband med en social aktivitet, *Måltid i gemenskap*, på samtliga aktivitetscenter.

Äldrevänlig stad

Förvaltningen bidrar till arbetet för en äldrevänlig och jämlikare stad för äldre. Information når fler äldre med tillgängliga och begripliga texter och aktiviteter och förebyggande stöd

erbjuds för ett längre aktivt liv. Delaktigheten ökar genom olika forum för samverkan som exempelvis förtroenderåd, pensionärsråd och anhörigråd.

Delaktighet i trygghetsfrågor och i utvecklingen av park- och naturområden ökar jämlikheten mellan äldre och tryggheten och tillgängligheten ökar. För en tryggare tillvaro får äldre genom digitala stödjaren information och en medvetenhet om hur de kan skydda sig mot bedrägerier. En målgrupp för föreningsbidrag är äldre. Genom att verka för ett aktivt kultur- och föreningsliv ökar den sociala inkluderingen. All parkmark och naturreservat utformas för att vara attraktiva och inbjudande för alla med bland annat parkbänkar på skuggiga platser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.7.1. Hässelby-Vällingby är ett öppet, jämställt och demokratiskt stadsdelsområde

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden verkar för att stärka mänskliga rättigheter vilket innefattar en starkt jämställdhet mellan flickor/kvinnor och pojkar/män, barns rättigheter och minoriteters rättigheter samt att utsattheten för hbtqi personer minskar. Nämnden ska även stärka det internationella samarbetet genom att aktivt söka internationella samverkansytor.

Förväntat resultat

- Barnets rätt har stärkts genom barnkonsekvensanalys som tas i beaktande inför nämndens beslut.
- Jämställdheten har stärkts genom den analys som tas i beaktande inför nämndens beslut.
- Nationella minoriteters rättigheter har stärkts genom analys som tas i beaktande inför nämndens beslut.
- Arbetet för en äldrevänlig stad har stärkts genom koppling till handlingsplanens utvecklingsområden som tas i beaktande inför nämndens beslut.
- Arbetssätt för medborgardialoger har tagits fram och medborgardialog har genomförts inför nämndens beslut.
- Arbetet för att minska hbtqi personers utsatthet har stärkts.
- Det internationella samarbetet har stärkts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel tjänsteutlåtanden till nämnd där barnets rätt har säkerställts inför ett beslutsfattande.	100 %				80 %		VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel tjänsteutlåtanden till nämnd där beslutsunderlaget har kopplats till utvecklingsområden i Handlingsplan för en äldrevänlig stad.	100 %				80 %		VB 2023
 Andel tjänsteutlåtanden till nämnd där en jämställdhetsanalys har genomförts inför ett beslutsfattande.	100 %				80 %		VB 2023
 Andel tjänsteutlåtanden till nämnd där minoriteters rättigheter har beaktats inför ett beslutsfattande.	100 %				80 %		VB 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stärka arbetet med att hbtq diplomera verksamheter.	2023-01-01	2023-12-31	
 Stärka det internationella samarbetet genom att aktivt söka internationella samverkansytor .	2023-01-01	2023-12-31	
Analys			
Förvaltningen har inte aktivt sökt internationella samverkansytor under året men har pågående samverkan med nordiska länder inom förskolan.			
 Utveckla arbetssätt för medborgarbudget	2023-01-01	2023-06-30	
 Utveckla arbetssätt för medborgardialoger.	2023-01-01	2023-06-30	

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Förvaltningen tilldelades i kommunfullmäktige inför 2023 en budget för drift som uppgick till netto 2 159,8 mnkr. Budgeten har under årets justerats upp med 28,2 mnkr i samband med beslut i avstämningsärendet och tertialrapporter.

I bokslutet för 2023 redovisas nettokostnader för drift om 2188,1 mnkr före resultatöverföringar vilket ger underskott om 0,1 mnkr och ett överskott om 0,7 mnkr efter resultatöverföringar. Ett sammanlagt uttag ur fonder görs med 0,8 mnkr. För investeringar i stadsmiljö och maskiner och inventarier redovisas ett överskott om 7,7 mnkr.

Intäkterna har ökat med 1,5 mnkr jämfört med 2022. Kostnader för löner har ökat med 72,6 mnkr jämfört med 2022. Lönerrevisionen har ökat på kostnaderna men också förändringen av personalförsäkringspålägget som skedde från 41,05 procent 2022 till 46,4 procent 2023.

Köp av verksamhet har ökat med 46,8 mnkr, 5,3 procent och beror på prisökningar och till viss del volymförändringar inom verksamheterna äldre, stöd och service till personer med

funktionsnedsättning samt individ och familjeomsorg.

Lokalhyrorna har ökat från 126,7 mnkr 2022 till 143,6 mnkr 2023 13,4 procent. Ökningen beror främst på ökade kostnader för förskolelokaler med 11,1 mnkr (21,3 procent).

Förvaltningen har satt som gräns 50 tkr för periodisering av kostnader och intäkter.

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Bokslut 2022	Avvikelse 2022
Anslag för nämndens verksamhet (netto)	2 188,0	2 188,1	-0,1	4 516,7	18,2
Kostnader (+)	2 490,4	2 554,7	-64,3	2 075,8	0,5
Intäkter (-)	-302,4	-366,6	64,2	2 440,9	17,8
Avvikelse före resultatdispositioner			-0,1		18,2
Resultatenheternas överskott från 2022 (+)			42,5		42,9
Resultatenheternas överskott till 2024 (-)			-41,6		-42,5
Avvikelse efter resultatdispositioner			0,7		18,6

I tabellerna nedan har avrundningar gjorts och angetts i mnkr.

Mnkr	Budget (kostnader +)	Budget (intäkter -)	Budget (netto)	Bokslut före resultatöverföringar	Bokslut efter resultatöverföringar	Avvikelse 2023 efter resultatöverföringar	Avvikelse 2022 efter resultatöverföringar
Nämnd och administration	48,8	-2,8	46,0	39,9	39,9	6,1	-0,5
Individ- och familjeomsorg	374,9	-61,6	313,3	318,3	318,3	-5,0	-3,8
<i>varav barn och ungdom</i>	216,7	-20,2	196,5	209,1	209,1	-12,6	-12,2
<i>varav vuxen</i>	68,3	-10,1	58,2	60,9	60,9	-2,7	-1,5
<i>varav socialpsykiatri</i>	69,9	-11,3	58,6	60,2	60,2	-1,6	-3,2
<i>varav nyanlända</i>	20,0	-20,0	0,0	-11,8	-11,8	11,8	13,1
Stadsmiljöverksamhet	29,7	-0,3	29,4	31,8	31,8	-2,4	-5,9
<i>avskrivningar</i>	16,0	0,0	16,0	17,1	17,1	-1,1	-0,8
<i>internräntor</i>	3,0	0,0	3,0	2,9	2,9	0,1	0,0
Förskoleverksamhet	478,0	-47,4	430,6	432,6	432,1	-1,5	0,0
Äldreomsorg	849,2	-143,0	706,2	724,7	724,4	-18,2	0,4
Stöd och service till personer med	482,2	-32,8	449,4	434,6	434,6	14,8	9,5

funktionsnedsättning							
Barn, kultur och fritid	43,8	-5,6	38,2	37,5	37,5	0,7	-0,1
Arbetsmarknadsåtgärder	25,5	-5,2	20,3	17,3	17,3	3,0	4,2
Ekonomiskt bistånd	139,3	-3,7	135,6	131,3	131,3	4,3	15,5
varav handläggare	37,4		37,4	36,0	36,0	1,4	0,9
Övrig verksamhet			0,0			0,0	0,0
Totalt	2 490,4	-302,4	2 188,0	2 188,1	2 187,3	0,7	18,6

Nämnd och förvaltningsadministration

	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Mnkr						
Nämnd	2,3		2,6	0	-0,3	-0,1
Förvaltningsadministration	46,5	-2,8	40,5	-3,1	6,3	-0,4
Summa Nämnd- och förvaltning	48,8	-2,8	43,1	-3,1	6,1	-0,5
					0	0,0
Summa totalt	48,8	-2,8	43,1	-3,1	6,1	-0,5
					13,2%	-1,2%

Nämnd och förvaltningsadministration redovisar ett överskott om 6,1 mnkr som beror på vakanshållning av tjänster under året samt en central buffert som har legat budgeterad inom administrationen.

Individ och familjeomsorgen

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Mnkr						
Barn och ungdom	216,7	-20,2	242,3	-33,2	-12,6	-12,2
Vuxen	68,3	-10,1	73,8	-12,9	-2,7	-1,5
Socialpsykiatri	69,9	-11,3	72,5	-12,3	-1,6	-3,2
Flykting	20,0	-20,0	8,4	-20,3	11,8	13,1
Summa	374,9	-61,6	397,0	-78,7	5,0	-3,8
Avvikelse i %					-1,6%	-1,3%

Barn och unga

Avdelningen för barn och unga redovisar ett underskott om 12,6 mnkr.

Behovet av konsulter har varit höga under de två första tertialen för att sedan minska under det sista tertialet. Verksamheterna har under året arbetat med att rekrytera personal och personalsituationen har stabiliserats i slutet på året med minskat antal konsulter som följd.

Det finns ett underskott inom placeringar som främst beror på arbete med trefas och ungdomar på väg in i eller i kriminalitet. Detta arbete har ökat kostnaderna på särskilt ungdomshem, HVB och i behandlingsfamiljer. Förvaltningen har också sett ökade kostnader för jourhem och konsulentstödda familjehem. Under året har familjevården arbetat med att korta ned placeringstid i jourhem genom att placera i stadens egna familjehem vilket stabiliserat kostnadsutvecklingen för jourhem.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrin redovisar ett underskott om 1,6 mnkr.

Underskott finns hos både myndighetsutövning och utförare i egen regi. Inom myndighetsutövningen beror underskottet på ökade kostnader för stödboende. För utförare i egen regi ligger underskottet hos boendestöd och bostad med särskild service. Bostad med särskild service har haft intäktsbortfall på grund av vakanta lägenheter i väntan på renovering.

Vuxen

Kostnader för insatser inom missbruk, relationsvåld och social insatsgrupp redovisar ett underskott om 2,7 mnkr.

Underskottet beror på höga kostnader för insatser inom stödboende, behandlingshem och skyddat boende samt ett lägre statsbidrag än tidigare år för social insatsgrupp. Placeringskostnader i samband med avhoppverksamhet har kompenseras nästan fullt ut genom bidrag från polisen.

Flykting

Enheten för flyktingmottagande redovisar ett överskott om 11,8 mkr.

Under året har 25 ensamkommande barn och unga varit aktuella på enheten. I resultatet ingår även generalschablon som förvaltningen erhåller månadsvis och som ska täcka kostnader för etableringsinsatser för nyanlända personer. Kostnader för nyanlända finns inom alla förvaltningens verksamheter.

Stadsmiljö inklusive avskrivningar och internränta

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Mnkr						
Ledning och gemensamm administration	4,5	-0,1	4,3	-0,1	0,1	0,2
Parkdrift	25,2	-0,2	28,4	-0,9	-2,5	-6,1
Avskrivningar	16,0		17,1		-1,1	-0,8
Internränta	3,0		2,9		0,1	0,0
Summa	48,7	-0,3	52,7	-0,9	-3,4	-6,7

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
Avvikelse i %					-7,0%	-16,5%

Stadsmiljö redovisar ett underskott om 3,4 mnkr.

Avvikelsen om 2,5 mnkr beror främst på kostnader som uppstått i samband med markprovtagningar i Starboparken och utredning av markföroreningar.

För avskrivningar redovisas ett underskott om 1,1 mnkr som beror ökade kostnader för utrangeringar av anläggningar medan ett litet överskott finns inom internränta med 0,1 mnkr.

Förskola

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Förskole- och pedagogisk verksamhet	389,9	-47,4	394,2	-50,8	-0,9	-0,6
Lokalhyror, drift och underhåll	66,2	0,0	72,4	-8,5	2,3	0,0
Övrigt	21,9	0,0	25,4	-0,1	-3,4	0,1
Summa före resultatöverföring	478,0	-47,4	492,0	-59,4	-2,0	-0,5
Resultatfond från 2022, överskott					39,1	39,6
Resultatfond till 2024 överskott					-38,7	-39,1
Summa efter resultatöverföring					-1,5	0,0
Avvikelse i %					-0,4%	0,0%

Förskoleverksamheten redovisar ett underskott om 2,0 mnkr före resultatöverföring och underskott om 1,5 mnkr efter resultatöverföring. Ett uttag ur fond har därmed gjorts om 0,45 mnkr. Efter uttag ur fond uppgår fonderna till 38,7 mnkr att överföras till år 2023. Förskolan har erhållit 10,4 mnkr i statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder.

Antalet barn i förskola har under året minskat marginellt. Snittet för år 2023 var 2 328 barn att jämföra med 2022 års genomsnitt på 2 335 barn. I samband med VP 2023 tilldelades budget utifrån våren 2022 års antal barn som då var 2 438. I slutlig avläsning har nu detta justerats utifrån årets snitt och förvaltningen har därmed lämnat tillbaka netto 11,4 mnkr (19,4 mnkr 2022). Antalet barn beräknas minska även under 2024 och förvaltningen kan behöva vidta nödvändiga åtgärder för att möta denna utveckling samtidigt som en viss överkapacitet behövs för att kunna tillhandahålla förskoleplatser.

Äldreomsorg

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
Äldreomsorg	849,2	-143,0	891,9	-167,2	-18,5	0,6
Summa	849,2	-143,0	891,9	-167,2	-18,5	0,6
Resultatfond från 2022 överskott					3,3	3,2
Resultatfond till 2024, överskott					-3,0	-3,3
Summa efter överföring					-18,2	0,4
Avvikelse i %					-2,6%	0,1%

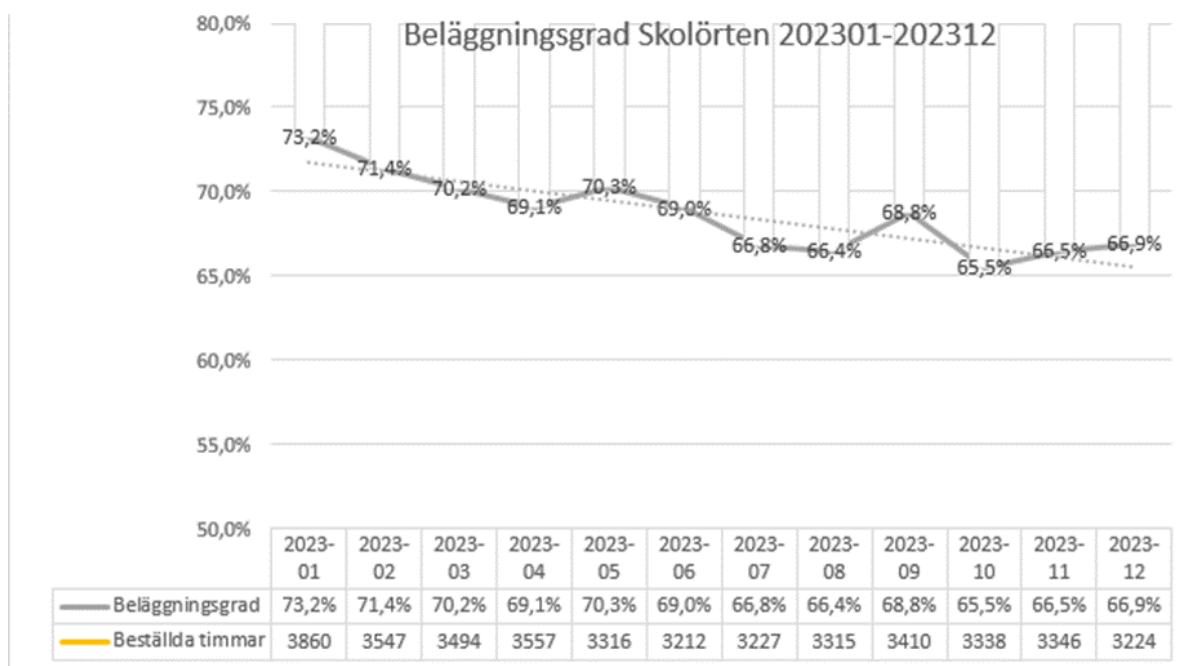
Äldreomsorgen redovisar ett underskott om 18,5 mnkr före och ett underskott om 18,2 mnkr efter resultatöverföring. Vilket är en budgetavvikelse om 2,6 procent.

Myndighetsutövningen, avdelningsledning, utvecklingsenhet och hyror redovisar sammantaget ett underskott om 1,8 mnkr. Underskottet hänför sig främst till ökade kostnader för vård och omsorgsboenden under året. Antalet insatser per månad inom vård och omsorgsboende var i snitt 510 per månad under 2023 i jämförelse med i snitt 487 per månad 2022.

Utförarna i egen regi redovisar ett underskott om 16,7 mnkr efter resultatöverföring.

Underskottet hänförs huvudsakligen till hemtjänstutförarna i egen regi. Hemtjänsten redovisar ett underskott om 16,3 mnkr. Nyttjandegraden har under perioden minskat i båda områdena jämfört med samma period föregående år. Avvikelsen förklaras delvis av svårigheter med personalförsörjning vilket gett konsekvenser i form av ökade vikariekostnader och övertidsersättningar. Under fjärde tertialen infördes nya regler gällande dygnsvila vilket därtill påverkade verksamheten som behövde anställa resurser för att möta de nya arbetsvillkoren.

Skolörten servicehus redovisar ett underskott om 0,4 mnkr efter resultatdisposition. Beläggningsgraden har fortsatt att sjunka vilket medfört intäktsbortfall. En stor del av Skolörtens kostnader är fasta, vilket har gjort det svårt att balansera sjunkande beläggningsgrad och minskat beställda timmar i takt med sjunkande beläggningsgrad.

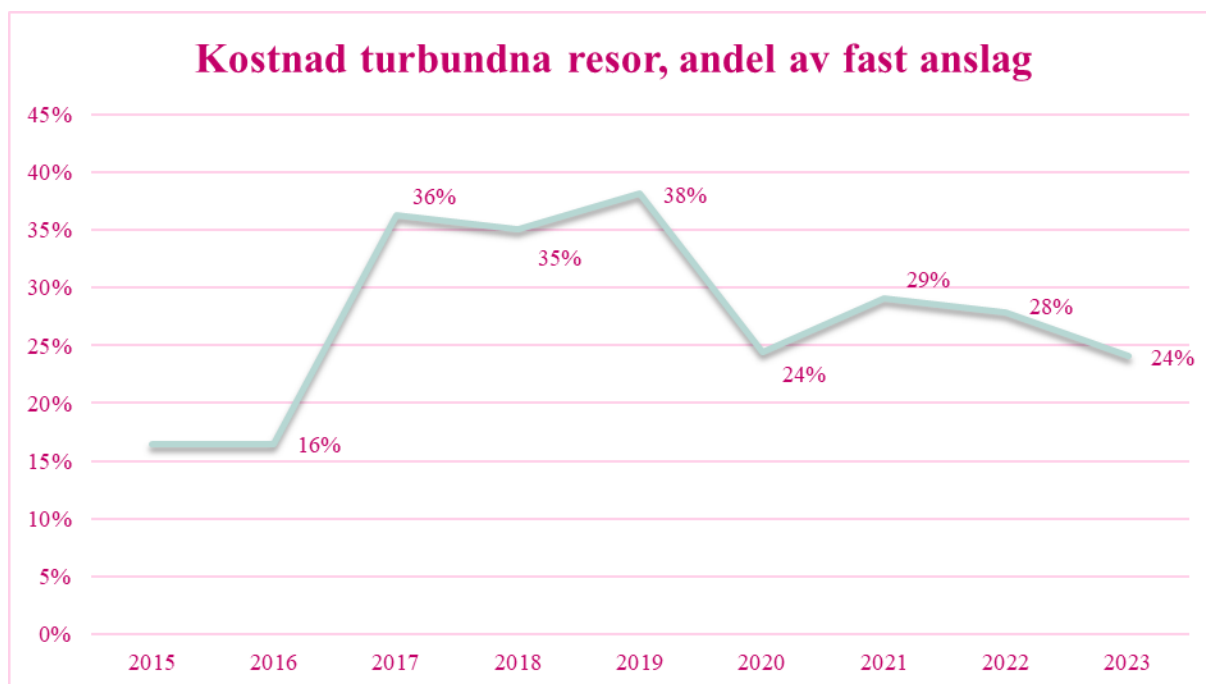
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Mnkr					Netto	Netto
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	482,2	-32,8	471,7	-37,1	14,8	9,5
Summa	482,2	-32,8	471,7	-37,1	14,8	9,5
Avvikelse i %					3,3%	2,2%

Verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar ett överskott om 14,8 mnkr. Överskottet finns hos både beställare och utförare.

Under året har beställarens kostnader för köp av insats varit knappt 6% högre än föregående år. Den justerade budgeten har varit knappt 7% högre. Detta har lett till ett överskott hos beställaren om drygt 10 mnkr.

Med undantag för turbundna resor landar kostnaden för insatser finansierade av det fasta anslaget ungefär som budgeterat. Kostnaden för turbundna resor har varit 2,7 mnkr lägre än tidigare år. Detta är främst en effekt av det nya avtalet för persontransporter som trädde i kraft i oktober förra året. Den lägre prisbilden gör att persontransporternas andel av fasta anslaget nu har sjunkit till ca en fjärdedel, att jämföra mot trenden före pandemin då andelen såg ut att vara på väg mot 40 procent.

Grupp- och servicebostäder i förvaltningens egen regi har haft full beläggning under hela året på nästan alla enheter. Ett mindre överskott som beror av en vakans på personalsidan finns även hos daglig verksamhet. Årets nettoöverskott för utförare i egen regi landar på 4,4 mnkr.

Barn kultur och fritid

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Mnkr						
Ledning, stab & gemens.adm.	6,5		6,3	0,0	0,2	0,2
Fritid och parklekar	23	-0,5	22,8	-0,7	0,4	0,2
Föreningsbidrag	1,1		1,3	0,0	-0,2	-0,2
Övrigt	1,3		1,6	-0,5	0,2	0,0
Kollo	5,1	-1,3	5,9	-1,4	-0,7	-0,7
Medborgarkontoret	6,8	-3,8	7,9	-5,7	0,9	0,45
Summa	43,8	-5,6	45,8	-8,3	0,7	-0,1
Avvikelse i %					1,9%	-0,2%

Barn kultur och fritid redovisar ett överskott om 0,7 mnkr.

Överskottet hänförs främst till medborgarkontoret om 0,9 mnkr och beror på högre intäkter än prognostiserat för bland annat stockolmsarbetare.

Förvaltningen har ett mindre underskott om 0,2 mnkr på föreningsbidrag då nämnden tog beslut om att fördela ut mer bidrag till föreningar.

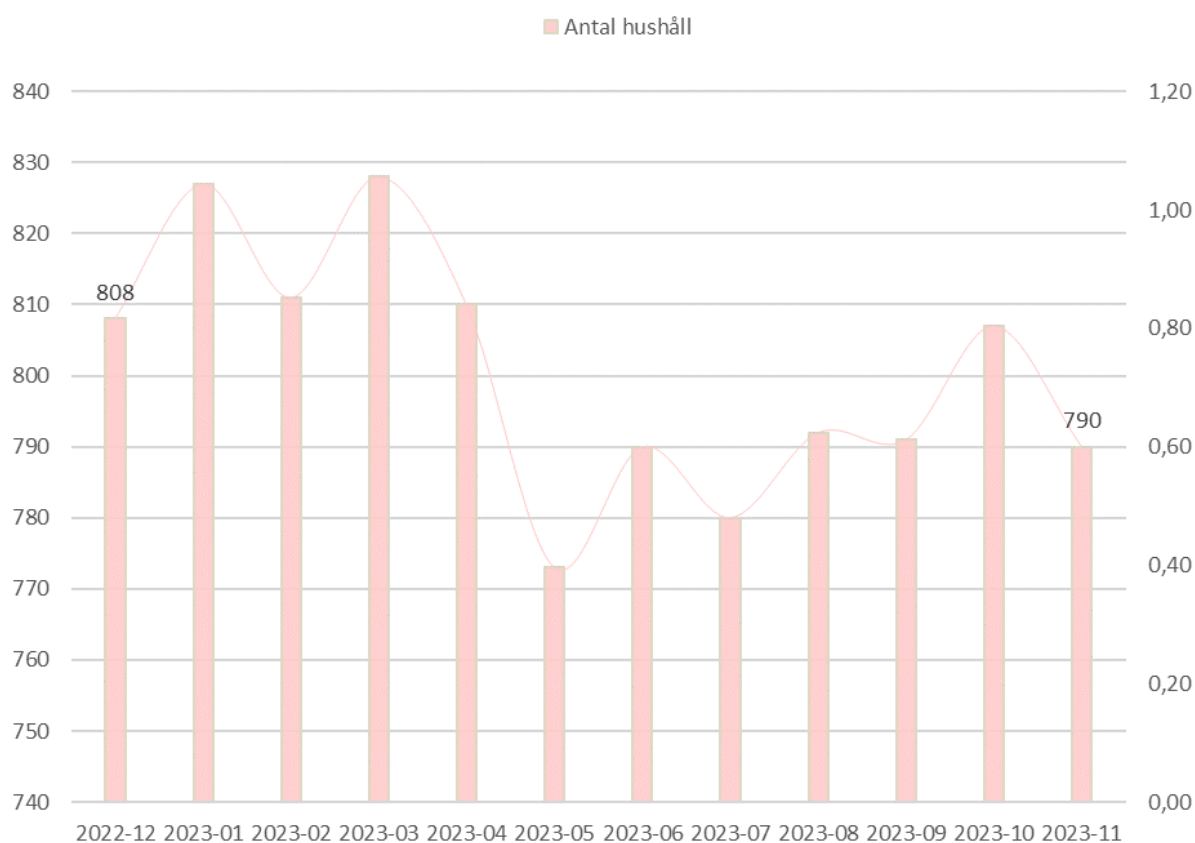
Ekonomiskt bistånd

Verksamhet	Justerad budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse 2023	Avvikelse 2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Mnkr						
Ekonomiskt bistånd	139,3	-3,7	136,9	-5,6	4,3	15,5
varav handläggning	37,4	0,0	36,0	0,0	1,4	0,9
Arbetsmarknadsåtgärder	25,5	-5,2	23,7	-6,3	3,0	4,2
Summa	164,8	-8,9	160,6	-11,9	7,3	19,7
Avvikelse i %					4,7%	11,6%

Ekonomiskt bistånd redovisar ett överskott om 4,3 mnkr jämfört med budget varav 1,4 mnkr står för handläggning.

Arbetet med felaktiga utbetalningar har ökat intäkterna från 2,2 mnkr 2022 till 3,5 mnkr 2023.

Antal bidragshushåll har under året varit ojämn och i snitt har 799 hushåll fått ekonomiskt bistånd jämfört med 2022 års snitt som låg på 830 hushåll.

Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamheten redovisar ett överskott om 3,0 mnkr. Överskottet hänför sig dels till offentligt skyddat arbete och feriearbete. Gällande offentligt skyddat arbete beror överskottet på svårigheter att få ut aspiranter till dessa jobb. Även inom feriearbete finns ett överskott som

beror på tilldelat statsbidrag för feriearbete men också på bortfall för de feriearbetande ungdomarna under sommaren. Förvaltningen har under perioden haft 1 169 feriearbetande ungdomar.

Resultatenheter

Förskolor

Förskoleverksamheternas resultatenheters omsättning uppgick år 2023 till 422,7 mnkr. Till den ingående fonden om 39,1 mnkr togs ut ett underskott om 0,4 mnkr. Sammanlagt uppgår fonden till 38,6 mnkr att överföra till år 2024.

Äldreomsorgen

Äldreomsorgens resultatenhets omsättning var år 2023 31,8 mnkr. Till den ingående fonden om 3,3 mnkr togs ett underskott ut om 0,4 mnkr. Sammanlagt uppgår fonden till 3,0 mnkr att överföra till år 2024.

Resultatenhetens namn	Resultat- enhetens bruttobudget 2023	Resultatöver- föring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat- överföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Förskolor				
301 Grimsta förskolor	35 546	-3 783,0	232	3 551
302 Vällingby förskolor	37 393	-3 814,0	225	3 589
303 Räcksta förskolor	44 468	-4 460,0	27	4 433
304 Nälsta förskolor	42 270	-4 181,0	56	4 125
306 Kälvesta förskolor	42 977	-4 005,0	-285	4 290
309 Maltesholm-Smedshagen förskolor	33 351	-3 433,0	105	3 328
310 Loviselund förskolor	37 464	-3 689,0	59	3 630
311 Hässelby Gård förskolor	47 344	-4 905,0	175	4 730
312 Trollboda-Smedshagen förskolor	35 549	-3 408,0	-144	3 552
314 Hässelby Norra förskolor	34 498	-3 432,0	-5	3 437
Äldreomsorgen				
558 Skolörtens servicehus	31 801	-3 347,0	363	2 984
		-		
Summa resultatenheter	422661	-42457	808	41649

Investeringar

Totalt redovisar investeringar i stadsmiljö och maskiner och inventarier ett överskott om 7,7 mnkr.

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Avvikelse mellan prognos T2 och bokslut 2023
Parkinvesteringar	2,0	1,5	-0,5	-0,5
Parkreinvesteringar	8,0	7,4	-0,6	-0,6
Nycklade medel Stadsmiljö	9,5	7,5	-2,0	-2,0
Klimatinvesteringar	0,2	0,2	0,0	0,0
Trygghetsinvesteringar	2,7	0,9	-1,8	-1,8
Övriga investeringsmedel	2,3	0,7	-1,6	-1,6
Maskiner & inventarier	2,8	1,6	-1,2	-1,2
Totalt investeringar	27,5	19,8	-7,7	-7,7

Investeringar avseende parkinvesteringar redovisar ett överskott om 6,5 mnkr fördelat enligt nedan.

Park och parkreinvestering

Ekotemplets budgeterade kostnad om 2,0 mnkr redovisar en avvikelse om 0,5 mnkr i överskott. Tidsplan för projektet har varit mer tidskrävande än planerat och byggnation har inte kunnat upparbetas under 2023.

Projektet gångväg vid Riddersvik med budgeterade medel om 0,5 mnkr har ej använts då utredning visade att kostnad för utvald träbro låg under trafikkontorets ansvar.

Nycklade medel

Anläggningar av parkbänkar och byte av dessa kunde ej utföras. Material har inköpts och installation sker under 2024. Kostnad för installation kommer att tas från nycklade medel 2024. Ett överskott har därmed uppstått om 2,0 mnkr för 2023.

Klimatinvesteringar

Projektet trädplanteringar i parker är genomfört till en kostnad om 0,2 mnkr och visar därmed en avvikelse om 0 kr.

Trygghetsinvestering

Överskottet beror delvis på att ett projekt har fördröjts som berör beviljade trygghetsmedel om 1,8 mnkr för siktförbättring otrygga platser. Utfall för perioden var 0,1 mnkr på grund av tidig vinter samtidigt som upphandlingen överklagades vilket kortade säsongen för möjlig installation. Förvaltningen kommer därmed att begära ombudgetering av 1,7 mnkr för att kunna utföra projektet under 2024.

Beviljade medel 0,9 mnkr för belysning blev billigare med 0,1 mnkr då schaktningskostnaden var lägre än budgeterat att utföra av upphandlad entreprenör.

Övriga investeringar

Därtill har beviljade sökta medel för biologisk mångfald beviljat 2 mnkr för ängsetablering

blivit billigare. Utfallet blev 0,5 mnkr då den upphandlade entreprenören var billigare än prislistan i den särskilda åtgärdsplanen för biologisk mångfald (SÅF).

Maskiner och inventarier

Redovisar ett överskott om 1,2 mnkr och beror på investeringar som inte hunnits med under året.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Ombudgeteringar

Slyröjning – trygghetsskapande åtgärder

Beviljade medel för 2023 var 1,8 mnkr och utfall för året var 0,1 mnkr.

Upphandlingen överklagades vilket ledde till en minskning av utförandetiden med ca 2-3 månader. Därtill har en sträng vinter med mycket snö kortat säsongen. Vidare har den stora mängden fallna träd under höststormarna prioriterats då de utgjort risk för människors liv och hälsa. Projektet har således inte utförts enligt tidplan. Förvaltningen ämnar begära ombudgetering för dessa medel om 1,7 mnkr så projektet kan utföras under 2024.

De upparbetade 0,1 mnkr har använts till åtgärder på Vällingbyvägen 67-69. Där återstår plantering av träd och bärbuskar.

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Analys av balansräkning bokslut 2023

Bokslutet har upprättats enligt den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och i överensstämmelse med riktlinjer i regler för ekonomisk förvaltning. Detta innebär bland annat att nedanstående principer har följts:

Matchningsprincipen: Tillgångar / intäkter och skulder/kostnader har periodiserats på likartat sätt.

Försiktighetsprincipen: Kostnader/ skulder ska aldrig undervärderas och intäkter/tillgångar aldrig övervärderas.

Väsentlighetsprincipen: Kostnader och intäkter har periodiserats om de påverkar resultatet väsentligt. Årets bokslut har lägst 50 000 varit riktmärke för vad som normalt ansetts varit väsentlig storlek. Förvaltningens balansomslutning har minskat med 1,7 mnkr i jämförelse

med bokslut år 2022.

Tillgångar (mnkr)	2022-12-31	2023-12-31
Anläggningstillgångar	153,6	152,7
Kundfordringar	30,9	39,1
Div kortfristiga fordringar	3,7	3,4
Förutbetalda kostn och upplupna intäkter	53,8	45,1
Kassa och bank	0,3	0,3
Summa tillgångar	242,3	240,6

Anläggningstillgångarna har minskat med cirka 0,9 mnkr på grund av minskade investeringar i stadsmiljö samt köp av inventarier. I 2023 har Hässelby-vällingby gjort en stor översyn av anläggningsregister och utrangerat en del av inventarier och anläggningar. Kundfordringar har ökat med 8,2 mnkr ökningen består främst av staden har erhållit olika bidrag för bland annat förgäves projektering inom förskola, Sociala investeringsmedel, föräldrastöd förebygga kriminalitet. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 8,7 mnkr

Skulder och eget kapital (mnkr)	2022-12-31	2023-12-31
Eget kapital	-4,8	-54,2
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,2	0,2
Långfristiga skulder	0	0
Leverantörsskulder	-164,6	-103
Moms och särskilda punktskatter	0	0
Övriga kortfristiga skulder	0	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-72,7	-83,2
Summa skulder och eget kapital	-242,3	-240,6

Leverantörsskulder består av utanordnade fakturor till ett sammanlagt belopp om 103 mnkr vars förfallodag inträffar efter månadsskiftet. Minskningen av leverantörsskulder beror på att antalet fakturor som ligger i leverantörsreskontran är färre än motsvarade tidpunkt förra året. Det beror på att vi har återgått till förkortade förfallotider samt att Tieto inte hann läsa in alla fakturor. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med 10,5 mnkr och ökningen beror främst på att Tieto inte har kunna levererar fakturor i tid och att en del har fastnat i kö.

Övrigt

Särskilda redovisningar

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd bedömer att den interna kontrollen under år 2023 varit tillräcklig.

Förvaltningen har under året påbörjat dokumentationen av processer, riskanalyser och egenkontroller på enhetsnivå i modulen kvalitetsarbete för vård och omsorg och planerat för att börja använda systemet för en systematisk dokumentation av riskanalyser och egenkontroller under våren 2024.

Nämndens verksamheter på entreprenad har följts upp under året och åtgärder har vidtagits vid avvikelser. Vid uppföljning och hantering av avvikelser och oegentligheter används nämndens rutin, framtagna mallar och stödmaterial.

Förvaltningen identifierade oönskade händelser i processer kopplade till verksamhetsområdesmålen i samband med verksamhetsplanen. En risk- och konsekvensbedömning ledde till åtgärder för oönskade händelser med ett riskvärde nio och högre. Alla åtgärder har genomförts som planerat med uppföljning i samband med tertialrapportering och verksamhetsberättelse.

Följande processer hade oönskade händelser med riskvärde 12 eller högre vid risk- och konsekvensbedömningen och fördes efter dokumenterade åtgärder över till internkontrollplanen. Kontrollaktiviteter upprättades för följande processer:

- Barnsäkerhetsarbetet.
- Att utreda barn och unga.
- Barns rättigheter beaktas i ärenden som berör dem direkt eller indirekt i enlighet med barnkonventionen.
- Samverkan med förskola och skola.
- Personalförsörjning.
- Förebygga otillåten påverkan.

Vid uppföljning av kontrollaktiviteterna hade endast kontrollaktiviteten för barnsäkerhetsarbetet en mindre avvikelse. En enhetlig checklista och register för förskolornas fysiska krispärm behöver tas fram för en korrekt sammanställning av barnsäkerhetsarbetet på avdelningsnivå. Åtgärden ska vara genomförd 2024-03-31.

Förvaltningens enheter har under året genomfört väsentlighet- och riskanalys på nedstyrda obligatoriska processer samt på egna framtagna processer. Arbetet kommer stärkas ytterligare under 2024.

Systematiskt kvalitetsarbete

Utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet och resultatet av det

Avdelningen för barn och unga har under året ägnat särskild uppmärksamhet åt att identifiera och optimera processerna inom de myndighetsutövande enheterna. En omfattande insats pågår för närvarande med att genomgå och revidera samtliga rutiner inom avdelningen, vilka sedan kommer att sammanställas på en gemensam samarbetsyta. Arbetet med att utveckla ett

kvalitetsledningssystem och revidera rutinerna kommer att fortgå under 2024.

Avdelningen för vuxna har under året genomfört en översyn av ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete. Utifrån översynen har ett stöddokument upprättats som tydliggör kraven och ansvarsfördelningen inom avdelningen. Ett implementeringsarbete har påbörjats under året.

Äldreomsorgens utvecklingsenhet har under året arbetat med att ta fram ett kvalitetsledningssystem för avdelningen. Detta arbete är inlagt i systemet integrerat ledningssystem (ILS) och arbetet fortsätter under 2024 för att ta fram kvalitetsledningssystem för samtliga enheter inom avdelningen.

Utveckling av kultur och ledarskap för att främja kvalitetsutveckling, innovation och digitalisering

Genom workshops har medarbetare inspirerats till nytänkande och innovativa lösningar. Inom förvaltningens innovativa projekt tillämpas tjänstedesign. Bland annat har Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH, haft fokusgrupper för utvecklandet av digital stödjare inom socialpsykiatri. Förvaltningen har även startat upp ett tvåårigt projekt som ska arbeta med enskilda med komplex problematik. Syftet är att utveckla ett mer sammanhållet stöd som leder till självförsörjning och ett självständigt liv. Under hösten har förvaltningen haft två praktikanter från tekniksprånget i syfte att intensifiera förvaltningens innovations- och utvecklingsarbete. Tekniksprångarna har bland annat genomfört utbildning i Design Thinking för förvaltningens medarbetare.

Äldreomsorgens utvecklingsenhet har ett speciellt ansvar för att omvärldsbevaka, delta i nätverk och analysera uppföljningarna och ansvarar även för ledningssystemet för kvalitet, egenkontroller och kvalitetsråd.

Kunskap om invånarnas behov och deras delaktighet i utvecklingen

För att stärka barn och ungas delaktighet har implementeringen av Viewpoint, ett digitalt verktyg, påbörjats inom flera enheter inom Avdelningen för barn och unga. Målet med att införa Viewpoint är att främja ökad delaktighet bland barn och unga.

Tillämpningen av tjänstedesign inom Avdelning vuxna säkerställer brukarinvolvering. Genom att analysera de olika uppföljningarna av insatser till äldre får verksamheterna kunskap om äldres upplevelser och önskemål. Det finns även olika forum som exempelvis matråd där önskemål och behov kan lyftas.

Hantering av synpunkter och klagomål, slutsatser och vidtagna åtgärder

Under det gångna året har flertalet synpunkter och klagomål inkommit till Avdelningen för barn och unga gällande handläggningen av ärenden samt önskemål om byte av handläggare. Samtliga har utretts och sedan återkopplats. I huvuddelen av klagomålen har det framkommit oenighet mellan vårdnadshavare och myndigheten rörande bedömningar. Vid identifiering av eventuella missförhållanden via inkomna klagomål har dessa rapporterats enligt lex-Sarah och efterföljande utredningar har genomförts.

Under året har 15 synpunkter och klagomål inkommit till Avdelningen för som utretts och

åtgärdat av ansvarig chef. Inom Avdelningen för äldreomsorg har det totalt under året inkommit 16 klagomål och 6 beröm.

Inkomna synpunkter och klagomål har tagits upp på arbetsplatsträffar för ett kollegialt lärande. Vissa klagomål har indikerat ett behov av förbättrade rutiner.

Inom stadsmiljö har förvaltningen haft betydande utmaningar med Artwise som ärendehanteringssystem. Arbetet i systemet är mycket mer tidskrävande än tidigare system vilket försvåras av den exponentiella ökningen av antalet inkommande ärenden. Den förlängda handläggningstiden beror bland annat på hur text, bild och karta samverkar. Vidare har förvaltningen inte kunnat ta ut rapportering och statistik eller följa upp tidsåtgång från anmälan till åtgärd.

Verksamhetsuppföljning, enskild regi utförare

Inom Avdelningen för vuxna drivs fyra bostäder med särskild service samt en korttidsvistelse enligt LSS på entreprenad. Nya entreprenadavtal har tecknat under året och verksamhetsuppföljning har därför inte genomförts. På uppdrag av socialförvaltningen har förvaltningen genomfört verksamhetsuppföljningar av tre dagliga verksamheter enligt LSS. Vid två av uppföljningarna noterades vissa brister i skriftliga rutiner vilket verksamheterna har fått åtgärda.

På uppdrag av äldreförvaltningen har sammanlagt tretton uppföljningar som omfattar verksamheter i kommunal och privat regi inom stadens valfrihetssystem genomförts. I syfte att stödja verksamheterna i utvecklingsarbetet belyser verksamhetsuppföljningen styrkor och utvecklingsområden. Resultatet av uppföljningarna visar utvecklingsområden i det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheterna har upprättat handlingsplaner som kommer följas upp under 2024.

Lex Sarah och lex Maria, vidtagna och planerade åtgärder på systemnivå

Under det gångna året har sammanlagt sju lex Sarah rapporter inkommit som berörde möjliga missförhållanden inom Avdelningen för barn och unga. Åtgärder som vidtagits efter utredning har främst innefattat revidering av befintliga rutiner och checklistor eller framtagande av nya.

Under året har sex händelser rapporterats och utretts enligt Lex Sarah inom äldreomsorgen. Tre av händelserna har bedömts som allvarliga missförhållanden och har anmälts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Efter komplettering har IVO i två av fallen beslutat att avsluta ärendet. Det tredje ärendet skickades till IVO i december och är inte ännu avslutat. Berörda verksamheter har fått återkoppling och vidtagit adekvata åtgärder.

Lex Maria

Under året har två Lex Maria anmälts till IVO. En anmälan har IVO avslutat och i den andra pågår handläggningen av IVO fortfarande. Verksamheterna har fått återkoppling och vidtagit adekvata åtgärder i samråd med den medicinskt ansvariga sjuksköterskan (MAS).

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Checklista för årlig uppföljning

Förbättringsområden - analys av utfall

Utifrån uppföljningen av 2023 års systematiska arbetsmiljöarbete, SAM, har förvaltningen identifierat *Riskbedömningar inför förändring* som ett förbättringsområde. Utfallet visar i stort att riskbedömningar inför förändringar i verksamheterna genomförs. Ett fåtal enheter har dock påtalat att de ser ett behov av att säkerställa att riskbedömningar alltid genomförs även vid förändrade arbetssätt i verksamheten. Förvaltningen ser även ett behov av att säkerställa att riskbedömningar även görs löpande exempelvis vid hög arbetsbelastning och schemaläggning. Förvaltningen avser att förtydliga information till enheterna om vid vilken typ av förändringar som riskbedömningar ska genomföras och hur löpande riskbedömningar ska genomföras.

Ett annat område som identifierats som ett förbättringsområde är *Främjande faktorer*. I stort visar utfallet att de flesta enheter bedriver ett främjande arbete med tidigare insatser för ett hållbart arbetsliv. Ett fåtal enheter har belyst ett behov av att mer strukturerat arbeta förebyggande för ett hållbart arbetsliv. Enligt förvaltningens årshjul för SAM ska enhetens hälsofrämjande arbete behandlas i mars månad, bland annat med stöd i rutinen för att öka frisknärvaron och minska sjukfrånvaron. Förvaltningen avser att under 2024 arbeta med att skapa en struktur i arbetet med att utveckla friskfaktorer där ökat fokus på hälsocoacher är en del vilket förväntas bidra till ett mer systematiskt arbete med att främja ett hållbart arbetsliv.

Framgångsfaktorer-analys av utfall

Resultatet av 2023 års systematiska arbetsmiljöarbete visar ett generellt gott resultat. Förvaltningens årshjul fungerar väl som instrument för att stödja chefer i arbetet med att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. I årshjulet finns även stödmaterial som exempelvis presentationsmaterial till arbetsplatsträffar och information om aktuella rutiner samlat för förvaltningens chefer att ta del av.

Föregående års aktiviteter från årlig uppföljning-analys av utfall

Utfallet av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2022 visade ett behov att säkerställa att rutiner kring alkohol och droger, rökfri arbetstid, våld och hot om våld och kränkande särbehandling behandlas även vid introduktionen av nyanställda. Förvaltningen har tydliggjort detta i stödmaterial för introduktion. Där behov har identifierats har den verksamhetsnära introduktionen reviderats. Utöver det behandlas rutinerna i det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet enligt förvaltningens årshjul för SAM.

Förvaltningen har fortsatt erbjudit nya chefer och nya skyddsombud utbildning i arbetsmiljö och rehabilitering. Lokala rutiner för brand och utrymning har setts över och behandlats på arbetsplatsträffar. Förvaltningen har även tagit fram en obligatorisk grundutbildning i brandskydd.

Förvaltningen ser ett behov av att kartlägga om förvaltningen har tillräckligt med utbildad

personal inom första hjälpen och HLR och genomföra utbildningsinsatser vid behov.

Övrigt